

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Policejní orgán a jeho role v přípravném řízení trestním

The role of police in pre-trial proceedings

Konzultant: doc. JUDr. Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D.

Zpracovatel: Mgr. Martin Konečný

září 2015

Prohlašuji, že jsem tuto rigorózní práci vypracoval samostatně, výhradně s použitím citovaných zdrojů a zároveň jsem práci nevyužil k získání jiného či stejného titulu.

V Praze dne 6.9.2015

Mgr. Martin Konečný

Obsah

ÚVOD	3
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	5
1.1 TRESTNÍ PRÁVO	5
1.2 TRESTNÍ ŘÍZENÍ	7
1.3 TRESTNÍ PRÁVO PROCESNÍ.....	8
1.4 TRESTNĚPROCESNÍ A TRESTNĚPRÁVNÍ VZTAHY	9
1.5 SPRÁVNÍ TRESTÁNÍ.....	10
2 PRAMENY PRÁVA	13
2.1 NORMATIVNÍ AKTY	14
2.1.1 Ústavní zákony a Ústava.....	15
2.1.2 Listina základních práv a svobod.....	17
2.1.3 Zákony	23
2.1.4 Nařízení a vyhlášky.....	30
2.1.5 Interní normativní instrukce – vnitřní předpisy.....	32
3 ČINNOSTI POLICEJNÍHO ORGÁNU V PROSTŘEDÍ MEZINÁRODNÍHO PRÁVA	37
3.1 MEZINÁRODNÍ PRÁVO A JEHO PRAMENY	39
3.2 ZÁKLADNÍ VYMEZENÍ ČINNOSTÍ POLICEJNÍHO ORGÁNU V PROSTŘEDÍ MEZINÁRODNÍHO PRÁVA VE VZTAHU K TRESTNÍMU ŘÍZENÍ.....	40
3.2.1 Policejní spolupráce	41
3.2.2 Justiční spolupráce	43
4 STÁDIA TRESTNÍHO ŘÍZENÍ.....	47
4.1 PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ.....	49
4.1.1 Fáze přípravného řízení.....	53
4.1.2 Problematika předprocesního stádia	55
4.1.2.1 Rozhodnutí v rámci předprocesního stádia.....	62
5 ORGÁNY ČINNÉ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ	69
5.1 POLICEJNÍ ORGÁN.....	70
5.1.1 Policie České republiky	72
5.1.1.1 Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování	74
5.1.1.2 Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování	76
5.1.1.3 Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování	78
5.1.1.4 Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování ..	80
5.1.1.5 Služba kriminální policie a vyšetřování	81
5.1.1.6 Vnější služba	87
5.1.1.7 Vyšetřovatel	89
5.1.2 Generální inspekce bezpečnostních sborů.....	91
5.1.3 Pověřené orgány vystupující v postavení policejního orgánu	94

5.2	STÁTNÍ ZÁSTUPCE	100
6	ZAHÁJENÍ TRESTNÍHO ŘÍZENÍ	100
6.1	ZÁZNAM O ZAHÁJENÍ ÚKONŮ TRESTNÍHO ŘÍZENÍ.....	101
6.2	NEODKLADNÉ A NEOPAKOVATELNÉ ÚKONY	107
7	UKONČENÍ PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ PŘED POLICEJNÍM ORGÁNEM.....	109
7.1	SKONČENÍ PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ PŘED ZAHÁJENÍM TRESTNÍHO STÍHÁNÍ	109
7.1.1	Odevzdání věci.....	110
7.1.2	Odložení věci	111
7.1.3	Dočasné odložení trestního stíhání.....	114
7.2	SKONČENÍ PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ PO ZAHÁJENÍ TRESTNÍHO STÍHÁNÍ	115
7.2.1	Návrhy policejního orgánu při skončení vyšetřování.....	117
	ZÁVĚR	119
	PŘÍLOHY.....	121
	POUŽITÉ ZDROJE	132

Úvod

Moderní trestní právo ve své současné podobě vychází z historických zkušeností společnosti na určitém území, a odráží tak postupnou evoluci práva v oblasti trestání, která je úzce propojena se samotným vývojem společnosti jako takové. Jestliže je pro vyspělou společnost 21. století signifikantní existence složitých vzájemných vztahů jejích jednotlivých členů odrážejících se v rodinné, kulturní, ekonomické, politické či sociální sféře, ne jinak tomu musí být i v oblasti práva trestního, které z těchto základních vztahů ve společnosti vychází. Trestní právo moderní demokratické společnosti je charakterizováno snahou adekvátně reagovat na páchanou trestnou činnost a tuto postihovat za současného vytyčení jasných postupů a mezí, které zabrání možnému zneužití veřejné moci v oblasti trestní represe. Vztahy, které při této činnosti vznikají, se vyznačují složitostí vzájemných postupů a jejich časové, intelektuální a materiální náročností.

Není tedy možné, aby veškeré funkce trestního práva, obzvláště v jeho procesní formě, obsáhl jediný subjekt, neboť rozsah činností, které je nutné v takovém procesu zastat je nesmírně obširný. Tuto skutečnost navíc umocňuje další významný faktor, kterým je množství spáchaných trestných činů (dle zveřejněných zpráv Policie České republiky bylo v roce 2013 zaznamenáno 325 366 trestných činů, byť se jedná o čtvrtou nejnižší hodnotu za posledních 21 let¹, i tak jde o úctyhodné číslo). Vedle uvedeného je současně pro evropské kontinentální trestní právo příznačné, že se historicky vyvinulo do stádia, které striktně odděluje subjekty, jenž trestné činy vyhledávají a zastupují veřejnou obžalobu v trestním řízení, a subjekty, které následně rozhodují o vině a trestu.

---

¹ <http://www.policie.cz/clanek/v-roce-2013-bylo-na-uzemi-cr-registrovano-pres-tri-sta-tisic-trestnych-cinu.aspx> ke dni 19.10.2014

Cílem rigorózní práce je na vybraných procesních institutech přípravného trestního řízení demonstrovat reálné postupy ve vztahu k aplikační praxi převážně uplatňované před policejním orgánem s důrazem kladeným na předeštění konkrétních problémů, jež se v praxi při této činnosti vyskytují. Součástí takto vytyčeného cíle bude pozornost upřena na řešení vzniklých rozporů z pohledu legislativní úpravy minulé, současné i zamýšlené budoucí. Tento výklad bude dále doplněn o případná řešení upravená formou interních normativních aktů, které budou representovány převážně prostřednictvím pokynů policejního prezidenta a výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství. Výklad bude podán ve vztahu k základním dvěma úsekům přípravného řízení, kterými jsou samotné zahájení trestního řízení a jeho skončení v této fázi. Zvláštní část bude věnována tzv. předprocesnímu stádiu a problematice rozhodování v něm. Součástí práce budou také pasáže věnující se oblasti vnitrostátních pramenů práv z pohledu vytyčeného tématu a základní činnosti policejního orgánu v prostředí mezinárodního práva. Významnou součástí práce pak bude samotné vymezení jednotlivých subjektů, kterým náleží pravomoc policejního orgánu včetně konkretizace jejich věcné, případně i místní příslušnosti. Primárně bude text vycházet z reálné praxe uplatňované u nejvýznamnějšího policejního orgánu, kterým jsou pověřené útvary Policie České republiky, neboť s odkazem na dlouholetou zkušenost, kterou policie v oblasti pravomocí policejního orgánu má, je zřejmé, že postupy a metody aplikované policií budou mít pro naplnění vytyčeného cíle zásadní význam. Součástí přílohového aparátu budou vzory popisovaných procesních úkonů používaných právě Policií České republiky.

1 Vymezení základních pojmů

1.1 Trestní právo

Každá lidská společnost musí záhy po svém vzniku řešit situace, jež ohrožují její kohezi, útočí na jednotlivce a významné zájmy v dané skupině. Z tohoto hlediska musí tedy pro ochranu existence společenství lidí jako takového, jejich jednotlivců a společensky významných hodnot existovat určitá pravidla chování, která si společnost vytvoří, vezme je za závazné a jejich porušování bude určitým způsobem sankcionovat. Tento postup je jediný možný a společnost k němu musí přistoupit, neboť s ohledem na charakter porušovaných právních hodnot již nepostačuje jejich individuální ochrana jednotlivcem, ale je nutné vytvořit systém organizované ochrany s ohledem na zájmy společnosti. Takto vzniká soubor závazných pravidel, který můžeme zorným úhlem dnešního práva chápat jako trestní právo.²

Také součástí českého právního řádu je významná oblast odvětví veřejného práva, která je v právní teorii nazývána trestní právo. Cílem trestního práva je ochrana základních práv fyzických a právnických osob a nejvýznamnějších hodnot zakotvených v Ústavě České republiky a Listině základních práv a svobod v případech, kdy dochází k jejich porušení a je nutné zajistit, a na porušiteli i vykonat, přímou ochranu těchto hodnot.³ Vzhledem k tomu, že ochrana výše uvedených hodnot (tzv. právních statků) je realizována prostřednictvím právní normy se všemi jejími vlastnostmi, je nutné jednoznačně definovat jednání, která budou formou trestního práva postihována, poněvadž sankce, které lze za porušení dispozice trestněprávních norem uložit a zároveň

---

² CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní* 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 11

³ NOVOTNÝ, O., VANDUCHOVÁ, M., ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 33

zajistit jejich vynutitelnost formou veřejné moci, jsou v porovnání s porušením jiných normativních systémů, jako je např. morálka, daleko závažnější a velmi často citelně zasáhnou do osobnostní a majetkové sféry trestaného. Přesně vymezené trestněprávní normy mají ovšem význam i pro formování základních etických hodnot, na kterých je společnost vybudována, a u jednotlivců tak vytváří základní mantinely jejich chování ve společnosti. Vedle své funkce represivní působí trestní právo i preventivně, a to ve dvou rovinách. Prvně jde o prevenci speciální, která je zaměřena na pachatele trestných činů a má u něj zabránit recidivě, a dále můžeme mluvit o prevenci generální, která je zacílena na ostatní členy společnosti, přičemž hrozba újmy za spáchání trestného činu má upevňovat zákonnost a dodržování práva.⁴

Trestní právo se vnitřně člení na trestní právo hmotné (tzv. materiální) a trestní právo procesní (tzv. formální). Hmotné právo vyjadřuje obecně právní vztahy, jejichž individuální utváření v procesu realizace práva je vlastním účelem právní regulace, přičemž v oblasti trestního práva stanovuje, co je trestným činem a jaké tresty či trestní opatření lze za spáchání trestného činu uložit. Procesní právo naproti tomu formuluje obecně právní vztahy, jejichž individuální utváření v praxi je potřebné v případech, kdy je nutné k dosažení účelu stanoveného hmotněprávní normou zásahu veřejné moci.⁵ Trestním právem procesním se rozumí zákonem upravený a garantovaný postup orgánů činných v trestním řízení k realizaci trestního práva hmotného. Vztah mezi trestním právem hmotným a procesním je velmi úzký a provázaný. Jedna oblast bez druhé by ztrácela smysl a svůj účel. Samostatné hmotné právo bez náležitého procesního postupu, který je zakotven v procesních normách, by bylo neaplikovatelné a stalo by se z něj pouze soubor doporučených pravidel chování. Osamostatnění procesního práva by

---

⁴ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní* 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 11

⁵ BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva*, 1. vyd., Praha: EUROLEX Bohemia, 2001, s. 97-98

vedla k jeho nepotřebnosti z důvodu neexistence společenských vztahů, které by regulovalo. Tato práce se bude blíže zabývat normami práva procesního.

1.2 Trestní řízení

Trestním řízením se rozumí zákonem upravený postup specializovaných subjektů, tzv. orgánů činných v trestním řízení, kterými jsou soud, státní zástupce a policejní orgán (§ 12 odst. 1 trestního řádu) a i jiných na řízení zúčastněných osob, za účelem zjištění, zda došlo ke spáchání trestného činu a pro případ, že se tak stalo, k odhalení pachatele, jeho náležitého potrestání uložením sankce a zajištění výkonu uložené sankce a dále i k upevnění zákonnosti, předcházení a zamezování trestné činnosti a k výchově občanů.⁶ Jak bylo uvedeno, jde o určitý postup orgánů činných v trestním řízení, které byly pro naplnění účelu trestního řízení i samotného trestního práva hmotného vybaveny pravomocemi, tedy okruhem oprávnění, kterými formou zásahů veřejné moci mohou za přesně stanovených podmínek zasahovat do zaručených lidských práv a základních svobod fyzických osob. Osoby, které se účastní na trestním řízení, mají tím záruku, že zásah do jejich práv se uskuteční právě jen formou a v rozsahu, který je upraven zákonem. Na zachování tohoto postup mají zúčastněné osoby právo, kterému koresponduje povinnost orgánů činných v trestním řízení tak postupovat. Vedle orgánů činných v trestním řízení se na trestním řízení podílí i ostatní subjekty, kterými jsou například podezřelý, obviněný, obhájce, poškozený, svědek, tlumočník, znalec apod.⁷

---

⁶ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní* 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 12

⁷ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní* 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 12

1.3 Trestní právo procesní

Trestní právo procesní je odvětvím veřejného práva, které chrání zájmy společnosti, ústavní zřízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob před trestnými činy tím, že upravuje postup orgánů činných v trestním řízení a jiných na trestním řízení zúčastněných osob při zjišťování trestných činů, při potrestání jejich pachatelů a také při výkonu rozhodnutí při předcházení a zamezování trestné činnosti. Základním právním předpisem upravujícím trestní procesní právo je zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), který má povahu kodexu, tedy upravuje procesní postupy orgánů činných v trestním řízení komplexně. Vedle trestního řádu existují další samostatné zákony upravující procesní postupy ve vztahu k mladistvým pachatelům a právnickým osobám. Jedná se o zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže (dále také ZSVM) a zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále také ZOPO), které jsou svou povahou speciálními zákony ve vztahu k trestnímu řádu.⁸ Takto zvolená koncepce, při které je z rámce generální úpravy obsažené v kodexu určitá část vyjmuta a vtělena do samostatného zákona, je odůvodněna zvláštností a specifičností vztahů, které jsou speciálním zákonem upravovány a z toho plynoucí potřeby upravit tyto postupy samostatně. Vztah speciality mezi zmíněnými zákony a trestním řádem je vyjádřen tím, že trestní řád se užije tehdy, nestanoví-li zvláštní zákony něco jiného (§ 1 odst. 1 ZSVM a § 1 odst. 2 ZOPO). Samostatnou procesní úpravu obsahuje i zákon č. 104/2013 Sb. o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, který vyjmul a samostatně upravil materii trestního řízení ve vztahu k právnímu styku s cizinou, do té doby upravené v hlavě 25 trestního řádu. I zde je obdobně jako u shora zmíněných zákonů uvedeno, že

---

⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 1 vyd., Praha: Leges, 2010, s. 17-18

nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li jím některá otázka upravena, použije se trestní řád (§ 3 odst. 1 zákona). Při právě probíhající legislativní činnosti na rekodifikaci zákona o trestním řízení soudním, kterou bylo pověřeno Ministerstvo spravedlnosti České republiky, byl předložen věcný záměr nového trestního řádu, jenž i v budoucnu počítá se zachováním samostatného zákona v oblasti úpravy mezinárodní justiční spolupráce.⁹

1.4 Trestněprocesní a trestněprávní vztahy

Společenské vztahy, které vznikají, zanikají a řídí se procesním právem trestním, nazýváme trestněprocesními vztahy. Jde o právní vztahy, tedy společenské vztahy existující v souladu s normami objektivního práva, v nichž účastníci těchto vztahů vůči sobě navzájem vystupují jako nositelé subjektivních práv a povinností.¹⁰ Pro oblast trestněprocesních vztahů je typické, že vznikají v rámci trestního řízení mezi subjekty trestněprocesních práv a povinností. Základním trestněprocesním právním vztahem je vztah mezi orgány činnými v trestním řízení a osobou, proti které je trestní řízení vedeno. Za okamžik vzniku základního trestněprocesního vztahu je považováno zahájení trestního stíhání osoby, tedy jejího obvinění ze spáchání konkrétního skutku, který vykazuje znaky trestného činu. Ovšem i v oblasti trestního práva hmotného vzniká v okamžiku spáchání trestného činu mezi státem a jeho pachatelem právní vztah, který nazýváme trestněprávním vztahem. Trestněprávní vztah vyplývá z hmotného práva a oproti výše uvedenému trestněprocesnímu vztahu má i jiný obsah, který spočívá v právu státu potrestat pachatele trestného činu a jeho povinnosti tento trest (ochranné opatření)

---

⁹ Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), čj. OVA 861/08, s. 1

¹⁰ BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva*, 1. vyd., Praha: EUROLEX Bohemia, 2001, s. 111

strpět. Subjektem trestněprávního vztahu může být vždy jen pachatel, kdežto subjektem trestněprocesního vztahu může být vedle pachatele též osoba podezřelá, proti které se vede trestní řízení, aniž by se vina osoby prokázala.¹¹

1.5 Správní trestání

Výše uvedený text pojednával o tzv. soudním trestání, kterým rozumíme postup, při němž o vině a trestu rozhoduje nezávislý soud, přičemž protiprávní jednání, o kterých soudce rozhoduje, nazýváme soudními delikty, tedy trestnými činy. Na tomto místě je vhodné zmínit i druhou významnou oblast právní úpravy mající obdobný charakter jako soudní trestání, kde ale na rozdíl od soudu rozhoduje o vině a trestu správní orgán k tomu zákonem pověřený a protispoločenské jednání se nazývá správním deliktem. Jedná se o tzv. správní trestání, které je do jisté míry podobné tomu soudnímu, zvláště jde-li o ochranu společnosti před vymezenými protiprávními jednáními, avšak při hlubším pohledu vykazuje zásadní odlišnosti. Jedním ze základních rozdílů, jak již bylo uvedeno, je, že o soudních deliktech rozhoduje soud, kdežto o správních deliktech pověřený správní orgán, v jehož oboru působnosti došlo ke spáchání správního deliktu. Další významnou odlišností je charakter hodnot, které jsou soudním a správním trestáním chráněny. Pro správní jednání je typické, že postihuje hlavně jednání narušující řádný výkon veřejné správy. Obecně bychom mohli o správním trestání říci, že protiprávní jednání, která postihuje, jsou v porovnání se soudními delikty méně závažná, přičemž menší míra závažnosti je spatřována hlavně

---

¹¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 1 vyd., Praha: Leges, 2010, s. 19-20

v druhu a výši ukládané sankce, morální závadnosti postihovaného protiprávního jednání, ve způsobeném následku či ve společenské nebezpečnosti jednání.¹²

Správní delikt je obecně užívaný odborný termín, který není legálně definován. Tento pojem v sobě vnitřně zahrnuje jednotlivé druhy správních deliktů vyskytujících se v normách platného práva. Naukou správního práva je chápán správní delikt jako protiprávní jednání, jehož znaky jsou stanoveny zákonem, přičemž tresty stanovené normou správního práva ukládá k tomu určený správní orgán.¹³

Z velkého počtu správních deliktů, které jsou upraveny v platném právu, lze na základě definovaných kritérií, jako např. subjektu deliktu, charakteru porušovaných povinností, zavinění apod., vytvořit stejnorodé skupiny následujících správních deliktů: přestupky, jiné správní delikty fyzických osob postihovaných na základě zavinění, správní delikty právnických osob a fyzických osob postihovaných zásadně bez ohledu na zavinění, správní disciplinární delikty a správní pořádkové delikty¹⁴

Z výše uvedené skupiny správních deliktů mají k problematice pojednávané v této práci, nejblíže přestupky, které zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích (dále jen zákon o přestupcích) definuje jako zaviněná jednání, která porušují nebo ohrožují zájem společnosti a jsou za přestupky výslovně označena v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů, nebo o trestný čin.¹⁵ Přestupky jsou tedy upraveny převážně v zákoně o přestupcích, ale také i v jiných zákonech, které výslovně protispolečenská jednání, která v rámci jimi upravované problematiky obsahují, za přestupek označují (např. zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti, zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele, zákon č. 119/2002 o střelných zbraních a střelivu apod.).

---

¹² HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 5. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2003, s. 196-198

¹³ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 5. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2003, s. 201

¹⁴ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 5. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2003, s. 205

¹⁵ Srovnej zákon. č. 200/1990 Sb. o přestupcích § 2 odst. 1

Pokud jde o postavení orgánů Policie České republiky (zde myšleno v nejširším slova smyslu, tedy jak složky policie uniformované, tak i neuniformované), v systému správního trestání, je pozice policie rozličná a záleží na konkrétních okolnostech. Zásadně můžeme hovořit o dvou základních postaveních, potažmo rolích či pravomocích policejních orgánů. V první řadě vystupuje policie jako orgán nadaný rozhodovací pravomocí ve vztahu k určitým typům přestupků, které jí zákon přikazuje do samostatné rozhodovací pravomoci, v tomto pojetí je policie správním orgánem. Obecně totiž platí, že věcná příslušnost k projednání přestupků vychází z toho principu, že o protiprávním jednání má rozhodovat ten orgán, v jehož působnosti k deliktu došlo. Příkladem, kdy samostatně rozhoduje policejní orgán, je např. rozhodování o správních deliktech, včetně přestupků fyzických osob, podle zákona č. 326/1999 o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Zmíněný zákon v § 157a odst. 5 stanovuje, že správní delikty podle tohoto zákona v prvním stupni řízení projednávají orgány policie uvedené v § 161 odst. 1 nebo ministerstvo. V rámci zákona o pobytu cizinců na území České republiky je působnost v přestupkovém řízení svěřena ředitelství služby cizinecké policie včetně jeho detašovaných pracovišť a odborům cizinecké policie. Ředitelství služby cizinecké policie vykonává působnost nadřízeného správního orgánu ve vztahu k odborům cizinecké policie, které mimo jiné rozhodují i v rozsahu své působnosti o přestupcích a správních deliktech podle tohoto zákona. Dalším případem, kdy policejní orgán rozhoduje samostatně, je např. ust. § 30 odst. 1 písm. j) zákona o přestupcích s odkazem na ust. § 52 písm. b) téhož zákona. Do této první oblasti lze dále zařadit ty případy, kdy policejní orgán rozhoduje o přestupcích v rámci tzv. blokového řízení v souladu s ust. § 84 odst. 3 v návaznosti na ust. § 86 písm. a) téhož zákona, případně rozhoduje v blokovém řízení na základě zmocnění jiným zákonem např. ust. § 77a zákona č. 119/2002 o zbraních. Rozhodováním ve

zmíněných případech je pověřena většinou tzv. vnější služba, tedy uniformovaná složka policie.

Druhou oblastí správního trestání, ve které se policejní orgány angažují, jsou ty případy, kdy sice není policie nadána rozhodovací pravomocí, nicméně se svou činností podílí na správním řízení o daném deliktu. V praxi to například znamená, že policie určitou věc přímo zpracovávala v rámci trestního řízení, avšak následně bylo zjištěno, že ve věci nejde o podezření ze spáchání trestného činu, nicméně lze v jednání pachatele spatřovat znaky některého přestupku (např. zjistí-li se v průběhu prověřování provedeným znaleckým posudkem, že škoda, kterou měl pachatel v případě spáchání přečinu poškození cizí věci způsobit, nedosahuje zákonem vyžadované minimální výše 5.000,-Kč). V takovém případě se věc analogicky s ust. § 159a odst. 1 písm. a) tr. řádu odevzdá příslušnému správnímu orgánu k projednání. Další oblastí, ve které se mohou policejní orgány podílet na správním řízení, aniž by o něm meritorně rozhodovaly, jsou případy, kdy policie v rámci pravomocí uložených jí zákonem č. 273/2008 Sb. o policii (dále jen zákon o policii), případně jiným zvláštním zákonem (např. zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích) vykonává jí svěřené pravomoci, jejichž formalizované výstupy mohou ve správním řízení sloužit jako důkazní prostředek (např. evidence dopravní nehody, svědecká výpověď zasahujícího policisty, různé protokoly a úřední záznamy vydané policejními orgány atd.). Pro všechny zmíněné případy platí, že policejní orgán ve věci nerozhoduje, nicméně výstupy jeho činnosti mohou významně přispět k objasnění a rozhodnutí ve věci.

2 Prameny práva

K přesné identifikaci procesních postupů orgánů podílejících se na trestním řízení je nutné si položit otázku, která pravidla chování (procesní postupy) jsou pro tyto orgány závazné a kde je najdeme.¹⁶ Odpověď nám poskytuje právní institut formálního pramene práva. Pramene práva definují formy objektivního práva, tedy formy, ve kterých se vyskytují právní normy. Subjekty identifikují a rozpoznávají právo prostřednictvím těchto forem. Pravidla, která nemají ve státě uznanou formu právních pramenů, nejsou právními normami.¹⁷

V typech právní kultury pocházející z Evropy lze rozeznat čtyři hlavní druhy pramenů práva:

- zákony a jiné normativní akty (právní předpisy)
- právní obyčej
- soudní precedenty
- normativní smlouvy

Česká republika je zástupcem států náležejících do kontinentálně evropského typu právní kultury, ve které se právo tvoří zásadně normativními akty, přičemž mohou být pramenem práva též některé mezinárodní smlouvy a specifickou funkci mají i určité nálezy Ústavního soudu.¹⁸ Ve státech anglosaského typu je vedle normativního aktu pramenem také soudní precedent a v menší míře právní obyčej či právnická literatura.¹⁹

2.1 Normativní akty

---

¹⁶ MALENOVSKÝ, J. *Mezinárodní právo veřejné Obecná část. 3. opravené a doplněné vydání*. Brno: MU v Brně a Doplněk, 2002, s. 100

¹⁷ BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva, 1. vyd.*, Praha: EUROLEX Bohemia, 2001, s. 36

¹⁸ BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva, 1. vyd.*, Praha: EUROLEX Bohemia, 2001, s. 57

¹⁹ BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva, 1. vyd.*, Praha: EUROLEX Bohemia, 2001, s. 36

Právní normativní akty jsou výsledky činností orgánů veřejné moci obsahující právní normy. Vedle normativních aktů, které mají povahu abstraktní, se vyskytují také individuální právní akty. Abstraktnost je zde spatřována v druhovém vyjádření věci, nebo v neurčitém počtu adresátů, popřípadě v obou těchto znacích současně.²⁰ Pro potřeby dalšího výkladu se nebudeme zabývat individuálními právními akty, jakožto akty aplikace práva. Normativní akty lze třídit podle toho, kdo má pravomoc vydávat normativní akty, podle toho, zda jde o prvotní, popř. odvozené normativní akty, a také podle stupně právní síly.²¹

2.1.1 Ústavní zákony a Ústava

Ústavní zákony jsou zvláštním druhem zákonů, které mají nejvyšší právní sílu. Ve státech s demokratickým zřízením vydává tyto zákony orgán volený lidem. V České republice to je Parlament ČR, který je tvořen dvěma komorami, Poslaneckou sněmovnou a Senátem. Ústavními zákony se upravují nejzávažnější otázky. Mezi těmito zákony má zvláštní postavení Ústava ČR. Ústavy jednotlivých států upravují základní vztahy ve společnosti, jmenovitě mezi mocí zákonodárnou, výkonnou a soudní a také mohou zakládat některá lidská práva. Naše Ústava byla publikována pod číslem 1 z roku 1993. Jde o Ústavu v rigidním slova smyslu. To znamená, že k její změně, ale také změně či zrušení jiného ústavního zákona než Ústavy, je třeba jiných poměrů hlasů než u přijímání běžných zákonů, konkrétně třípětinová většina všech poslanců a třípětinová většina přítomných senátorů. U senátorů musí být přítomna alespoň třetina členů této komory. Navíc je ve věcech ústavních zákonů postavení Senátu

---

²⁰ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 5. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2003, s. 102-103

²¹ BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva, 1. vyd.*, Praha: EUROLEX Bohemia, 2001, s. 58

zrovnoprávněno s postavením Poslanecké sněmovny, a ta ho nemůže přehlasovat. Prezident republiky nemůže přijatý ústavní zákon vrátit, v těchto věcech mu tedy nenáleží právo suspenzivního veta. Jak již bylo řečeno, ústavní zákony mají nejvyšší právní sílu, což se odráží i ve znění čl. 9 odst. 1, kde je stanoveno, že Ústava může být doplňována či měněna pouze ústavními zákony. Všechny ostatní zákony musí být s ústavními zákony v souladu a za tím účelem je vytvořen ústavní soud, jakožto orgán ochrany ústavnosti. Vzájemný vztah mezi zákony a ústavními zákony je také ovlivňován některými ustanoveními Ústavy, která požaduje, aby věci zde uvedené byly upraveny pouze ústavním zákonem, např. čl. 2 odst. 2 týkající se referenda, čl. 100 odst. 3 týkající se vytváření a rušení vyšších územních samosprávných celků a čl. 11, který se týká státních hranic.²²

Z důvodu závažnosti výkonu státní moci v oblasti trestního práva se již v samotné ústavě objevují ustanovení, která mají bezprostřední vliv na trestní řízení. Zvláště jde o čl. 90, v jehož druhé větě je zakotveno, že jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy. Obdobný charakter má čl. 4, ve kterém se uvádí, že základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci. Zmíněné ustanovení je vůči čl. 90 pojato širěji, neboť v sobě zahrnuje i jiné právní oblasti než jen trestní právo. V čl. 80 třetí hlavy pojednávající o moci výkonné svěřuje Ústava veřejnou žalobu v rámci trestního řízení do pravomoci Státního zastupitelství, přičemž v podrobnostech odkazuje na zvláštní zákon. Tímto ustanovením je konstituován obžalovací (akusační) princip českého trestního práva, ve kterém je veřejná žaloba svěřena samostatnému procesnímu subjektu odlišnému od orgánu rozhodujícím o vině a trestu. Klíčový význam má v Ústavě i čl. 3 a čl. 112 odst. 1, na základě kterých se Listina základních práv a svobod považuje za součást ústavního pořádku.

---

²² BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva, 1. vyd.*, Praha: EUROLEX Bohemia, 2001, s. 58-62

2.1.2 Listina základních práv a svobod

Dne 9. ledna 1991 byla Federálním shromážděním České a Slovenské Federativní Republiky přijata Listina základních práv a svobod. Byla uvozena ústavním zákonem č. 23/1991 Sb. V uvozovacím zákoně bylo hned v § 1 stanoveno, že ústavní zákony, jiné zákony a další právní předpisy, jejich výklad a používání musí být v souladu s Listinou. Došlo tedy k zakotvení nadústavní síly tohoto významného právního předpisu. Takto zvolený postup odpovídal čerstvě nabytým zkušenostem z období čtyřiceti let totalitního systému a byl odrazem celospolečenské nálady, která si nepřipouštěla další pošlapávání základních práv a svobod. V § 6 zákona č. 23/1991 Sb. bylo dále stanoveno, že zákony a jiné právní předpisy musí být uvedeny do souladu s Listinou nejpozději do 31. prosince 1991, jinak tímto dnem pozbývají platnosti. Pozdějším přijetím Ústavy ztratil tento zákon svůj ústavní charakter, neboť se na něj aplikoval čl. 112 odst. 3, který přeměnil doposud platné ústavní zákony, které nevymezil v čl. 112 odst. 1 nebo nezrušil v odst. 2, na pouhé zákony. V dnešní době již není Listina základních práv a svobod uvozena žádným zákonem. Byla vyhlášena usnesením předsednictva ČNR jako součást ústavního pořádku České republiky pod číslem 2/1993 Sb. Nicméně to samé činí i Ústava, viz. výklad v předchozí kapitole. Listina není označena přímo jako ústavní zákon, ale jelikož ji Ústava řadí do ústavního pořádku, kde mohou být pouze ústavní zákony, je tedy včetně své preambule zákonem ústavním. To má své důsledky při změně tohoto dokumentu, tak jak bylo vyloženo výše. Případné zrušení celé Listiny, či jen některých práv, která zakládá, je nepřípustné s odkazem na čl. 9 odst. 2 Ústavy, který zakazuje změnu podstatných náležitostí demokratického právního řádu. Je nepochybné, že zrušení Listiny základních práv a

svobod, která má chránit jedince před libovůlí a nepřiměřenými zásahy ze strany státu, ale i ze strany jiných subjektů, by naplňovalo zde uvedené podmínky. Z tohoto důvodu můžeme konstatovat, že Listina je absolutně nezrušitelná.²³

S ohledem na projednávané téma práce je vhodné na tomto místě zmínit, že dne 14. 1. 1998 byl Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky předložen skupinou pěti poslanců pod číslem Sněmovního tisku č. 371 věcný záměr zákona, který později vyústil do doposud jediné novely Listiny. Po zdárném ukončení legislativního procesu byla navrhovaná novela Listiny základních práv a svobod publikována ve sbírce zákonů jako ústavní zákon č. 162/1998 Sb. ze dne 12. 6. 1998., kterým byla v čl. 8 odst. 3 Listiny změněna maximální doba, po kterou může být obviněný, nebo podezřelý zadržován, a to z 24 hodin na 48 hodin. Důvodová zpráva k navrhované změně uváděla, že lhůta stanovená Českým ústavním právem je v problematice zadržování osob jednoznačně nejkratší v porovnání s obdobnými lhůtami, které stanoví právní řády jiných zemí. Dále bylo poukázáno, že při stanovení maximální doby, po kterou může být osoba zadržena, se zákonodárce snažil garantovat zadrženému, že jeho osobní svoboda bude omezena jen co nejkratší dobu, avšak několikaletá praxe ukázala, že velmi krátká doba pro zadržení a předání osoby s návrhem na uvalení vazby může mít pro osobu omezenou na svobodě zcela opačný efekt. Bylo podotknuto, že po zadržení musí vyšetřovatel osobu nejdříve vyslechnout a poté zajistit důkazy, které mají pro rozhodnutí o vazbě význam a následně podat státnímu zástupci příslušný návrh. Státní zástupce pak musí přezkoumat postup policejního orgánu jak po procesní stránce, tak i faktické a pokud s ohledem na zajištěné důkazy shledá, že je návrh důvodný, tak ve lhůtě původních 24 hodin předat zadrženého soudci k rozhodnutí o vazbě. V původní 24 hodinové lhůtě docházelo tedy jak k fyzickému přesunu podezřelého, případně

---

²³ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky. 2.díl: Práva a svobody*. Praha: Linde Praha, a.s., 2002, s. 17

obviněného mezi orgány činnými v trestním řízení, tak hlavně k výslechu těchto osob a shromažďování důkazů, jejichž existence vyplynula často až z provedených výslechů. Lhůta 24 hodin, v níž měl být kromě jiného proveden i výslech obviněného, resp. podezřelého, v řadě případů též vylučovala realizaci práva této osoby na přítomnost obhájce při výslechu, ačkoliv se jedná o základní součást státem jinak garantovaného práva na obhajobu. Vzhledem k tomu, že ve lhůtě 24 hodin byl policejní orgán a státní zástupce časově limitován, stávalo se, že jejich rozhodnutí předat zadrženou osobu s návrhem na uvalení vazby soudu, bylo odůvodněno nikoliv zjištěnými skutečnostmi, ale domněnkami, které se teprve dodatečně ověřovaly. Za této situace rozhodoval i soudce, který si byl vědom toho, že se tyto domněnky mohou ukázat jako důvodné, proto je akceptoval při svém rozhodování o vazbě. Výsledkem bylo, že obviněný byl v některých případech vzat do vazby "z preventivních" důvodů a bylo vlastně na něm, aby dodatečně dokazoval, že důvody vazby pominuly, ačkoliv zde od počátku ani nebyly. Důvodová zpráva poukazovala i na druhý aspekt do té doby zakotvené zákonné úpravy lhůt zadržení, kdy podotkla, že ve velmi krátké době se v některých případech nepodařilo policejnímu orgánu dostatečně zadokumentovat trestnou činnost osoby, která byla následně soudcem propuštěna na svobodu s odůvodněním, že neexistují důvody vazby. V důsledku toho pak vznikaly zbytečné názorové střety mezi vyšetřovateli, resp. státními zástupci, kteří byli přesvědčeni o důvodnosti svého návrhu na uvalení vazby a soudy, které tento návrh neakceptují s odkazem na to, že rozhodující jsou výsledky procesních úkonů provedených podle trestního řádu, nikoliv subjektivní přesvědčení toho, kdo návrh na uvalení vazby podává.²⁴ Zmíněnou novelou ústavy, která zvýšila maximální dobu, po kterou mohou být obviněný, nebo podezřelý zadržováni, byly výše naznačené negativní vlivy aspoň částečně omezeny.

---

²⁴ důvodová zpráva k ústavnímu zákonu č. 162/1998 Sb. sněmovní tisk č. 371/1998

Ideovými zdroji Listiny jsou všechny nejvýznamnější mezinárodní smlouvy na poli ochrany lidských práv, tedy Všeobecná deklarace lidských práv, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod a v neposlední řadě také Evropská sociální charta. Vedle těchto dokumentů se při přípravě Listiny přihlíželo k názorům dřívější opozice, které byly včleněny hlavně do dokumentů Charty 77, ale také k ústavě z roku 1920 a ústavní úpravě jiných demokratických států, jako Spolkové republiky Německo.²⁵

Listina je vybudována na přirozenoprávní koncepci a na principu neporušitelnosti práva, které jakožto stěžejní zásady vtělila do preambule. Přirozenoprávní postulát vychází z té skutečnosti, že práva existují nezávisle na vůli státu.²⁶ Stát nemůže tato práva vytvořit, jelikož zde jsou již bez jeho přičinění. Ovšem k tomu, aby se na přirozená práva pohlíželo jako na obecně závazná a vynutitelná práva, je třeba jejich zakotvení v Listině. Jelikož stát toto právo nevytváří, vyvstává otázka, jaká práva můžeme považovat za přirozená? Teorie práva nám na položenou otázku odpovídá tak, že za přirozená považujeme ta práva, u kterých ve společnosti panuje shoda, tedy konsenz ohledně jejich suprapozitivní povahy. Jejich podoba je následně závislá na právním vědomí, které převládá v době tohoto konsenzu.²⁷ V návaznosti na přirozenoprávní koncepci a neporušitelnost práva stanovuje Listina v čl. 1 druhá věta, že základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezczitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné. Uvedené principy stanovují, že se nikdo nemůže těchto práv vzdát a ani nemůže být těchto práv zbaven, a to ani zákonem. To, co bylo právě řečeno, ovšem

---

²⁵ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky. 2.díl: Práva a svobody*. Praha: Linde Praha, a.s., 2002, s. 18-19

²⁶ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky. 2.díl: Práva a svobody*. Praha: Linde Praha, a.s., 2002, s. 35

²⁷ BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva, 1. vyd.*, Praha: EUROLEX Bohemia, 2001, s. 194

bezvýhradně platí o nezcizitelnosti lidských práv ve vztahu k veřejné moci, tzn. vůči státu či územnímu samosprávnému celku. U vztahů k jiným subjektům, fyzickým a právnickým osobám se rozlišují absolutně nezcizitelná lidská práva a ta, se kterými může jejich adresát v určité míře disponovat, přičemž učiněná dispozice podléhá soukromoprávnímu režimu.²⁸ Jako absolutně nezcizitelné právo lze uvést právo na život, které je zakotveno v čl. 6 Listiny. Jelikož u nás není upravena otázka euthanasie, nemůže jedinec zmocnit kohokoliv jiného, aby jej usmrtil. Nový trestní zákoník, který je ve sbírce zákonů publikován pod č. 40/2009 Sb., odráží absolutní nezcizitelnost práva na život v § 30 odst. 3, ve kterém je oproti předchozí právní úpravě výslovně zakotven souhlas poškozeného jakožto okolnosti vylučující protiprávnost, přičemž je zde stanoveno, že nelze za svolení podle odst. 1 považovat mimo jiné souhlas k usmrcení. Další ustanovení, které má obdobný charakter je i § 144 trestního zákoníku, který upravuje a zakotvuje trestnost účasti na sebevraždě. Ve zmíněném paragrafu 144 trestního zákoníku je stanoveno, že ten kdo jiného pohne k sebevraždě, nebo mu na sebevraždě pomáhá, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta za předpokladu, že došlo alespoň k pokusu sebevraždy. Pro demonstraci práv, která jsou soukromoprávní cestou ve vztahu k fyzickým a právnickým osobám omezená, nám může posloužit svoboda pohybu a pobytu zaručená v čl. 14 Listiny.

Listina základních práv a svobod má celkem 44 článků, které jsou uvozeny preambulí a rozděleny do šesti hlav. Hlava první pojednává o obecných ustanoveních, druhá o lidských právech a základních svobodách, přičemž se dále vnitřně člení na oddíl první nazvaný Základní lidská práva a svobody a oddíl druhý pojmenovaný Politická práva. Hlava třetí se nazývá Práva národnostních a etnických menšin, hlava čtvrtá Hospodářská, sociální a kulturní práva, hlava pátá nese název Právo na soudní a jinou

---

²⁸ BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva*, 1. vyd., Praha: EUROLEX Bohemia, 2001, s. 108-110

právní ochranu a závěrečné šesté hlavě jsou přenechána ustanovení společná. Z hlediska předmětu této rigorózní práce je klíčová hlava druhá oddíl první, ve kterém je např. zakotveno právo na život, zakázán trest smrti, zaručena osobní svoboda, právo na nedotknutelnost obydlí a dále je významná hlava pátá, která obsahuje klíčové zásady trestněprávního charakteru (zvláště čl. 37 odst. 1, čl. 39, čl. 40). V páté hlavě listiny je například zakotvena zásada, že každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké, zásada, že jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy, zásada presumpce neviny, jenž stanovuje, že každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena, nebo zásada ne bis in idem zakotvena v čl. 40 odst. 5, který uvádí, že nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby.

Ústavodárce vymezuje základní práva a svobody zakotvené v Listině pouze obecně a ponechává na zákoně, aby konkretizoval jejich obsah a stanovil bližší podmínky, za kterých lze tato práva omezovat případně uplatňovat. K takovému postupu dochází mimo jiné proto, že Listina by měla práva garantovat v základní podobě, můžeme tedy říci v relativně co nejstručnějším vymezení, aby jakožto základní katalog práv v České republice byla přehledná, stručná a nezacházela do zcela zbytečných detailů tak, jak to můžeme spatřovat u zmiňovaného čl. 8, který svou podrobností nenechává zákonu takřka žádný prostor. Listina vyžaduje, aby podrobnosti, případně omezení základních práv stanovil zákon, tedy nikoliv norma nižší právní síly, jde o tzv. výhradu zákona, která našla svůj odraz ve znění čl. 4 odst. 2 stanovující, aby konkrétní věci byly upraveny výlučně formou zákona.²⁹ Pro činnost zákonodárce při vytváření prováděcích zákonů má velký význam čl. 4 odst. 4, který je považován za

---

²⁹ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 5. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2003, s. 60

obecné interpretační pravidlo pro tvorbu právních předpisů i výklad a aplikaci ustanovení o mezích základních práv a svobod.³⁰ Tento článek říká, že při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu a dále že taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena. V případě, že by zákonodárce tento článek nerespektoval a zákon by odporoval uvedenému znění, tedy byl by v rozporu se zásadou šetření podstaty a smyslu základních práv, je na ústavním soudě, aby takový zákon jako protiústavní zrušil. Bližší výklad pojmu „šetření mezi základních práv a svobod“ uvedeného v čl. 4 odst. 4, podává Ústavní soud České republiky, ve svém nálezu, který byl publikován pod číslem 49/1994 Sb.

2.1.3 Zákony

Zákony jsou primární všeobecně závazné právní předpisy. K jejich vydávání je oprávněn Parlament České republiky, nicméně se na tomto procesu podílí i mnoho jiných subjektů. Jelikož jde o originární pramen práva, lze jim upravovat jakoukoliv materii vyjma věcí, které jsou vyhrazeny úpravě ústavním zákonem, blíže viz. kapitola „Ústavní právo a Ústava“. V některých případech se naopak přímo vyžaduje forma zákona, tak jak je tomu u tzv. výhrad zákona, o kterých bylo pojednáno v předešlém textu. Zákony mají nižší právní sílu než ústavní zákony, se kterými musí být v souladu. V případech, kdy by tomu tak nebylo, je oprávněn Ústavní soud podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy zrušit zákon, který je v rozporu s ústavním pořádkem. Pro zákonodárny proces je také důležité, komu přísluší právo zákonodárné iniciativy. V legislativním procesu jde o významné právo, které opravňuje jeho subjekt podávat návrhy zákonů,

---

³⁰ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky. 2.díl: Práva a svobody*. Praha: Linde Praha, a.s., 2002, s. 61-62

kteře jsou pro zákonodárný sbor závazné, a ten je povinen se tímto návrhem zabývat. Seznam subjektů, které mají zákonodárnou iniciativu, stanovuje čl. 41 odst. 2 Ústavy a jsou jimi poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku. Pokud uplatní zákonodárnou iniciativu jiný subjekt než vláda, musí jí být návrh předložen k vyjádření. V tomto pravidle se odráží skutečnost, že vláda disponuje výkonným úřednickým aparátem, který by se měl intenzivně podílet na přípravě kvalitních návrhů zákonů. Jiné subjekty nemají k dispozici tak vysoce odborný aparát, a proto by jejich návrhy měly připomínkovat odborníci vlády, kteří mohou i lépe posoudit návrh z hlediska koncepčnosti budoucího zamýšleného legislativního vývoje. Nicméně jde pouze o právo vyjádřit se k návrhu, vláda nemůže návrh jakkoliv měnit. Návrh zákona se podává Poslanecké sněmovně. Je to jeden z dlouhé řady případů, které charakterizují nerovné postavení mezi Senátem a Poslaneckou sněmovnou. Návrh zákona, se kterým vyjádří souhlas sněmovna, se postoupí Senátu. Senát o návrhu rozhone, přičemž pokud tak neučiní do třiceti dnů od doručení, považuje se návrh zákona za přijatý. K tomu, aby byl návrh přijat, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných poslanců nebo senátorů a navíc musí být při hlasování přítomna alespoň třetina všech členů dané komory. Pokud by senát s návrhem nesouhlasil, hlasuje o něm znovu Poslanecká sněmovna, a to nejdříve v podobě, ve které byl schválen v Senátě. Pro opětovné hlasování ve Sněmovně jsou zpřísněny podmínky, jelikož Ústava vyžaduje, aby byl návrh přijat nadpoloviční většinou všech poslanců. Po přijetí zákona v komorách Parlamentu se postupuje prezidentu republiky, který ho může do patnácti dnů vrátit s odůvodněním Poslanecké sněmovně.³¹ Prezident v České republice tedy disponuje právem suspenzivního veta. Sněmovna pak musí o vráceném zákoně rozhodnout nadpoloviční většinou všech členů. Pokud by se tak

---

³¹ BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva, 1. vyd.*, Praha: EUROLEX Bohemia, 2001, s. 60-62

nestalo, byl by zákon považován za nepřijatý. Nakonec se zákon vyhlásí ve Sbírce zákonů České republiky, čímž nabývá platnosti. Vedle platnosti je třeba odlišovat účinnost právního předpisu. Jako účinnost charakterizujeme časový okamžik (den), od něhož právní předpis zakládá, mění nebo ruší právní vztahy, tedy „vstupuje v život“. Pokud není účinnost stanovena pozdějším datem, nabývají právní předpisy účinnosti patnáctým dnem po vyhlášení. Pokud to vyžaduje naléhavý obecný zájem, lze výjimečně stanovit dřívější počátek účinnosti, nejdříve však dnem vyhlášení.³² Období mezi platností a účinností se nazývá legisvakance, a jak již bylo řečeno, může být toto období různě dlouhé. Význam legisvakance spočívá v tom, že subjekty mají dostatečně dlouhou dobu, aby se mohly se zákonem seznámit a připravit se na změnu pravidel, které s účinností zákona přijdou. V praxi mají jednu z nejdelších legisvakancí zákony z oboru finančního práva. Zákonodárce zde stanovuje delší dobu většinou z důvodů zapracování příslušných změn do účetního softwaru a také proto, že tyto změny většinou váže až na počátek účetního období. Z odvětví blízkého tématu diplomové práce můžeme například uvést legisvakanci nového trestního zákoníku, která byla posledním § 421 stanovena na 1. ledna 2010 a bez pár dní činila jeden rok.

Nejdůležitějším pramenem procesního práva trestního je zcela jistě zákon č. 141/1961 Sb. zákon o trestním řízení soudním, trestní řád. Zákon byl přijat Národním shromážděním Československé socialistické republiky dne 29. 11. 1961, přičemž účinnosti zákon nabyl již dne 1. 1. 1962. Původní znění právní normy bylo do značné míry poplatné tehdejšímu duchu politické doktríny založené na třídním pojetí společnosti, což se promítlo i do obsahu jednotlivých ustanovení zákona (např. již § 1 pojednávajícím o účelu zákona se uvádí, že řízení musí působit k upevňování socialistické zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově

---

³² PAVLÍČEK, V. a kol. Ústavní právo a státověda II. díl Ústavní právo České republiky část 1. Praha: Linde Praha, a.s., 2001, s. 297

občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů a pravidel socialistického soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti). Po změně politického směřování země v roce 1989 vyvstala potřeba úpravy alespoň těch ustanovení, která nejvíce nekorespondovala s nastalou společenskou změnou. Od roku 1989 do současnosti byl trestní řád novelizován více jak sedmdesátkrát. To je ve značném nepoměru k devíti novelám přijatým za celé období bezmála třiceti let socialismu. Přes veškerou legislativní snahu se v platné úpravě trestního řízení prolínají různá pojetí poznamenaná dobou vzniku určitých normativních konstrukcí, což vede nezdědky k pochybnostem o správnosti postupu orgánů činných v trestním řízení.³³ K odstranění nekonceptních různorodostí, které mohou do značné míry ovlivňovat trestní řízení, jenž by mělo být s ohledem na svou závažnou povahu upraveno jednoznačně, bylo rozhodnuto o rekodifikaci trestního řádu, která v současné době probíhá v gesci Ministerstva spravedlnosti České republiky.

Trestní řád v současně platné podobě obsahuje celkem pět částí, kterými jsou: společná ustanovení, přípravné řízení, řízení před soudem, některé úkony související s tr. řízením a přechodná a závěrečná ustanovení. Z pohledu policejního orgánu je nejdůležitější část první (společná ustanovení) a část druhá (přípravné řízení). Ovšem i vedle zmíněné části první a druhé jsou v trestním řádu obsažena ustanovení, která více či méně souvisí s činností policejního orgánu. Tak například v části třetí hlavě dvacáté se pojednává o zvláštních způsobech řízení, v rámci kterých jsou mimo jiné upraveny tzv. odklony tr. řízení, kterými se rozumí podmíněné zastavení trestního řízení a narovnání. O zmíněných odklonech sice policejní orgán sám nerozhoduje, ale za splnění všech zákonem stanovených podmínek může vyšetřování ukončit např. návrhem na podmíněné zastavení tr. stíhání. Policejní orgán také může vhodným poučením a

---

³³ Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), čj. OVA 861/08, s. 3

přístupem k pachateli tohoto motivovat ke splnění zákonem vyžadovaných podmínek, obzvláště jde-li o náhradu způsobené škody, neboť odklon od trestního řízení je mnohdy efektivnější a výhodnější pro všechny zúčastněné strany. Vedle toho je ve stejné hlavě upraven i postup řízení proti uprchlému. Prvá část trestního řádu převážně definuje základní zásady a pojmy trestního řízení, stanovuje nepřipustnost trestního stíhání, upravuje věcnou a místní příslušnost orgánů zúčastněných na tr. řízení, upravuje lhůty a jejich počítání, stanovuje pravidla pro zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot, pojednává o právech obviněného, o právech poškozeného, upravuje zásady nutné obhajoby, stanovuje formální a obsahové náležitosti rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení v rámci jejich rozhodovacích pravomocí včetně opravných prostředků a pravidla pro doručování těchto rozhodnutí, stanovuje pravidla dokazování, výsledků a zajišťování jiných důkazních prostředků apod. Prvá část trestního řádu je svým obsahem i zařazením společná pro všechny orgány činné v trestním řízení, ale také i pro ostatní subjekty na řízení zúčastněných. Část druhá je věnována přípravnému řízení, v rámci kterého se vykonává činnost v převážné míře spadající do působnosti policejního orgánu. Tak například část druhá hlava devátá pojednává o stádiu tr. řízení před zahájením trestního stíhání, v rámci které se v § 158 odst. 3 tr. řádu, upravují nejtypičtější činnosti a oprávnění policejního orgánů, které mají směřovat k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujícím tomu, že byl spáchán trestný čin. Taktéž jsou zde upraveny operativně pátrací prostředky, kterými jsou předstíraný převod, sledování osob a věcí a použití agenta. V hlavě desáté je pak upraveno trestní stíhání, včetně zkráceného přípravného řízení. Vedle popisu činností a úkonů jednotlivých orgánů činných v trestním řízení, které se angažují v přípravném řízení je v části druhé upraveno samotné ukončení přípravného řízení, které je nejčastěji završeno podáním obžaloby. Dále jsou zde zakotvena jednotlivá rozhodnutí předcházející podání

obžaloby, např. odložení a jiné vyřízení věci, dočasné odložení trestního stíhání, ale také zastavení trestního stíhání, či jeho přerušení. Druhá část trestního řádu pojednávající o přípravném řízení trestním je z pohledu činnosti policejního orgánu nejvýznamnější, a proto se jejímu obsahu a jednotlivým ustanovením budeme podrobně zabývat v dalších částech práce.

Z pohledu pramenů práva, které mají charakter zákona a svým obsahem ovlivňují činnost policejního orgánu v rámci přípravného řízení, je nutné zmínit i zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (dále jen zákon o soudnictví ve věcech mládeže). Zmíněný zákon upravuje postup orgánů činných v trestním řízení v případech, kdy se protiprávního jednání uvedeného v trestním zákoníku dopustilo dítě mladší patnácti let, nebo mladistvý, které zákon souhrnně označuje jako mládež. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže obsahuje trestněprávní i procesněprávní ustanovení a svým charakterem je lex specialis ve vztahu k trestnímu řádu. Z hlediska procesního postupu zákon klade značný důraz na orgány činné v trestním řízení, kdy na vícero místech zmiňuje, že řízení proti mladistvým má být svěřeno osobám, jejichž znalost otázek souvisících s výchovou mládeže zaručí splnění výchovného účelu řízení. V ustanovení § 41 odst. 2 zákona o soudnictví ve věcech mládeže se výslovně uvádí, že úkony přípravného řízení, kterých se účastní mladistvý, provede zpravidla policejní orgán určený k úkonům v trestních věcech mladistvých osob, státní zástupce specializovaný na věci mládeže nebo soudce soudu pro mládež. Tak například v rámci Obvodního ředitelství policie Praha I, Služby kriminální policie a vyšetřování, je zřízeno šesté oddělení obecné kriminality, které je garantem problematiky spojené s mládeží.

Obdobná situace je i u zákona č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2012. I tato právní

norma je stejně jako výše uvedený zákon o soudnictví ve věcech mládeže vybudována na principu speciality ve vztahu k trestnímu zákoníku i trestnímu řádu (srovnej § 1 odst. 2 zákona). Zákon upravuje podmínky trestní odpovědnosti právnických osob, tresty a ochranná opatření, která lze za spáchání stanovených trestných činů právnickým osobám uložit a postupy v řízení proti právnickým osobám. Z pohledu procesních norem je stěžejní část čtvrtá, pojednávající o zvláštních ustanoveních o řízení proti právnickým osobám, v jejímž rámci je odlišně od trestního řádu s přihlédnutím k specifčnosti řízení proti právnické osobě upravena např. místní příslušnost, společné řízení, úkony právnické osoby, předvedení, předvolání a pořádková pokuta apod. Dále je nad rámec trestního řízení např. upraven vztah k řízení o správním deliktu, oznamovací povinnosti o zahájení a skončení trestního stíhání, zrušení, zánik a přeměna právnické osoby apod. Zákon výslovně neapeluje na zkušenost, potažmo specializaci orgánů činných v trestním řízení v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob, jak můžeme vidět u shora uvedeného zákona o soudnictví ve věcech mládeže, nicméně je zcela zřejmé, že problematika odpovědnosti právnických osob už jen ve vztahu ke vzniku trestní odpovědnosti bude nutně vyžadovat zkušenosti a znalosti orgánů činných v trestním řízení. Trestní odpovědnost právnických osob bude dle nového zákona možné uplatňovat až za jednání spáchaná po datu účinnosti zákona, přičemž se na předchozí jednání, s odkazem na zásadu trestnosti činu, nová zákonná úprava neaplikuje (srovnej § 2 odst. 1 tr. zákoníku).

Dne 20. 3. 2013 byl přijat zákon č. 104/2013 Sb. o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, který vyjmul a zcela nově upravil materii do té doby obsaženou v hlavě dvacáté páté trestního řádu pojednávající o právním styku s cizinou. Bližší výklad ve vztahu k činnostem vykonávaným policejním orgánem na poli

mezinárodní spolupráce ve věcech trestních bude podán v kapitole o justiční mezinárodní spolupráci.

Dalším zákonem, který je nutné v souvislosti s činností policie v trestním řízení zmínit je zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. Již v samotném úvodu zákona je v § 2 pojednávajícím o postavení a činnosti policie stanoveno, že policie mimo jiné plní úkoly podle trestního řádu. Významným ustanovením je pak § 61 zákona zakotvujícím institut podání vysvětlení, které v tzv. předprocesním stádiu trestního řízení napomáhá k získávání informací směřujících k odhalení trestného činu a jeho pachatele. V § 69 zákona je stanoveno, že policista před zahájením úkonů trestního řízení z vlastní iniciativy nebo na základě podnětu jiné osoby anebo orgánu za účelem získání poznatků o trestné činnosti vyhledává, odhaluje, a je-li to třeba, i dokumentuje skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. V rámci tohoto oprávnění je povinen předcházet trestné činnosti. K dosažení vytyčených cílů policista postupuje podle zákona o policii, za využití oprávnění a prostředků v něm uvedených. Mezi takové prostředky patří např. podpůrné operativně pátrací prostředky, kterými jsou informátor, krycí prostředky, zabezpečovací technika a zvláštní finanční prostředky (srovnej § 72 a násl. zákona).

2.1.4 Nařízení a vyhlášky

Normotvorná pravomoc v České republice je vedle Parlamentu svěřena také jiným subjektům. Jsou jimi vláda, ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy. Jde o odraz dělby moci, kdy se moc výkonná za určitých podmínek a určitými způsoby podílí na vytváření právních norem. Tyto normy mají podzákonný charakter, nesmí tedy odporovat normám vyšší právní síly, od kterých jsou odvozeny.

Vydávají se v mezích oněch primárních norem, proto se zde uplatňuje úprava secundum et intra legem na rozdíl od úpravy preter legem, která je typická pro zákony.³⁴ Důvodů, proč je umožněno těmto subjektům vydávat obecně závazné normy, je hned několik. Předně jde o rychlost a operativnost rozhodování vlády. Přijímání norem v prostředí vlády je rychlejší než v Parlamentu, a proto lze pružněji reagovat na ty skutečnosti, které podléhají častěji změně. Jako další důvod lze uvést specializaci těchto subjektů, která se projevuje nejvíce u vyhlášek jednotlivých ministerstev. Ministerstva mají k dispozici odborný aparát, který se dokáže náležitě zorientovat v dané problematice a navrhnout adekvátní úpravu na vysoké odborné úrovni. V neposlední řadě půjde také o oprávnění vlády podtrhující její roli vrcholného orgánu výkonné moci, který provádí svůj politický plán vtělený do vládního programu.

V čl. 78 Ústavy je zakotvena pravomoc vlády vydávat k provedení zákona a v jeho mezích nařízení. Vláda k této své činnosti nepotřebuje konkrétní zmocnění zákonem, ovšem vždy se musí držet mezi prováděné normy. Pokud by překročila tyto meze a dané nařízení by šlo nad rámec zákona, který provádí, byl by tu dán důvod pro jeho zrušení podle čl. 87 odst. 1 Ústavy. Z hlediska právní síly je nařízení vlády na stejné úrovni jako vyhláška ministerstev či jiných správních orgánů.

Ministerstva, jiné správní orgány a orgány územní samosprávy mohou podle čl. 79 odst. 3 Ústavy na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny. U těchto orgánů se tedy vedle respektování mezi prováděné normy vyžaduje i konkrétní zmocnění v zákoně. Tyto právní předpisy se nazývají vyhlášky nebo nařízení obce či kraje.

S ohledem na charakter trestního práva, které je primárně upraveno formou zákonů, jak to ostatně vyžaduje např. i čl. 39 Listiny, který zakotvuje, že jen zákon

---

³⁴ BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva, 1. vyd.*, Praha: EUROLEX Bohemia, 2001, s. 39

stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit, se sekundární normotvorba v této oblasti práva nevyskytuje tak často jako v jiných právních oblastech (např. v právu sociálního zabezpečení). V oblasti hmotného práva trestního jde vesměs o stanovení různých seznamů např. nakažlivých lidských nemocí, nemocí zvířat a rostlin, seznamů rostlin a hub obsahující omamné látky, stanovení látek považovaných za jedy apod. Ve všech zmíněných případech jde o nařízení vlády. Pro oblast procesního práva trestního pak jde o úpravy formou vyhlášek Ministerstva spravedlnosti, které se v převážné míře týkají vykonávacího řízení, v jehož rámci např. upravují kontroly výkonu trestu domácího vězení, stanovují denní sazbu nákladů trestu domácího vězení, upravují srážky z odměny odsouzených atd. K obsahu činností policejního orgánu v rámci trestního řízení má z podzákonných právních předpisů nejužší vztah vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 258/2006 Sb., kterou se stanoví vzor evropského zatýkacího rozkazu a vzor osvědčení o vydání příkazu k zajištění majetku nebo důkazního prostředku.

2.1.5 Interní normativní instrukce – vnitřní předpisy

Vedle výše uvedených normativních aktů, jejichž primární vlastností je, že jsou obecně závazné, tedy zavazují kohokoliv v rámci oblasti své působnosti, je nutné zmínit i interní normativní směrnice či instrukce, které na rozdíl od normativním aktům zavazují pouze podřízené orgány či osoby ve vnitřních vztazích veřejné správy v určitých stanovených věcech spadajících do pravomoci těchto orgánů. Zatímco první kategorie tzv. normativních aktů je s ohledem na svou obecnost, se kterou zavazuje adresáty právních vztahů, považována za pramen práva, v případě interních normativních instrukcí tak tomu není a z důvodu absence požadované obecnosti nelze

v těchto případech hovořit o pramenech práva. Vydávání interních normativních směrnic vychází z oprávnění řídit činnost podřízených a jejich dodržování je zachováváním právní povinnosti řídit se pokyny nadřízených. Interní směrnice nemusí být veřejně vyhlášeny, avšak s jejich obsahem musí být seznámen ten, koho se týkají. Forma vydávání interních směrnic, názvy jednotlivých směrnic a jejich případné publikování je opět upraveno formou vnitřního předpisu.³⁵

Interní normativní směrnice nejsou pramenem práva, a tudíž nejsou obecně závazné. Vztahují se pouze na podřízené orgány a pracovníky. Přesto mohou interní instrukce fakticky ovlivňovat subjektivní práva a povinnosti účastníků řízení, neboť mohou obsahovat závazný výklad konkrétních zákonných ustanovení, kterým se následně jednotlivý pracovník řídí při rozhodování o právech a povinnostech účastníků řízení. Pro ochranu práv fyzických a právnických osob má značný význam, že soudy nejsou interními normativními instrukcemi při své rozhodovací činnosti vázány (viz. čl. 95 odst. 1 Ústavy).³⁶

Jak již bylo naznačeno výše, smyslem interních aktů řízení vydávaných v rámci Policie České republiky je jednotná úprava postupů jednotlivých jejich příslušníků a zaměstnanců. V současné době je v rezortu policie ve služebním poměru zaměstnáno necelých 40.000 policistů (viz. příloha č. 1) jejichž činnost je z hlediska jednotného a efektivního výkonu práce nutné koordinovat a upravovat. Pokud jde o interní směrnice vydávané uvnitř rezortu Policie České republiky, je tento postup upraven v pokynu policejního prezidenta č. 100 ze dne 9. 5. 2013 o legislativních pravidlech, který provádí čl. 22 odst. 1 nařízení Ministra vnitra č. 90/1999, kterým se stanoví pravidla pro přípravu a vyhlásování interních aktů řízení v oboru působnosti Ministerstva vnitra.

---

³⁵ BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva*, 1. vyd., Praha: EUROLEX Bohemia, 2001, s. 73-75

³⁶ BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva*, 1. vyd., Praha: EUROLEX Bohemia, 2001, s. 74

Závazný pokyn definuje dva druhy interních aktů řízení, kterými jsou pokyn jakožto akt obecné povahy a rozkaz, kterým se zejména vydávají organizační řády mimo organizační řád policejního prezidia, vydávají vzorové systemizace služebních a pracovních míst, ukládají úkoly jednotlivým pracovníkům nebo pracovištím, zřizují komise a další kolektivní orgány, či zřizují medaile nebo odznaky. Dále je v pokynu upraven postup vytváření a přijímání interních aktů řízení, oprávnění jednotlivých funkcionářů k jejich vydávání, jsou zde vymezeny jednotlivé oblasti svěřené do úpravy interních aktů řízení apod. Závazný pokyn také upravuje právní sílu interních aktů řízení, kdy ve svém čl. 4 stanovuje, že interní akt řízení policejního prezidenta má vyšší právní sílu než interní akt řízení vedoucího pracovníka a interní akt řízení vedoucího pracovníka má vyšší právní sílu než interní akt řízení jemu podřízeného vedoucího pracovníka. Interní akt řízení se vydává bez zmocnění nebo na základě zmocnění obsaženého v právním předpise, v interním aktu řízení ministerstva závazném pro policii nebo v interním aktu řízení vyšší právní síly. Pokud dojde k řádnému projednání a přijetí interního aktu řízení, je následně jeho obsah zveřejněn ve Sbírce interních aktů řízení Policejního prezidia České republiky, potažmo ve sbírce interních aktů řízení příslušného krajského ředitelství policie. V současné době je publikace přijatých interních směrnic zajišťována elektronicky dálkovým přístupem přes aplikaci eSIAŘ (elektronický systém interních aktů řízení) v rámci vnitřní datové sítě policie, do které má každý jednotlivý policista přístup.

Z hlediska předmětu úpravy nejčastěji stanovují interní předpisy závazné postupy administrativně technického a taktického charakteru, které sjednocují postupy policie v rámci plnění konkrétních úkolů trestního řízení. Jiné interní normativní instrukce mají zase povahu metodických pokynů, které policistovi napomáhají při objasňování a dokumentování vybraných trestných činů (např. úprava postupů při

šetření dopravních nehod, nebo postupy při ohledání místa činu jednotlivých druhů sebevražd, apod.). V případě metodických pokynů je i forma a struktura samotného textu odlišná od „strohého“ právního textu administrativně technických a taktických interních norem, kdy jsou tyto pokyny psány vesměs volnou formou v podobě příruček.

Významným vnitřním předpisem je např. závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2001 zabývající se kriminalisticko-technickou činností policie České republiky. Zmíněný závazný pokyn upravuje kriminalisticko-technický a s tím spojený kriminalisticko-taktický postup policejních orgánů při vyhledání, ohledání a zajištění místa činu, předmětů a stop se zvláštním zřetelem k možnostem zkoumání zejména v oboru kriminalistiky, dále upravuje zvláštní kriminalisticko-technické, prvotní a neodkladné úkony. Závazný pokyn také stanovuje obecné zásady kriminalisticko-technické činnosti, upravuje postavení, oprávnění a povinnosti policejního orgánu při ohledání místa činu, předmětů a stop a jejich zajištění. V části druhé závazného pokynu je pak pojednáno o samotném ohledání místa činu, o provedení prvotních a neodkladných úkonů, přípravě ohledání, vlastním ohledání a vyhodnocení výsledků ohledání. V dalších částech textu je věnována pozornost ohledání místa činu mimořádně rozsáhlé události a blíže specifikovány zvláštnosti ohledání místa činu se zřetelem na některé skupiny trestných činů, jako např. ohledání při krádežích vloupáním, ohledání při objasňování dopravních nehod, při spáchání trestného činu zpronevěry atd. V neposlední řadě stanovuje formální a obsahové náležitosti výstupů činnosti policistů podílejících se na ohledání místa činu, kterými jsou protokoly, náčrtky, plánky, fotografická dokumentace, video dokumentace apod. V dalších částech závazný pokyn upravuje postup při provádění kriminalistických expertíz z oboru mechanoskopie, trasologie, elektrotechniky, defektoskopie a metalografie, balistiky a jiných.

Dalším významným interním aktem řízení v souvislosti s výkonem činností policie na poli trestního řízení je pokyn policejního prezidenta č. 103/2013 ze dne 28. května 2013 o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení, který nahradil a podstatně doplnil materií dříve upravenou závazným pokynem policejního prezidenta č. 30/2009 o plnění úkolů v trestním řízení. Předmětem pokynu je úprava organizace výkonu služby, součinnost a příslušnost policejních orgánů a policistů a provádění některých úkonů v trestním řízení. V závazném pokynu je také zakotvena odpovědnost za kvalitní plnění úkolů policejních orgánů v trestním řízení z hlediska organizace, koordinace a požadované úrovně trestního řízení, která je přenesena na zde taxativně uvedené vedoucí pracovníky. V části druhé, hlavě první, upravuje pokyn věcnou a funkční příslušnost při výkonu úkolů tr. řízení, kterou dle jednotlivých kritérií rozděluje mezi orgány policie územních odborů krajských ředitelství a obvodních a městských ředitelství, kterými rozumí obvodní (místní) oddělení policie, oddělení železniční policie, dopravní inspektorát, oddělení obecné kriminality a hospodářské kriminality služby kriminální policie a vyšetřování, skupiny případových analýz a informační kriminality, dále mezi orgány policie krajských ředitelství, kterými rozumí oddělení obecné a hospodářské kriminality služby kriminální policie a vyšetřování, oddělení dopravních nehod, oddělení dálniční policie, oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort a oddělení dokumentace odboru služby cizinecké policie, a také mezi útvary služby kriminální policie a vyšetřování s celostátní působností, mezi které řadí národní protidrogovou centrálu, útvar odhalování korupce a finanční kriminality, útvar pro odhalování organizovaného zločinu a úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. V hlavě druhé je pojednáno o místní příslušnosti, řešení sporů o příslušnost a poskytování součinnosti. Další text upravuje např. výjezdové skupiny policejního orgánu, jejich práva, povinnosti a organizaci, a také blíže

rozebírá a konkretizuje ve vztahu k policejnímu orgánu jednotlivé fáze přípravného řízení a vybrané procesní úkony jako např. průběh a skončení prověřování, zahájení trestního stíhání, skončení vyšetřování, zadržení obviněného, návrh vazby, povolování a kontrola korespondence, osobní prohlídku, zajištění peněžních prostředků na účtu u banky. Některými aspekty pokynu se budeme zabývat v dalším textu při hlubším pojednání o jednotlivých fázích trestního řízení a činnostech policejního orgánu.

Tímto letným nástinem není v žádném případě vyčerpán výčet závazných interních pokynů vydaných v rámci rezortu Policie České republiky, neboť jejich počet se v současné době počítá v řádu stovek. I význam upravované materie jednotlivých pokynů je značně různorodý. Jako příklad dalších závazných interních aktů řízení v oblasti mající vliv na plnění úkolů policie v trestním řízení je možno uvést např. závazný pokyn k provádění finančního šetření v rámci trestního řízení, závazný pokyn, kterým se upravuje postup při vyžadování odposlechů a záznamu telekomunikačního provozu a údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu, pokyn o operativně pátrací činnosti a zřizování pracovních týmů a pracovních skupin, pokyn, kterým se upravuje postup při užití agenta, pokyn, kterým se upravuje postup při vyžadování sledování osob a věcí pro účely trestního řízení, pokyn o činnosti národní ústředny Interpol, pokyn o postupech policejních orgánů v některých oblastech mezinárodní spolupráce ve věcech trestních a další.

3 Činnosti policejního orgánu v prostředí mezinárodního práva

V souvislosti s výkladem o činnostech, které vykonávají policejní orgány v rámci trestního řízení, je nutné také krátce zmínit významnou oblast práva

mezinárodního. V současném globalizovaném světě vyvstává do popředí problém mezinárodního zločinu, neboť tento nezná národních hranic a v daleko větší míře než kdy dříve ohrožuje chráněné zájmy jednotlivých států a jejich fyzických a právnických osob (tato skutečnost je patrnější v prostřední tzv. Schengenského prostoru, tedy oblasti bez vnitřních hranic, do které v současné době náleží 26 členských států, vesměs členů Evropské unie, přičemž tento prostor se rozkládá na území 4,312,099 km² a žije v něm 419 miliónu obyvatel³⁷). Mezinárodní společenství je si vědomo problémů, které jsou spojeny s „internacionalizací“ zločinu a snaží se na tyto skutečnosti reagovat adekvátní normotvorbou a užší spoluprací na mezinárodní úrovni. Nastíněný problém je o to naléhavější, pokud je konfrontován s novými způsoby rychlé komunikace spojené převážně s rozmachem internetu a mobilních anonymních komunikací, jako jsou např. Skype či předplacené telefonní SIM karty. Nezřídka se stává, že zločinecké struktury například jednají tak, že prostřednictvím počítače fyzicky umístěného v některém africkém státě, vytvoří objednávku elektronického zboží v německém internetovém obchodě, při platbě užijí neoprávněně odsledované údaje o platební kartě emitované některou australskou bankou, nejlépe vydané občanovi Ekvádoru, přičemž objednávku si nechají zaslat na adresu do České republiky k ukrajinskému státnímu občanovi, který balíček vyzvedne a prostřednictvím řidiče pravidelné autobusové dopravy nechá odvést do Ruska ke spolupachateli. Obdobná situace je i při páchání jiných než majetkových trestných činů jako například u trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, kde se ve velké míře využívá anonymity internetu a jeho rychlosti při šíření protiprávního pornografického materiálu. Nevyjímaje z nastíněné problematiky nejzávažnější formy mezinárodní trestné činnosti jakými jsou mezinárodní terorismus, obchod a únosy lidí, výroba o distribuce drog, obchodování se zbraněmi apod. Při

---

³⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Schengen_Area ke dni 26.7.2014

takovémto způsobu páchaní trestné činnosti nejenže mají pachatelé před policií časový náskok, ale navíc orgán provádějící trestní řízení naráží při snaze objasnit věc na několik suverénních státních území, na kterých se uplatňují různé právní řády. Vyšetřovací orgán na daném území cizího státu nemůže uplatnit svou pravomoc a musí se tak spolehnout, že oslovený stát poskytne potřebou součinnost. Zmíněným postupem dochází k značnému ztížení samotného zadokumentování a prověření věci, ne-li k úplnému znemožnění jejího vyšetření v těch případech, kdy dotčený stát odmítne poskytnout svou součinnost. Snahou mezinárodního společenství je co nejvíce odstranit bariéry mezi státy a posílit vzájemnou spolupráci justičních orgánů, aby mohla být trestná činnost páchaná v mezinárodním měřítku dostatečně prověřena a její pachatelé v souladu s právem potrestáni.

V následujícím textu bude podán krátký exkurz do problematiky mezinárodního práva a budou zmíněny nejtypičtější činnosti policejního orgánu v rámci tohoto normativního systému.

3.1 Mezinárodní právo a jeho prameny

Smyslem rigorózní práce není podávat podrobný výklad o pramenech mezinárodního práva, avšak jejich specifičnost (včetně samotného prostředí, ve kterém jsou normy tohoto práva vytvářeny) je natolik výrazná od práva vnitrostátního, že zákonitě musí ovlivňovat i činnost samotného policejního orgánu, který s těmito normami přijde do kontaktu. Pro mezinárodní právo je charakteristické, že vzniká při soužití suverénních států, které vystupují v dvojediné roli, kdy na jedné straně právo vytvářejí a na straně druhé se následně stávají jeho adresáty. Dalšími atributy, které odlišují mezinárodní právo od práva vnitrostátního, jsou neexistence jediné nadřazené soudní moci, částečně nepsané prameny práva a nevyváženost hmotných a procesních

norem. Tato povaha mezinárodního práva, jak již bylo řečeno, je především ovlivněna svrchovanou rovností panující ve společenství států.³⁸ Trestní právo je pak jedním z hlavních projevů vnitřní suverenity státu a výrazem jeho právně-kulturní samostatnosti.³⁹ Formy mezinárodních pramenů práv vyčísluje a stručně charakterizuje odst. 1 čl. 38 Statutu Mezinárodního soudního dvora Organizace spojených národů. Jsou jimi mezinárodní úmluvy, ať obecné či partikulární, stanovící pravidla výslovně uznaná státy ve sporu, mezinárodní obyčej, jakožto důkaz obecné praxe uznávané za právo, obecné zásady právní uznávané civilizovanými národy a soudní rozhodnutí a učení nejkvalifikovanějších znalců veřejného práva různých národů jakožto podpůrný prostředek k určování právních pravidel.⁴⁰ Normy mezinárodního trestního práva mají výhradně charakter mezinárodních smluv, které v průběhu druhé poloviny 19. století, kdy došlo k rozmachu multilaterálních úmluv, pozvolna vytlačily do té doby hojně rozšířený právní obyčej.

3.2 Základní vymezení činností policejního orgánu v prostředí mezinárodního práva ve vztahu k trestnímu řízení

Základní činnosti policejního orgánu v trestním řízení na poli mezinárodního práva lze stručně rozdělit do dvou rovin. Policejní orgán tak může vystupovat v rámci mezinárodní policejní spolupráce v trestním řízení, nebo v rámci justiční spolupráce v trestním řízení. Základní rozdíl mezi uvedenými postupy spočívá v tom, že zatímco cílem justiční spolupráce (přínejmenším v jedné její podobě ve formě tzv. právní

---

³⁸ MALENOVSKÝ, J. *Mezinárodní právo veřejné Obecná část. 3. opravené a doplněné vydání*. Brno: MU v Brně a Doplněk, 2002, s. 11-15

³⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní. 1 vyd.*, Praha: Leges, 2010, s. 74

⁴⁰ MALENOVSKÝ, J. *Mezinárodní právo veřejné Obecná část. 3. opravené a doplněné vydání*. Brno: MU v Brně a Doplněk, 2002, s. 101

pomoci, viz. níže) je zajistit informace v podobě důkazu použitelného v trestním řízení, u policejní spolupráce tomu tak není a primárním cílem je konkrétní informace vůbec získat, případně ověřit již existující informace.⁴¹

3.2.1 Policejní spolupráce

Největší a nejvýznamnější mezivládní organizací ve vztahu k mezinárodní policejní spolupráci je Mezinárodní organizace kriminální policie - Interpol (z anglického The international criminal police organization), která v současné době sdružuje 190 členských států, včetně České republiky (meziválečné Československo bylo zakládajícím státem organizace). Hlavním úkolem Interpolu je zabezpečovat policejní spolupráci v kriminálně – policejní oblasti mezi smluvními státy, při plném respektování priorit národního zákonodárství té či oné země a jejich závazků plynoucích z mezinárodních smluv.⁴² Každý členský stát vytváří na národní úrovni základní organizační článek, kterým je národní ústředna Interpolu (v České republice Národní ústředna Interpolu Praha). Nejčastějšími úkoly řešenými v rámci trestního řízení policejní spoluprací na úrovni Interpolu budou prověrky kriminální minulosti osob, šetření v místě pobytu osob, prověrky k obchodním společnostem, prověrky vozidel, šetření k odcizeným vozidlům, prověrky dokladů, porovnávání otisků prstů, fotografií a DNA osob, zajišťování zbraní, munice a výbušnin, pátrání po pohřešovaných osobách atd.

Policejní spolupráce v trestních věcech také probíhá v prostředí Evropské unie. V článku 87 a následujícím Smlouvy o Evropské unii (dřívější čl. 30) je pojednáno o

---

⁴¹ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní* 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 768

⁴² <http://portal.pcr.cz/kpp/omps/SitePages/Interpol.aspx> ke dni 13.9.2014

policejní spolupráci, v rámci které byl Rozhodnutím Rady ze dne 6. dubna 2009 zřízen Evropský policejní úřad – Europol. Cílem Europolu je podporovat a posilovat činnost příslušných orgánů členských států a jejich vzájemnou spolupráci při předcházení a boji proti organizované trestné činnosti, terorismu a dalším formám závažné trestné činnosti, které se dotýkají dvou nebo více členských států. Mezi úkoly Europolu patří shromažďování, uchovávání, zpracovávání, analýza a výměna informací kriminálního zpravodajství a jiných informací, bezodkladné informování příslušných orgánů členských států prostřednictvím národní jednotky Europolu o informacích, které se těchto států týkají, a o veškerých zjištěných souvislostech mezi trestnými činy, napomáhání vyšetřování v členských státech, zejména předáváním veškerých příslušných informací národním jednotkám, podávání žádostí příslušným orgánům dotčených členských států o zahájení, vedení nebo koordinaci vyšetřování a ve zvláštních případech navrhnutí zřízení společných vyšetřovacích týmů, poskytování zpravodajských informací a analytické podpory členským státům v souvislosti s významnými mezinárodními událostmi a vypracování posouzení hrozeb, strategických analýz a všeobecných situačních zpráv.⁴³

Policejní mezinárodní spolupráce ve věcech trestních nemusí probíhat jen na multilaterální úrovni, jak je uvedeno výše, ale mnohdy, a to daleko efektivněji, je zajištěna na bilaterální mezivládní úrovni. Mezi bilaterálními úmluvami pak do popředí vystupují smlouvy o policejní spolupráci uzavřené se sousedními státy, neboť s ohledem na společnou státní hranici obsahují tyto smlouvy specifické instituty jako např. přeshraniční sledování či pronásledování, společné formy nasazení, společná centra policejní spolupráce, jejichž úprava ve smlouvách s nesousedními státy je přinejmenším velmi neobvyklá. Česká republika má podepsány bilaterální mezinárodní smlouvy o

---

⁴³ <http://portal.pcr.cz/kpp/omps/SitePages/Europol.aspx> ke dni 13.9.2014

policejní spolupráci se všemi sousedními státy a dalšími evropskými státy jako Itálie, Francie, Rumunsko, Švýcarsko, Chorvatsko, ale také i s několika mimoevropskými zeměmi jako např. Kazachstán, Tunisko, USA.⁴⁴ Obsah jednotlivých činností policejní spolupráce bude vymezen s ohledem na účel konkrétní dohody, který vychází s individuálních potřeb smluvních států, nicméně u všech bilaterálních smluv můžeme nalézt určité shodné činnosti spočívající například ve vzájemné výměně informací, koordinaci a poskytování pomoci, vysílání konzultantů, vytváření pracovních týmů, ochraně svědků, společném výcviku apod. Z hlediska trestního práva bude zcela jistě nejdůležitější součinnost při poskytování trestně relevantních informací. Velmi efektivně je výměna informací realizována prostřednictvím společných center, kterých je v současné době celkem šest (Schwandorf, Petrovice, Mikulov – Drasenhofen, Kudowa Slone, Chotěbuz a Hodonín – Holíč).⁴⁵

Od 1. 1. 2013 vznikl v rámci policejního prezidia odbor mezinárodní policejní spolupráce, v jehož rámci došlo k začlenění Interpolu, Europolu a Sirene (Sirene je národním ústředním bodem pro výkonnou schengenskou spolupráci, která má z hlediska projednávaného tématu význam převážně ve vztahu ke spolupráci při pátrání po osobách a věcech v rámci Schengenského informačního systému, potažmo při přeshraničním sledování a pronásledování).

3.2.2 Justiční spolupráce

---

⁴⁴<http://portal.pcr.cz/kpp/omps/SitePages/Smlouvy%20o%20policejní%20spolupráci%20s%20ostatními%20státy.aspx> ke dni 22.9.2014

⁴⁵ <http://portal.pcr.cz/kpp/omps/mss/SitePages/Společná%20centra.aspx> ke dni 22.9.2014

Další významnou oblastí, která má vztah k činnosti policejního orgánu v rámci přípravného řízení, je mezinárodní justiční spolupráce. Jak již bylo uvedeno výše, základní rozdíl mezi justiční a policejní spoluprací spočívá v tom, že výsledky justiční spolupráce lze využít jako důkaz v trestním řízení. Justiční spolupráce je však pojmem širším, nevztahujícím se pouze k zajišťování důkazů, neboť je tento termín užíván jako souhrnný výraz pro výkon různých činností v trestním řízení s mezinárodním prvkem, mezi které můžeme zařadit např. právní pomoc, vydání osoby, předání a převzetí trestního řízení, uznání a výkon rozhodnutí ve vztahu k cizímu státu či průvoz osob (k jednotlivým formám justiční spolupráce, blíže viz. část 3 zákona č. 104/2013 Sb. o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních). Policejní orgán jakožto orgán činný v trestním řízení (na tomto místě je nutné zdůraznit právě pozici policejního orgánu jako orgánu činného v trestním řízení, neboť zvláště specializované útvary Policie České republiky budou v rámci konkrétních forem justiční spolupráce zajišťovat výkon zvláštních „servisních“ služeb, to platí například při zajištění řádného předání a převzetí osob a věcí, které však nevycházejí z jeho pozice policejního orgánu, ale jiných činností, k jejímž výkonu je policie oprávněna dle zvláštních zákonů) bude nejčastěji participovat na justiční spolupráci v rámci právní pomoci a předání či převzetí věci z ciziny.

Právní pomocí se rozumí žádost justičních orgánů České republiky adresovaná cizozemským orgánům spočívající v provedení požadovaného procesního úkonu, a to ať ve fázi přípravného řízení, nebo v řízení před soudem. Nejčastěji požadovaným procesním úkonem bude například výslech obviněného, svědka či poškozeného, vydání a odnětí věci, domovní a osobní prohlídka, nebo prohlídka jiných prostor a pozemků, zadržení a otevření zásilek, odposlech telefonních hovorů, opatření znaleckého posudku, exhumace a pitva mrtvoly apod. Právní pomoc je poskytována buď bez

smluvního podkladu (zde budou vyžadovány jisté zvláštní podmínky pro její vypracování jako např. vzájemnost, žádost se také nesmí přičít veřejnému pořádku, případně musí být sepsána a doručena příslušným justičním orgánem atd.), nebo na základě mezinárodní smlouvy (např. Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních ze dne 20. 4. 1959 publikované pod č. 550/1992 Sb. s dvěma dodatkovými protokoly sjednané v rámci Rady Evropy, nebo Úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních mezi členskými státy Evropské unie ze dne 29. 5. 2000, přijaté v rámci Evropské unie).⁴⁶ Jde-li o samotnou žádost o právní pomoc, tak policejní orgán nemá statut tzv. justičního orgánu, a není tedy oprávněn právní pomoc vyhotovit a odeslat dožádanému státu. Dle ust. § 2 písm. a) zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních je v rámci České republiky justičním orgánem soud, nebo státní zastupitelství. Vzhledem k tomu, že však dohody o vzájemné spolupráci ve věcech trestních jsou sjednávány v rámci mezinárodního práva, záleží na obsahu konkrétní smlouvy a výhradě, kterou Česká republika při uzavření smlouvy učiní (tak například zmíněná Evropská úmluva o vzájemné pomoci ve věcech trestních v čl. 24 stanovuje, že smluvní strana může při podpisu Úmluvy, nebo při uložení svého ratifikační listiny, nebo listiny o přístupu v prohlášení zaslaném generálnímu tajemníkovi Rady Evropy určit, který orgán bude pro účely této Úmluvy považován za justiční orgán, kdy v případě této úmluvy se tak stalo sdělením federálního ministerstva zahraničí, kterým se pro účely úmluvy rozumí justičním orgánem Nejvyšší státní zastupitelství a Ministerstvo spravedlnosti České republiky). Policejní orgán v rámci vedeného přípravného řízení vyhotoví návrh právní pomoci, který adresuje dozorovému státnímu zastupitelství. Ztotožní-li se státní zástupcem s návrhem policejního orgánu, vypracuje žádost o právní pomoc, kterou zašle Nejvyššímu státnímu zastupitelství, které ji

---

⁴⁶ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní* 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 768-769

s ohledem na podmínky a náležitosti zákona o mezinárodní justiční spolupráci, konkrétní mezinárodní smlouvy a požadavky vyplývající z dosavadního právního styku přezkoumá, a pokud ji nevrátí, zašle ji do cizího státu. Pokud to mezinárodní smlouva umožňuje, může státní zástupce svou žádost o právní pomoc adresovat přímo cizozemskému orgánu. Po doručení vypracované právní pomoci a provedení jejího překladu se tato zakládá do trestního spisu.

Posledním významným institutem v rámci mezinárodní justiční spolupráce, na kterém se úzce podílí i policejní orgán je tzv. předání, potažmo převzetí, trestní věci. Podstata předání či převzetí věci vychází z práva státu vést trestní stíhání a z něho vycházející procesní úkony spočívající v zahájení trestního stíhání, podání obžaloby a rozhodnutí ve věci (tzv. úkony jurisdikční povahy).⁴⁷ Trestní řízení lze do ciziny předat, jestliže skutek, pro který je vedeno, je trestný i podle práva tohoto státu a spadá do pravomoci jeho orgánů. Současně je trestní řízení možné předat do cizího státu, byly-li na území České republiky shromážděny veškeré dostupné důkazy a lze-li důvodně předpokládat, že účelu trestního řízení bude v tomto státu dosaženo lépe než na území České republiky (blíže viz. § 105 a násl. zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních). V praxi se nejčastěji bude jednat o případy, kdy se osoba, proti které se trestní řízení vede, bude trvale zdržovat v jiném státě. I zde, shodně jako u mezinárodní první pomoci, platí, že k předání či převzetí trestní věci dochází na základě mezinárodní smlouvy (např. Evropské úmluvy o předávání trestního řízení ze dne 15. 5. 1972), případně bez smluvního základu (zde bude jediná podmínka, a to aby trestní právo dožádaného státu bylo aplikovatelné na pachatele trestného činu jak ve státě dožadujícím, tak dožádaném).⁴⁸ Policejní orgán podává dozorovému státnímu zástupci

---

⁴⁷ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní* 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 769

⁴⁸ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní* 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 775

podnět k předání trestního řízení do cizího státu, kdy, pokud s tímto návrhem souhlasí a jsou splněny veškeré podmínky pro daný postup, vypracuje státní zástupce žádost k předání věci, kterou adresuje ústřednímu orgánu. Ústřední orgán žádost přezkoumá s ohledem na podmínky a náležitosti vyplývající ze zákona nebo mezinárodní smlouvy a požadavků vyplývajících z dosavadního vzájemného styku, a pokud ji nevrátí státnímu zástupci k opravě či doplnění, zašle ji do cizího státu. Součástí žádosti je i ověřená kopie nebo originál trestního spisu, případně jeho podstatné části. Bližší podmínky a postupy ve vztahu k mezinárodní policejní a justiční spolupráci v prostřední Policie České republiky jsou upraveny v pokynu policejního prezidenta č. 270/2013 o postupech policejních orgánů v některých oblastech mezinárodní spolupráce ve věcech trestních.

4 Stádia trestního řízení

Trestní řízení se skládá z několika stádií, která tvoří provázaný, ucelený a podmíněný komplex řízení, přičemž ve své podstatě jednotlivá stádia trestního řízení korespondují s vymezením jeho účelu, jak o tom bylo pojednáno v úvodních partiích této práce. Jednotlivým fázím řízení logicky odpovídá i legislativně-technické členění trestního řádu, které mimo jiné vychází z chronologického postupu jednotlivých orgánů činných v trestním řízení. Trestní řízení můžeme dělit na:

1. přípravné řízení
2. předběžné projednání obžaloby
3. hlavní líčení
4. opravné řízení

5. vykonávací řízení⁴⁹

Vedle uvedeného základního vymezení jednotlivých stádií trestního řízení vytváří platný trestní řád ještě další detailnější členění jednotlivých základních fází trestního řízení. V podstatných rysech bude systematika členění trestního řízení zachována i v zamýšlené rekodifikaci trestního řádu, kdy je nově navrhováno dělit zvláštní část na osm hlav, konkrétně: přípravné řízení, řízení před soudem prvního stupně, opravné řízení, zvláštní způsoby řízení, odklony, vykonávací řízení, zahazení odsouzení, úkony související s udělením milosti a amnestie.⁵⁰ V následujícím textu se budeme věnovat pouze přípravnému řízení, v jehož rámci jsou prováděny procesní úkony, k jejichž realizaci je v převážné míře příslušný policejní orgán a státní zástupce, přičemž v určitých konkrétních případech, které obecně charakterizuje citelný zásah veřejného orgánu do jedinci zaručených základních práv a svobod, je samotné provedení procesního úkonu, potažmo souhlas s jeho provedením jiným orgánem, svěřen výlučně nezávislému soudu. Účast policejního orgánu v jiných fázích trestního řízení, než je přípravné řízení, je zcela marginální. Obecně lze shrnout, že nutnost účasti policejního orgánu v následných fázích trestního řízení bude většinou vycházet z výkonu specifických činností a pravomocí, které jsou příslušným zákonem svěřeny hlavně Policii České republiky. Tak se může například stát, že v rámci hlavního líčení bude jako svědek vypovídat zasahující policista, který svou výpověď osvětlí skutečnosti na místě činu bezprostředně poté, co se na místo dostavil, nebo se v rámci vykonávacího řízení soud obrátí na příslušné oddělení policie pověřené pátráním po osobách a věcech s příkazem k vypátrání a následném dodání do výkonu trestu osoby, která uprchla, či se před orgány činnými v trestním řízení skrývá.

---

⁴⁹ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní* 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 409

⁵⁰ Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), čj. OVA 861/08, s. 13

4.1 Přípravné řízení

Přípravným řízením se dle ust. § 12 odst. 10 tr. řádu rozumí úsek řízení podle tohoto zákona od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí a nebyly-li tyto úkony provedeny od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, postoupení věci jinému orgánu nebo zastavením trestního stíhání, anebo do rozhodnutí, či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a vyšetřování. Vyšetřováním je pak dle ust. § 161 odst. 1 tr. řádu úsek trestního stíhání před podáním obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, postoupením věci jinému orgánu, nebo zastavením trestního stíhání včetně narovnání a podmíněného zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby. Trestní stíhání se zahajuje na základě vydání usnesení dle ust. § 160 odst. 1 tr. řádu, kterým je vůči konkrétní osobě zahájeno stíhání pro skutek podrobně popsany ve výroku předmětného usnesení. Určitou specifickou situaci tvoří tzv. zkrácené přípravné řízení, ve kterém je trestní stíhání zahájeno až tím, že návrh státního zástupce na potrestání byl doručen soudu. Znění trestního řádu účinné do konce roku 2001 vymezovalo přípravné řízení úžeji, kdy v § 12 odst. 10 tr. řádu bylo stanoveno, že přípravným řízením je úsek od zahájení trestního stíhání, případně od provedení neodkladných nebo neopakovatelných úkonů (§ 160 odst. 1, 2) do podání obžaloby, postoupení věci, přerušení nebo zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby. Rozsáhlou novelou trestního řádu učiněnou zákonem č. 265/2001 Sb., bylo přípravné řízení rozšířeno do stávající podoby, přičemž v dnešní době zasahuje hluboko před zahájení trestního stíhání, kdy je počátek přípravného řízení ohraničen sepsáním

záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, potažmo provedením neodkladných a neopakovatelných úkonů.⁵¹

Přípravné řízení je svým charakterem počátečním stádiem trestního řízení, které je zahajováno na základě vlastních poznatků, trestních oznámeních či ostatních podnětů jiných osob a orgánů. Byť se tato fáze trestního řízení nemůže svým významem rovnat řízení před soudem, které je považováno za stěžejní část trestního řízení, ve které dochází k naplnění hlavního účelu trestního řízení, totiž rozhodnutí o vině a trestu, tj. odsouzení a potrestání pachatele, případně jeho zproštění obžaloby, či jiného rozhodnutí ve věci (tato skutečnost ostatně vychází i z omezeného uplatnění základních zásad trestního řízení uplatňovaných v rámci přípravného řízení, přičemž je možné zmínit např. omezení zásady bezprostřednosti, veřejnosti či ústnosti), jsou výsledky přípravného řízení, zvláště fáze prověřování, mnohdy klíčové pro následné řízení před soudem a objektivní zjištění viny osoby, proti které řízení směřuje. Jsou to počáteční úkony, které policejní orgán v trestním řízení provádí, jež mají mnohdy klíčový význam pro úspěch celého následného řízení. Prvotní úkony činěné v počátcích trestního řízení, např. ohledání místa činu, prvotní výslech, či rekognice provedené v režimu neodkladného úkonu, jsou v následných fázích řízení často zcela neopakovatelné, respektive při jejich opětovném provedení může docházet k devalvaci vypovídací hodnoty takto nově provedeného důkazu. Taktéž je možné zmínit tu skutečnost, že byť je i soud povinen vyhledat a provádět důkazy směřující k řádnému projednání věci, jsou ve výsledku jeho faktické možnosti značně limitovány, obzvláště v porovnání s kapacitními možnostmi policie.

Tím, co bylo doposud o přípravném řízení uvedeno, se dostáváme k samotnému účelu této fáze trestního řízení, která jakožto chronologicky první procesně relevantní

---

⁵¹ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní* 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 417

část řízení má v souladu s ust. § 1 odst. 1 tr. řádu zjistit, zda došlo ke spáchání trestného činu, a odhalit osobu pachatele. V přípravném řízení dále dochází k zajištění neodkladných a neopakovatelných úkonů, vyhledání a zajištění dalších důkazů, které jsou nezbytné pro státního zástupce k posouzení otázky, zda podá obžalobu, nebo bude učiněno jiné rozhodnutí ve věci (např. zastavení trestního stíhání, podmíněné zastavení trestního stíhání, schválení narovnání apod.) a zároveň výsledky přípravného řízení mají obstarat relevantní podklady pro rozhodování věci před soudem.⁵² Přípravné řízení plní následující základní funkce:

1. Vyhledávací (zjišťovací) funkci, která spočívá v tom, že v průběhu řízení se vyhledávají nezbytné důkazní prostředky, které lze následně užít před soudem. Předmětem vyhledávání jsou informace o trestné činnosti, které bývají často pachateli záměrně maskovány, aby se na jednání vůbec nepřišlo, potažmo bylo jednání odhaleno co nejpozději, kdy jsou již některé stopy trestného činu zcela či zčásti znehodnoceny. Tato funkce přípravného řízení je naplňována převážně operativní činností policie, pro kterou je charakteristické pracovat s různými informacemi, které jsou v průběhu řízení verifikovány a dále doplňovány. Při odhalování pachatelů a vyhledávání stop a důkazů jejich trestné činnosti je úspěšnost policie značně závislá na zkušenostech a praxi konkrétních policistů.

2. Zajišťovací (fixační) funkci, která spočívá ve fixaci pomíjivých stop trestného činu, a to v procesně upotřebitelné formě, aby nemohlo dojít k jejich zániku, či snížení vypovídací hodnoty. Mezi takovéto činnosti patří převážně kriminalisticko-technické metody při zajišťování stop u ohledání místa trestného činu (při kterém mohou být zjištěny a zajištěny např. biologické stopy, pachové stopy, daktyloskopické stopy apod. a tím ochráněny před případným zničením či znehodnocením vlivem povětrnostních

---

⁵² ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F., NOVOTNÁ, J., *Přípravné řízení trestní*. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 13-14

podmínek, nebo plynutím času), ale půjde také o ryze procesní postupy např. při výpovědi svědka v postavení neopakovatelného úkonu, kdy tak může být přistoupeno např. v případě trestné činnosti páchané na seniorech, neboť hrozí riziko smrti či zapomenutí relevantních okolností případu.

3. Filtrační (verifikační) funkcí přípravného řízení se rozumí činnost, při které policejní orgán a státní zástupce hodnotí zjištěné skutečnosti tak, aby případné podání obžaloby k soudu bylo dostatečně opodstatněné. Při této funkci je nutné se v rámci přípravného řízení vypořádat s otázkou, zda je s dostatečnou mírou pravděpodobnosti prokázána vina konkrétní osoby, a jsou tedy dány důvody pro konání následného soudního řízení, či se vina nepodařila prokázat a bude nutné věc odložit. Touto funkcí se naplňuje i procesní ekonomie řízení, neboť tam, kde není vina dostatečně prokázána, se řízení ukončí a následně nebude zatěžován soudní systém.⁵³ Obdobně se v této souvislosti hovoří o tzv. rozhodovací funkci přípravného řízení, jehož smyslem je opatřit podklady pro rozhodnutí, zda má být podána obžaloba a věci se má zabývat soud, či má být od dalšího trestního stíhání upuštěno.⁵⁴ Dle zprávy Policie České republiky o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2013 bylo v daném období celkem evidováno 325.366 spáchaných trestných činů, ze kterých bylo celkově objasněno 142.207 skutků a z toho bylo stíháno, či vyšetřováno 117.682 osob.⁵⁵

Vyjma shora uvedených funkcí přípravného řízení se v moderním trestním procesu v posledních třech desetiletích klade důraz na posílení odklonné funkce řízení, která je odrazem nových tendencí v trestní politice, jež se snaží v případě tzv. bagatelní kriminality vyhnout tradičnímu vyřízení věci v hlavním líčení a nahradit je

---

⁵³ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F., NOVOTNÁ, J., *Přípravné řízení trestní*. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 14-15

⁵⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní. I vyd.*, Praha: Leges, 2010, s. 451

⁵⁵ Zpráva PČR o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2013 str. 3

jednoduššími formami řízení, tzv. odklony. Odklony trestního řízení jednak zrychlují a zjednodušují řízení, čímž naplňují hledisko procesní ekonomie, ale v rámci odklonů (diversion) je dosahováno i dalších pozitivních efektů řízení v podobě snazšího urovnání konfliktu mezi pachatelem a obětí trestného činu, rychlejším odškodněním oběti, či usnadnění resocializace pachatele.⁵⁶

4.1.1 Fáze přípravného řízení

V současně platné právní úpravě trestního řízení se rozlišují dvě základní fáze přípravného řízení, mezi které náleží postup před zahájením trestního stíhání (terminologií zákona se jedná o „prověřování skutečností nasvědčujících spáchání trestného činu“, do novely tr. řádu provedené zákonem č. 149/1969 Sb. šlo o „objasňování“) a vyšetřování. Vyšetřování se dále vnitřně člení na vyšetřování a rozšířené vyšetřování. Vedle těchto základních dvou fází přípravného řízení stojí jeho zvláštní forma, tzv. zkrácené přípravné řízení. I nově navrhovaná právní úprava bude vycházet z toho, že přípravné řízení se bude dělit na dvě fáze, a to postup před zahájením trestního stíhání a vyšetřování. Nově je navrhováno upuštění od označení fáze přípravného řízení před zahájením trestního stíhání jako prověřování skutečností nasvědčujících spáchání trestného činu tak, aby mohlo být terminologicky jednoznačně odlišeno předprocesní stádium, při kterém dochází k odhalování latentní kriminality a jejích pachatelů, poněvadž tato aktivita spadá do výlučné pravomoci policie, a z toho důvodu se zde neuplatňuje činnost státního zástupce. Dále je navrhováno zrušení dělení vyšetřování na rozšířené vyšetřování a vyšetřování, neboť dle názorů zpracovatelů důvodové zprávy k rekodifikaci trestního procesu se v průběhu doby ukázalo, že toto

---

⁵⁶ Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), čj. OVA 861/08, s. 21

členění se v praxi neosvědčilo. Taktéž konání zkráceného přípravného řízení bude zachováno s tím, že půjde o primární způsob vyřízení přečinů. Vyšetřování pak bude konáno o všech zločinech vč. zvláště závažných zločinů a těch přečinů, které nebyly vyřízeny v rámci zkráceného tr. řízení.⁵⁷

A: Objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících spáchání trestného činu, tedy postup před zahájením trestního stíhání, je prvou částí přípravného řízení, která se zahajuje na základě sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení dle ust. § 158 odst. 3 tr. řádu, případně se zahajuje na základě provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které sepsání záznamu předcházejí. Tato fáze trestního řízení končí zahájením trestního stíhání konkrétního pachatele, nebo odložením věci pro některý z taxativně uvedených důvodů v ust. § 159a tr. řádu, či jiným vyřízením věci, mezi které nejčastěji bude patřit odevzdání věci. Do rámce řízení před zahájením trestního řízení je také zařazováno zkrácené přípravné řízení jako zvláštní forma přípravného řízení, neboť pokud trestní věc řešena ve zkráceném přípravném řízení není předána do vyšetřování, je zahájeno trestní stíhání až okamžikem doručení návrhu na potrestání soudu (viz. § 214b odst. 1 věta za středníkem tr. řádu).

B: Vyšetřování je úsek trestního stíhání před podáním obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, postoupením věci jinému orgánu, nebo zastavením trestního stíhání, včetně schválení narovnání a podmíněného zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby (viz. § 161 odst. 1 tr. řádu). Vyšetřování slouží k opatření či provedení nezbytných důkazů. Dle závažnosti a složitosti věci, která vychází z věcné působnosti okresních a krajských soudů jakožto prvoinstančních soudů, se vyšetřování dělí na standardní a rozšířené. Rozšířené vyšetřování se provádí u těch trestných činů, kde je v první stupni příslušný krajský soud. Zásadní rozdíl mezi těmito vyšetřováními

---

⁵⁷ Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), čj. OVA 861/08, s. 67

spočívá v rozsahu provádění dokazování v rozšířeném vyšetřování, ve kterém je umožněno např. provádět výslechy svědků bez omezení stanovených § 164 odst. 1 tr. řádu pro standardní vyšetřování (viz. § 169 odst. 1).⁵⁸

Přípravné řízení nemusí vždy proběhnout v obou popsanych úsecích. V těch případech, kdy shromážděné důkazy rovnou umožňují vydání usnesení o zahájení trestního stíhání, zahájí se vyšetřování konkrétní osoby bez toho, aby zároveň proběhlo prověřování. Nejčastěji se s takovým postupem setkáme v rámci realizace u stálých výjezdových skupin při zadržení pachatele na místě činu za předpokladu, že se ve věci nebude konat zkrácené přípravné řízení. Opačně platí, že nemusí trestní řízení dospět do fáze vyšetřování, neboť může být ukončeno např. odložením, nebo předáním věci.

4.1.2 Problematika předprocesního stádia

V předchozích partiích práce byl začátek přípravného řízení, v souladu s platnou právní úpravou, která je obsažena v ust. § 12 odst. 10 tr. řádu, vymezen okamžikem sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, či provedením neodkladných a neopakovatelných úkonů. Tímto procesním úkonem nejenže začíná samotné trestní řízení, potažmo přípravné řízení, ale je to i okamžik, od kterého se současně dle ust. § 174 odst. 1 tr. řádu zakládá pravomoc státního zástupce spočívající v doзору nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení. Jednotlivá oprávnění dozorcího státního zástupce jsou pak konkretizována především v ust. § 174 a 157 odst. 2 tr. řádu. K sepsání záznamu o zahájení úkonů tr. řízení dojde tehdy, pokud zjištěné skutečnosti důvodně nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin. Policejní orgán se o těchto skutečnostech dovídá převážně z trestních oznámení fyzických a právnických osob,

---

⁵⁸ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F., NOVOTNÁ, J., *Přípravné řízení trestní*. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 15

nebo na základě vlastních poznatků, zejména operativní činnosti, případně jiným způsobem, např. z médií. Obzvláště v úplných prvopočátcích činnosti směřující k prošetření podezření ze spáchání trestného činu je policejní orgán zcela odkázán na informace, které jsou oznamovatelem předkládány. V praxi se pak nezřídka vyskytuje problém s jejich obsahovou stránkou, která je do značné míry odvislá od právní erudice toho kterého oznamovatele. Může se stát, že na základě prvotně poskytnutých informací není policejní orgán schopen kvalifikovaně usoudit, zda skutečnosti v oznámení popisované důvodně nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin, neboť oznámení je zmatečné, nekonkrétní nebo v něm chybí zcela podstatné údaje. Na základě takového oznámení nelze bez dalšího vyhotovit záznam o zahájení úkonů trestního řízení, kterým by se řízení zahájilo. Na straně druhé se také může stát, že byť je oznámení sepsáno řádně, má veškeré obsahové náležitosti, ze kterých lze oznamované skutečnosti řádně posoudit, je zcela zjevné, že ve věci nejde o podezření ze spáchání trestného činu. V posledně uvedeném případě půjde o taková oznámení, u kterých je již od samého počátku zřejmé, že zde neexistují žádné skutečnosti nasvědčující spáchání trestného činu, přičemž v praxi často půjde o notorické stěžovatele, kteří si stěžují „na cokoliv a na kohokoliv“. Oba popsání případy jsou si pak podobny v tom, že po prvotní analýze oznámení provedené policejním orgánem, nemohlo být ani v jednom případě zahájeno trestní řízení, neboť nedošlo k naplnění zákonných podmínek pro jeho zahájení. Policejní orgán se v takových případech pohybuje v tzv. předprocesním stádiu (v teorii také nazývaném jako postup policejního orgánu před zahájením úkonů trestního řízení), které není trestním řízením, na něž by se vztahoval a které by upravoval trestní řád. Z toho také plyne, že se v předprocesním stádiu neuplatňuje dozor státního zástupce dle ust. § 174 odst. 1 tr. řádu, který je vázán na začátek trestního řízení. Pro předprocesní stádium je totiž typické, že soubor oprávnění, která jsou zvláště policii, ale také jiným

policejním orgánům příslušnými zákony svěřena za účelem odhalování trestné činnosti, nedosahují svou intenzitou zásahů do občanských práv a svobod jedince úrovně, která je typická pro samotné trestní řízení a úkony v jeho rámci prováděnými.⁵⁹ Jistou existenci oprávnění výkonu dozoru státního zástupce i v případě šetření či provádění opatření dle ust. § 158 odst. 1 tr. řádu lze dovodit z dikce ust. § 157 odst. 2 písm. a) tr. řádu, jenž umožňuje státnímu zástupci vyžadovat od policejního orgánu spisy, včetně těch, v nichž nebylo zahájeno trestní řízení.⁶⁰ Blíže k této problematice bude pojednáno v kapitole věnující se rozhodování v rámci předprocesního řízení.

Vedle předešle zmíněných případů se policejní orgán pohybuje v předprocesním stádiu i tehdy, pokud sám z úřední povinnosti, bez ingerence třetí osoby, odhaluje trestnou činnost a zjišťuje jejího pachatele, přičemž výsledky provedeného šetření doposud neumožňují zahájení úkonů trestního řízení. V rámci odlišení jednotlivých fází činností policejního orgánu se pro zjišťování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřujících ke zjištění jeho pachatele, prováděných podle zvláštních zákonů, vžil termín označující souhrnně takové jednání jako „šetření“. Pro potřeby Policie ČR je termín šetření definován v čl. 1 písm. b) PPP 103/2013, a to tak, že jde o zjišťování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřujících ke zjištění jeho pachatele, v rámci oprávnění daných policejnímu orgánu zákonem; v rámci šetření nelze provádět žádné úkony podle trestního řádu. Postupy aplikované v rámci šetření věci jsou tak výslovně vázány na procesní instituty, jenž jsou upraveny zvláštním zákonem, konkrétně zákonem o policii. Dle ust. § 158 odst. 1 tr. řádu, který je jistým zprostředkujícím mezičlánkem mezi trestním řízením a předprocesním stádiem, je policejní orgán povinen na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i podnětů jiných osob a orgánů, na jejichž podkladě lze učinit závěr

---

⁵⁹ Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), čj. OVA 861/08, s. 20

⁶⁰ Státní zastupitelství, Praha: Novatrix, s.r.o. číslo 5/2010, s. 22-24

o podezření ze spáchání trestného činu, učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele; je povinen činit též nezbytná opatření k předcházení trestné činnosti. Toto ustanovení zakotvuje obecně formulovanou povinnost policejního orgánu provádět postupy, a to převážně podle zákona o policii, ještě ve stádiu předcházejícímu sepsání záznamu o zahájení trestního řízení, které směřují k odhalení skutečností nasvědčujících spáchání trestného činu.⁶¹ Z citovaného ustanovení je zřejmé, že svým obsahem již zasahuje do činnosti při odhalování trestných činů (latentní kriminality) a zjišťování jejich pachatelů, což je činnost svěřena výlučně policii, nepodléhající dozoru státního zástupce. Formálně tedy citovaný paragraf tvoří součást trestně procesního kodexu, avšak svým obsahem jednoznačně upravuje postupy převážně spadající do oblasti preventivní a odhalovací činnosti policie.⁶² Ustanovení § 158 odst. 1 tr. řádu nepředstavuje úpravu, která by vymezovala procesní pravidla pro provádění úkonů k objasnění věci a zjištění pachatele, přičemž zároveň neposkytuje žádné procesní nástroje, které by mohly být k vymezené činnosti použity. Vytváří jen obecný rámec, časový prostor, pro postupy policejního orgánu při odhalování a objasňování trestné činnosti.⁶³ Jde-li o samotnou činnost při vyhledávání a odhalování trestné činnosti, je tato prováděna mimo rámec postupů a jednotlivých institutů upravených v trestním řádu, kdy zákonná úprava konkrétních oprávnění, která jsou policii při této činnosti svěřena, upravuje zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. Zákon o policii tak např. ve svém § 69 výslovně upravuje, že policista před zahájením úkonů trestního řízení z vlastní iniciativy nebo na základě podnětu jiné osoby anebo orgánu za účelem získání poznatků o trestné činnosti vyhledává, odhaluje, a je-li to třeba, i dokumentuje

---

⁶¹ NOVOTNÝ, F. a kol. *Praktikum Trestní právo procesní. 1. vyd.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006, s. 143

⁶² Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), čj. OVA 861/08, s. 67

⁶³ Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 1/2012 Sb. v.s. NSZ s. 1

skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. V rámci činnosti podle věty první je povinen předcházet trestné činnosti. Podle ustanovení odstavce dvě téhož paragrafu policista při výkonu činností specifikovaných v předchozím odstavci postupuje podle tohoto zákona (zákona o policii) za využití oprávnění a prostředků v něm uvedených. Citovaný paragraf vytváří jistý protipól vůči § 158 odst. 1 tr. řádu, který blíže konkretizuje, čímž zároveň vytváří legální základ pro předprocesní postupy policie při odhalování trestné činnosti. Obdobně je koncipován i § 2 zákona o policii, který vymezuje základní úkoly policie, kde mimo jiné uvádí, že policie předchází trestné činnosti a plní úkoly podle trestního řádu. Podobnou úpravu zákonodárce zvolil i ve vztahu k jiným subjektům, které souhrnně nazývá policejní orgán, aniž by šlo o útvary Policie České republiky. Tak např. zákon č. 341/2011 Sb. o Generální inspekci bezpečnostních sborů ve svém § 2 odst. 1 stanovuje, že inspekce mimo jiné vyhledává a odhaluje skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je speciální subjekt zde vymezený (např. příslušník Policie České republiky, celník, příslušník Vězeňské služby České republiky, příslušník inspekce apod.). Zákon č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, zase ve svém § 2 odst. 1 písm. m) stanovuje, že se pověřené orgány Vězeňské služby ve spolupráci s Generální inspekcí bezpečnostních sborů podílí na předcházení a odhalování trestné činnosti příslušníků Vězeňské služby a občanských zaměstnanců zařazených k výkonu práce ve Vězeňské službě spáchané při výkonu služby nebo při plnění pracovních úkolů. Závěrem krátkého výčtu zvláštních právních norem upravujících předprocesní stádium lze zmínit i zákon č. 124/1992 Sb. o vojenské policii, který v § 3 odst. 1 písm. c), stanovuje, že vojenská policie odhaluje trestné činy a zjišťuje jejich pachatele a činí opatření k předcházení trestné činnosti. Zatímco Policie České republiky vystupuje jakožto orgán nadán obecnou povinností při předcházení a odhalování trestných činností

a jejich pachatelů, v případě ostatních subjektů vystupujících pod souhrnným pojmem „policejní orgán“ se jejich role při odhalování a předcházení trestné činnosti úzce vztahuje jen na oblast výkonu jejich pravomocí, která je vymezena zvláštním zákonem. Hlavním kritériem příslušnosti těchto orgánů je subjekt trestného činu. Samotný výčet konkrétních oprávnění, která jsou jednotlivým orgánům při odhalování trestné činnosti svěřena, upravují jednotlivé zvláštní zákony.

Ve vztahu k úkonům na úseku odhalování a šetření trestné činnosti (v této fázi stále latentní kriminality) bude mít nejvýznamnější postavení zákonná úprava obsažená v zákoně o policii, neboť jak bylo uvedeno výše, jsou složky Policie České republiky pověřeny k obecnému vyhledávání a prošetřování trestné činnosti. V předchozím Zákoně o Policii ČR č. 283/1991 Sb. absentovala bližší úprava jednotlivých postupů předprocesního stádia, přičemž zákon výslovně upravoval např. institut podpůrných operativně pátracích prostředků zakotvený v § 23a a násl. zákona, nebo možnost vyžadovat pomoc od fyzických a právnických osob a orgánů veřejné moci dle ust. § 47 a 47a zákona. Aplikační praxe se musela vypořádat s otázkou jak postupovat v předprocesním stádiu řízení, je-li nutné vyslechnout konkrétní osobu, přičemž sjednocujícím stanoviskem nejvyšší státní zástupkyně č. 5/2003 bylo konstatováno, že úřední záznamy o vysvětlení opatřené postupem dle ust. § 12 zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, jsou zásadně použitelné v trestním řízení obdobným způsobem jako úřední záznamy sepsané o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 5 tehdy platného trestního řádu, neboť jak bylo dále blíže rozvedeno v odůvodnění stanoviska i úřední záznamy dle dříve platného zákona o policii slouží státnímu zástupci a obviněnému ke zvážení návrhu, aby osoba, která takové vysvětlení v předchozím řízení podala, byla v trestním řízení vyslechnuta jako svědek, a soudu k úvaze, zda takový důkaz provede. Jistě není bez zajímavostí ta skutečnost, že samotné ustanovení § 12 zákona o policii

vůbec nezmiňovalo oblast trestního práva, neboť se v tomto paragrafu hovořilo o oprávnění policie požadovat potřebná vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení přestupku a jeho pachatele. Zmíněné aplikační problémy a jejich krkolomné řešení jen naznačovaly, jak nedostatečná byla úprava předprocesních postupů policie a jak nutné bylo v praxi vytvořit postupy, které by uvedené nedostatky aspoň z části eliminovaly. Současná úprava zakotvená v zákoně o policii ode dne 1. 1. 2009, tedy ode dne nabytí jeho účinnosti, rozšířila možnosti policie v předprocesním stádiu, kdy nově v ust. § 61 zakotvila institut podání vysvětlení, tentokrát již s výslovným vyjádřením vztahu i k trestnímu právu. Policie může dle tohoto ustanovení požadovat potřebné vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení trestného činu (nebo přestupku) a jeho pachatele. Podání vysvětlení dle zákona o policii a dle trestního řádu je však nutné i nadále vzájemně rozlišovat, neboť účel, ke kterému jednotlivé procesní úkony směřují, je odlišný. Smyslem podání vysvětlení dle zákona o policii je efektivně zahájit trestní řízení, zatímco v případě podání vysvětlení dle trestního řádu dochází k vyhledávání důkazních prostředků skrze informace poskytnuté vyslýchanou osobou.⁶⁴ Z toho také plyne, že podané vysvětlení dle zákona o policii není součástí trestního řízení a v praxi je nutný převýslech osob dle postupů zakotvených v trestním řádu. Originál úředních záznamů dle ust. § 61 zákona o policii pak bude ponechán v pomocných materiálech trestního spisu. Obdobná oprávnění v rámci předprocesního stádia při odhalování a prošetřování trestné činnosti a jejích pachatelů najdeme i ve zvláštních právních předpisech (např. v zákoně č. 341/2011 Sb. o Generální inspekci bezpečnostních sborů je v § 30 zakotven institut podání vysvětlení, v § 41 zkouška spolehlivosti či v § 42 jsou upraveny podpůrné operativně pátrací prostředky v zákoně č. 555/1992 Sb. o Vězeňské

---

⁶⁴ Státní zastupitelství, Praha: Novatrix, s.r.o. číslo 5/2010, s. 25

službě a justiční stráží České republiky je v § 10 opět zakotveno oprávnění požadovat vysvětlení od osob v § 16 podpůrně operativně pátrací prostředky apod.).

4.1.2.1 Rozhodnutí v rámci předprocesního stádia

Jestliže za využití prostředků zmíněných výše bude trestní oznámení doplněno (potažmo bude vyhledána doposud neodhalená trestná činnost) a zároveň bude dána dostatečná míra podezření ohledně skutečnosti, že byl spáchán trestný čin, policejní orgán sepsáním záznamu dle ust. § 158 odst. 3 tr. řádu zahájí úkony trestního řízení. K zahájení úkonů musí policejní orgán přistoupit ihned, jakmile je naplněn důvod pro jejich zahájení spočívající v reálné existenci podezření na spáchání trestného činu, které je podloženo objektivně zjištěnými skutečnostmi.⁶⁵ Následný postup policejního orgánu v rámci prověřování trestné činnosti je již prováděn v intencích trestního řízení, které upravuje trestní řád. Odlišná situace nastane, pokud i přes odstranění vad podání, např. prostřednictvím výsledku dle ust. § 61 ZOP, ve věci stále není dáno důvodné podezření ze spáchání trestného činu. V takovém případě policejní orgán věc administrativně uloží (v praxi se také vžil termín uložení „AA“, tedy ad acta). Policista služebně činný u policejního orgánu, který rozhodl o administrativním uložení věci vyhotoví vyrozumění o uložení, které buď není odůvodněno vůbec (viz. příloha č. 2, ve které je uveden obecný koncept takového vyrozumění užívaný Policií České republiky), či obsahuje jen výčet hlavních bodů, o které policista své rozhodnutí opírá. Rozsah případného odůvodnění vyrozumění, se kterým se posléze seznamuje poškozený, popř. oznamovatel, je odvislý od konkrétní policejní součásti a zde kladených formálních požadavcích na uložení. Policista při ukončení spisu formou uložení musí zároveň

---

⁶⁵ Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 1/2012 Sb. v.s. NSZ s. 1

vyhotovit podrobnou zprávu o vyhodnocení trestního oznámení, ve které blíže rozvede provedené úkony a opatření, které ve věci učinil, a popíše zjištěné relevantní skutečnosti s jejich právním posouzením, ze kterého bude patrné, proč není možné v dané věci zahájit úkony trestního řízení. Závěrečná zpráva o provedeném šetření a vyhodnocení věci se předkládá vedoucímu pracovníkovi policisty, který pokud s uložením věci souhlasí, tento dokument parafrázuje. Zpráva o vyhodnocení je součástí spisu, oznamovateli ani poškozenému se však nezasílá, ti jsou o uložení informováni pouze formou vyrozumění, které, jak je uvedeno výše, může a nemusí obsahovat různě podrobné odůvodnění čerpající ze zprávy o vyhodnocení trestního oznámení. Posléze je věc vedoucím pracovníkem administrativně a statisticky ukončena. Jde-li pak o samotnou formu oznámení vyrozumění o odložení věci a rozsah adresátů, kterým se tato skutečnost sděluje, neexistuje přímá zákonná úprava, která by takové postupy upravovala. V PPP 103/2013 o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky je sice v čl. 31 odst. 5 mimo jiné uvedeno, že pokud nelze v oznamovaném jednání spatřovat podezření z žádného přestupku či jiného správního deliktu, policejní orgán věc bez dalšího opatření založí. Oznamovatele o provedeném opatření vyrozumí, to neplatí, pokud se práva na vyrozumění po řádném poučení vzdal. Nicméně autor práce je toho názoru, že i v případě administrativního uložení je nanejvýše vhodné postupovat analogicky s odkazem na příslušná ustanovení o ukončení trestního řízení odložením dle ust. § 159a tr. řádu. V takovém případě se vyrozumění o uložení zasílá poškozenému, pokud je znám, a oznamovateli, jestliže o to požádá. Forma vyrozumění vyplývá z interní normativní směrnice, konkrétně ze závazného Pokynu policejního prezidenta č. 222/2011, kterým se vydává spisový řád Policie České republiky (interní předpis pro účely Policie ČR blíže provádí zákon č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě). V článku 49 předmětného závazného pokynu je pojednáno o zásadách

vyřízení dokumentu a uzavření spisu, přičemž podle odst. 6 písm. a) zmíněného článku, lze dokument (tedy trestní oznámení) vyřídit vypracováním odpovědi, nebo vypracováním vlastního dokumentu (v daném případě vyrozuměním o uložení), vyžaduje-li to povaha věci či o to zažádá odesílatel. Je zřejmé, že uložení věci ve vztahu k poškozenému je natolik podstatným rozhodnutím, že by mělo být vždy učiněno písemně. Dle názoru autora práce je však možné, že v případě kdy oznamovatel, který zároveň není poškozeným a nežádal o vyrozumění o učiněných opatřeních, může být v souladu s čl. 49 odst. 6 písm. b) ZPPP 222/2011 vyrozuměn o uložení věci pouze ústně či telefonicky za současného vyhotovení záznamu o provedeném vyrozumění. Tento způsob vyrozumění je u Policie České republiky poměrně rozšířený. Záznam o ústním či telefonickém vyrozumění oznamovatele o uložení věci, ve kterém se současně uvede telefonní kontakt, datum, čas a místo vyrozumění, je součástí vyhodnocení trestního oznámení. I v případě telefonického vyrozumění by měl být obsah sdělení shodný jako u písemného vyrozumění o uložení, obzvláště ve vztahu k poučení. V praxi je však zcela běžné, že ve většině případů je oznamovatelem a poškozeným tatáž osoba, tudíž je vyrozumění o uložení věci zasíláno písemně jediné osobě. Pokud bylo původní oznámení adresováno konkrétnímu státnímu zastupitelství, které následně věc postoupilo k šetření policejnímu orgánu, vyrozumí se o uložení věci i příslušné státní zastupitelství, kterému se zasílá úřední záznam o vyhodnocení věci. Státní zástupce, který věc policejnímu orgánu přípisem postoupil k dalšímu šetření, vesměs pokaždé s postoupením trestního oznámení současně stanoví lhůtu, ve které chce být informován o provedených úkonech ve věci a zjištěných skutečnostech, včetně případného uložení věci. Poněvadž při administrativním uložení věci nedošlo k zahájení trestního řízení, není možné na tento druh rozhodování aplikovat hlavu šestou trestního řádu pojednávající obecně o rozhodování. Forma takového rozhodnutí není právním

předpisem nijak upravena, neboť se nejedná o rozhodnutí policejního orgánu dle ust. § 119 odst. 2 a na něj navazující ust. § 134 a násl. tr. řádu. Z toho plyne, že proti rozhodnutí o administrativním uložení není možné podat stížnost, jakožto řádný opravný prostředek. Jak již bylo v předchozí kapitole naznačeno, v případě administrativního uložení je možné obrátit se na příslušného dozorového státního zástupce se žádostí o přezkum rozhodnutí – postupu policejního orgánu. Zmíněné oprávnění státního zástupce vyplývá z ust. § 157 odst. 2 písm. a) tr. řádu v návaznosti na ust. § 158 odst. 1 tr. řádu. Státní zástupce je dle tohoto ustanovení mimo jiné oprávněn od policejního orgánu vyžadovat spisy, včetně spisů u nichž nebylo zahájeno trestní řízení, dokumenty, materiály a zprávy o postupu při prověřování. Z podnětu oznamovatele či poškozeného, kterému bylo vyrozumění o uložení věci zasláno, potažmo z vlastní iniciativy, státní zástupce přezkoumá rozhodnutí policejního orgánu a za předpokladu, že se ztotožní se závěry o neexistenci důvodného podezření ze spáchání trestného činu, rozhodnutí potvrdí. V opačném případě nařídí policejnímu orgánu, aby zahájil úkony trestního řízení, případně aby provedl další šetření ve věci. Pokud jde však o požadavek důkladnějšího šetření věci, je v současné době aplikační praxí prosazován trend ihned, jakmile je ve věci byt' minimální podezření ze spáchání konkrétního trestného činu, zahajovat úkony trestního řízení a následné odhalování konkrétních skutečností trestného činu provádět v rámci prověřování dle trestního řádu (blíže viz. stanovisko Nejvyššího státního zástupce č. 1/2012 ze dne 2. 2. 2012). Vzhledem k tomu, že nejde o rozhodnutí dle trestního řádu, nevztahují se na něj i lhůty stanovené k podání opravných prostředků. Oznamovatel může podnět k přezkumu postupu policejního orgánu podat v libovolné době.

Přestože v předsoudní fázi řízení nejde o dozor státního zástupce ve smyslu trestního řízení, je shora uvedený postup praxí zcela akceptován, neboť jakýkoliv

odlišný výklad vycházející z nemožnosti přezkumu postupu policejního orgánu ve vztahu k zahájení úkonů trestního řízení, by byl v příkrém rozporu s dominantním postavením státního zástupce a jeho posláním jakožto zástupcem veřejného zájmu, nejen v trestním řízení (státní zástupce je doktrínou označován jako dominus litis, tedy pán přípravného řízení). Zároveň by bylo restriktivním výkladem předmětných ustanovení trestního řádu oznamovateli odepřeno právo jakkoliv přezkoumat rozhodování policejního orgánu učiněné v předprocesní fázi řízení. Z toho také vychází Pokyn policejního prezidenta č. 103/2013 o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení, který v čl. 31 odst. 6 uvádí, že vyjádření nesouhlasu s některým rozhodnutím podle odstavce 5 (tento odstavec pojednává o postoupení podnětu podezření ze spáchání přestupku či jiného správního deliktu případně uložení věci ad acta – terminologií pokynu založení věci bez dalšího opatření) je třeba chápat jako podnět k výkonu oprávnění státního zástupce ve smyslu § 157 a 157a trestního řádu a jako takový jej postoupit k rozhodnutí státnímu zástupci, který by byl příslušný vykonávat dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení.

V souvislosti s otázkou možné absence přezkumu rozhodnutí policejního orgánu v případě nezahájení úkonů trestního řízení, je možné takový postup v obecné rovině konfrontovat s požadavkem obligatorní dvojinstančnosti řízení ve vztahu k právům zaručených jedinci Listinou a příslušnými mezinárodními smlouvami na ochranu základních práv a svobod. Ústavní soud České republiky např. ve svém nálezu III.ÚS 150/03 ze dne 6. 11. 2003 uvádí, že "Žádný právní řád není a nemůže být z pohledu soustavy procesních prostředků k ochraně práv, jakož i z pohledu soustavy uspořádání přezkumných instancí budován ad infinitum. Každý právní řád generuje a nutně musí generovat i určitý počet chyb. Účelem přezkumného, resp. přezkumných řízení může reálně být takováto pochybení aproximativně minimalizovat, a nikoli beze zbytku

odstranit. Soustava přezkumných instancí je proto výsledkem poměřování na straně jedné úsilí o dosažení panství práva, na straně druhé efektivity rozhodování a právní jistoty." Výslovně pak Ústavní soud zmiňuje, že z ústavněprávního hlediska není soudní řízení povinně dvoustupňové s výjimkou věcí trestních, u kterých tento požadavek vyplývá z čl. 2 protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, který uvádí, že každý, koho soud uzná vinným z trestného činu, má právo dát přezkoumat výrok o vině nebo trestu soudem vyššího stupně. Výkon tohoto práva, včetně důvodů, pro něž může být vykonáno, stanoví zákon. Ze zmíněného ustanovení plyne závěr, že obligatorně musí být dvojinstačnímu přezkumu podrobena pouze rozhodování soudu o vině v trestním řízení soudním, a tedy nikoliv i rozhodování v řízení před zahájením úkonů trestního řízení nadto činěný policejním orgánem. Byť je tedy z uvedeného právního názoru Ústavního soudu zřejmé, že z ústavněprávního hlediska nemusí, vyjma popsání meritorního rozhodnutí soudu v trestním řízení, každý proces podléhat přezkumnému řízení (viz. např. jednoinstanční rozhodování v případě tzv. bagatelních civilních sporů dle ust. § 202 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád) je dle autora práce přesto nutné postup policejního orgánu před zahájením úkonů tr. řízení podrobit doзору státního zástupce, a to převážně z důvodu shora zmíněného specifického postavení státního zástupce. Na základě učiněných závěrů by však bylo vhodnější, aby nově zamýšlená rekodifikace trestního práva procesního zcela explicitně upravila dozorové pravomoci státního zástupce i pro stádium před zahájením úkonů trestního řízení.

S výše popsanou konstrukcí předprocesního stádia upraveného v rámci českého právního řádu se pojí jisté právně-teoretické výtky vycházející z kritiky úpravy zmíněného stádia mimo rámec trestního řízení, a to převážně v zákoně o policii. Při této metodě úpravy je namítáno, že zákon o policii je primárně normou upravující postup

policie při ochraně bezpečnosti osob, majetku, veřejného pořádku a předcházení trestné činnosti, tudíž se nejedná o normu trestního práva procesního. Z tohoto pohledu zákon o policii akcentuje obecnou zásadu, že zásahy do práv v něm upravené sledují cíle bezpečností, nikoliv důkazní, zatímco zásahy do práv upravené v trestním řízení mají za účel opatření důkazů. Jako jistý protiklad správného postupu je uváděná úprava Slovenské republiky, která šla cestou jednoty těchto řízení a i předprocesní stádium upravila v rámci zákona č. 301/2005 Z.z. trestný poriadok. V § 196 odst. 2 zákona je např. výslovně upraven postup pro opravu a doplnění neúplného trestního oznámení, které musí být doplněno ve lhůtě do 30 dnů ode dne podání. Jako možnost doplnění zákon výslovně uvádí výslech svědka, podezřelého či zajištění nezbytných listinných podkladů. Taktéž je v zákoně přímo upravena možnost odmítnutí trestního oznámení. Dle ust. § 230 zákona je nad tímto postupem vykonáván dozor státního zástupce.⁶⁶

I nově zamýšlená rekodifikace českého procesního práva trestního vychází ze zachování předprocesního stádia v takové podobě, jak je upravené nyní. S ohledem na současnou aplikační praxi nevidí autor práce problém v doposud zavedeném postupu, při kterém jsou úkony v rámci předprocesního stádia primárně upraveny v zákoně o policii (jisté výhrady však mohou směřovat do absence explicitního vymezení pravomocí státního zástupce, které by měl mít ve vztahu k možnému přezkumu postupů policejního orgánu i ve fázi šetření, jak o tom bylo pojednáno výše). Zmíněná norma poskytuje dostatečné množství nástrojů pro upřesnění nejasného trestního oznámení, potažmo pro odhalení dosud nezjištěné trestné činnosti. Pokud jde o námitku ohledně faktického rozhodování věci mimo postupy upravené v trestním řádu (výtky v minulosti směřovaly hlavně k praxi, kdy policejní orgán, aniž by zahájil úkony trestního řízení, fakticky prováděl dokazování v rozsahu typickém pro dokazování v přípravném řízení a

---

⁶⁶ Státní zastupitelství, Praha: Novatrix, s.r.o. číslo 5/2010, s. 25

následně uložení věci meritorně rozhodoval, aniž by tak činil v rámci procesních postupů a institutů zakotvených v trestním řádu), je v současné době již tento postup nemožný, neboť s odkazem na shora uvedené stanovisko Nejvyššího státního zástupce č. 1/2012 ze dne 2. 2. 2012 se úkony trestního řízení zahajují okamžitě, jakmile je dáno byť minimální podezření ze spáchání trestného činu. Je nutné podotknout, že takový postup je v praxi, alespoň v rozsahu působnosti Obvodních státních zastupitelství pro Prahu 1, 6 a 7, striktně dodržován.

5 Orgány činné v trestním řízení

Jak již bylo v úvodních pasážích práce pojednáno, trestní řízení vyjadřuje postup specializovaných orgánů, nazývaných jako orgány činné v trestním řízení, které mají za úkol zjistit, jestli došlo ke spáchání trestného činu, zda jej spáchala konkrétní osoba, a dojde-li k prokázání viny, pachatele potrestat a rozhodnutí o trestu vykonat.⁶⁷ Moderní trestní právo vytváří soustavu specializovaných státních orgánů, které se v předem stanoveném rozsahu podílejí na trestním řízení, přičemž každému takovému orgánu je svěřena konkrétní funkce, jež v důsledku s provázáním na činnosti zbylých orgánů má naplňovat cíle trestního řízení, k jejichž dosažení jsou jednotlivé orgány činné v trestním řízení vybaveny náležitými pravomocemi, které blíže definuje a rozvádí trestní právo procesní. Zatímco základní trestněprocesní vztah vzniká mezi orgány činnými v trestním řízení a obviněným, potažmo podezřelým, obžalovaným či odsouzeným, existuje i mezi samotnými orgány činnými v trestním řízení soustava vzájemných trestněprocesních vztahů, které převážně vycházejí z postavení a pravomocí

---

⁶⁷ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní* 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 12

toho kterého orgánu. Tak například v ust. § 174 odst. 1 tr. řádu je stanoveno, že dozor nad zachováváním zákonnosti v trestním řízení vykonává státní zástupce, kterému jsou stejným ustanovením svěřena oprávnění k efektivnímu naplnění toho úkolu ve vztahu k policejnímu orgánu. Jmenovitě lze například uvést právo dávat závazné pokyny k vyšetřování trestných činů, vyžadovat od policejního orgánu spisy, dokumenty, materiály a zprávy o spáchaných trestných činech za účelem prověrky, zda policejní orgán včas zahajuje trestní stíhání a řádně v něm postupuje, nebo právo vracet věc policejnímu orgánu se svými pokyny k doplnění, či právo rušit nezákonná nebo neodůvodněná rozhodnutí a opatření policejního orgánu, která může nahrazovat vlastními. Obdobně je i mezi státním zástupcem a soudem založen trestněprocesní vztah, který odráží právo státního zástupce jakožto žalobce žádat na soudu provádění dalšího řízení a tomu odpovídající povinnost soudu toto řízení provést, spolu s právem žádat účast žalobce při jednání.⁶⁸

Mezi orgány činné v trestním řízení zákonodárce řadí soud, státního zástupce a policejní orgán (§ 12 odst. 1 tr. řádu). V následujícím textu se budeme s ohledem na vytyčené téma rigorózní práce zabývat pouze bližším vymezením pojmu policejní orgán, a to převážně ve vztahu k tomu nejdůležitějšímu, kterým jsou útvary Policie České republiky.

5.1 Policejní orgán

Dle ust. § 12 odst. 2 tr. řádu se policejním orgánem rozumí:

- a) útvary Policie České republiky,

---

⁶⁸ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní* 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 15

- b) Generální inspekce bezpečnostních sborů v řízení o trestných činech příslušníků Policie České republiky, příslušníků Vězeňské služby České republiky, celníků anebo zaměstnanců České republiky zařazených k výkonu práce v Policii České republiky, nebo o trestných činech zaměstnanců České republiky zařazených k výkonu práce ve Vězeňské službě České republiky anebo v Celní správě České republiky, spáchaných v souvislosti s plněním jejich pracovních úkolů,
- c) pověřené orgány Vězeňské služby České republiky v řízení o trestných činech osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence, spáchaných ve vazební věznici, věznici nebo v ústavu pro výkon zabezpečovací detence,
- d) pověřené celní orgány v řízení o trestných činech spáchaných porušením celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, a to i v případech, kdy se jedná o trestné činy příslušníků ozbrojených sil nebo bezpečnostních sborů, a dále porušením právních předpisů při umístění a pořízení zboží v členských státech Evropských společenství, je-li toto zboží dopravováno přes státní hranice České republiky, a v případech porušení předpisů daňových, jsou-li celní orgány správcem daně podle zvláštních právních předpisů,
- e) pověřené orgány Vojenské policie v řízení o trestných činech příslušníků ozbrojených sil a osob, které páchají trestnou činnost proti příslušníkům ozbrojených sil ve vojenských objektech, proti vojenským objektům, vojenskému materiálu nebo ostatnímu majetku státu, s nímž je příslušné hospodařit Ministerstvo obrany,
- f) pověřené orgány Bezpečnostní informační služby v řízení o trestných činech příslušníků Bezpečnostní informační služby,
- g) pověřené orgány Úřadu pro zahraniční styky a informace v řízení o trestných činech příslušníků Úřadu pro zahraniční styky a informace,

- h) pověřené orgány Vojenského zpravodajství v řízení o trestných činech příslušníků Vojenského zpravodajství,
- i) pověřené orgány Generální inspekce bezpečnostních sborů v řízení o trestných činech příslušníků Generální inspekce bezpečnostních sborů nebo o trestných činech zaměstnanců České republiky, zařazených k výkonu práce v Generální inspekci bezpečnostních sborů.

Z podaného výčtu je patrné, že působnost policejního orgánu Policie České republiky je v tr. řízení obecná, nikoli zvláštní, jak je tomu u zbylých, speciálně pověřených orgánů, jejichž příslušnost je omezena jen na řízení o určitých trestných činech. Nadto je příslušnost zvláštních orgánů, kromě Generální inspekce bezpečnostních sborů, omezena jen na fázi prověřování nikoliv i vyšetřování.

5.1.1 Policie České republiky

Policie České republiky je dle ust. § 1 zákona o policii jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který slouží veřejnosti a plní úkoly jí svěřené zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. Dle ust. § 2 ZOP policie mimo jiné plní úkoly podle trestního řádu (zmíněná činnost policie je však pouze úzkou výsečí z četných úkolů jí svěřených, přičemž v převážné míře policie plní úkoly při ochraně veřejného pořádku bezpečnosti osob a majetku, avšak z hlediska předmětu práce jsou tyto činnosti okrajové). Policie tvoří útvary, jimiž jsou Policejní prezidium České republiky, útvary policie s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Zákon dále stanoví, že útvary policie s celostátní působností jsou zřizovány na návrh

policejního prezidenta ministrem vnitra a útvary v rámci krajských ředitelství jsou pak zřizovány na návrh krajského ředitele policejním prezidentem. Na centrální úrovni byly na základě nařízení ministra vnitra č. 67/2008 ze dne 15. 12. 2008 zřízeny následující útvary Policie České republiky s celostátní působností mající úzkou vazbu na trestní řízení: Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování, Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování, Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování, Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování, Útvar speciálních činností služby kriminální policie a vyšetřování, Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování a Kriminalistický ústav Praha, který spolu s úřadem zvláštních a speciálních činností nevystupuje jako policejní orgán, ale plní specifické úkoly na poli zajišťování důkazů a poskytování speciálních služeb pro jednotlivé útvary policie. Pro každý z uvedených celorepublikových útvarů je dále přijat na úrovni policejního prezidenta organizační řád, který podrobně upravuje v návaznosti na zákony a jiné interní právní předpisy působnost a organizaci toho kterého útvaru. V rámci krajských ředitelství, jež zákon v ust. § 8 ZOP považuje za organizační složku státu, mohou vznikat samostatné útvary, které jsou vnitřními organizačními jednotkami krajského ředitelství. Na základě závazného pokynu policejního prezidenta č. 137/2009 o organizaci Policie České republiky byly zřízeny Obvodní ředitelství policie Praha I-IV, Městské ředitelství policie Plzeň, Městské ředitelství policie Brno a Městské ředitelství policie Ostrava. Vedle uvedených samostatných útvarů zřízených v rámci krajských ředitelství, je obvod každého krajského ředitelství vnitřně členěn na územní odbory, které z hlediska zákona č. 36/1960 Sb. o územním členění státu odpovídají jednotlivým, zde uvedeným, okresům. Závazný pokyn o organizaci policie dále v čl. 4 stanoví, že u policie působí zejména

následující služby mající účast na trestním řízení: služba kriminální policie a vyšetřování, služba pořádkové policie, služba dopravní policie a služba cizinecké policie. Základní organizační schéma policie je uvedeno v příloze č. 3.

Trestní řád přímo nedefinuje, který konkrétní policejní útvar Policie ČR z hlediska shora nastíněné soustavy bude označen za policejní orgán, ani podrobně nevymezuje případný rozsah věcné a místní příslušnosti takovýchto útvarů, kdy přenechává úpravu této problematiky ryze interní normotvorbě. V prostřední PČR se tak stalo již několikrát zmiňovaným PPP č. 103/2013 o plnění některých úkolů policejního orgánu Policie České republiky v trestním řízení, který hned v prvním článku stanovuje, že policejním orgánem se rozumí útvar Policie České republiky, nebo jeho nižší organizační článek, který plní úkoly v trestním řízení, případně jiný útvar policie, nebo jeho nižší organizační článek, jehož policisté při výkonu služby plní jednotlivé nebo dílčí úkoly trestního řízení. Stanovení místní a věcné příslušnosti policejních útvarů, obecně vychází z ust. § 16 až 18 tr. řádu, přičemž pro účely policie je příslušnost dále podrobně upravena v PPP č. 103/2013, který reaguje na konkrétní zaměření jednotlivých policejních útvarů. Níže bude podán výčet policejních útvarů, které v trestním řízení vystupují jako policejní orgán s bližším vymezením jejich věcné a místní příslušnosti.

5.1.1.1 Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

Jedná se o celorepublikový útvar Policie ČR, který se podílí na udržování vnitřního pořádku a bezpečnosti zejména v oblasti odhalování a vyšetřování organizovaného zločinu. Organizační řád útvaru blíže specifikuje jeho působnost, kdy

např. uvádí, že útvar získává, soustřeďuje, uchovává, analyzuje a využívá informace důležité zejména pro boj s organizovaným zločinem, provádí výkon služby a plní úkoly policie v oblasti služby kriminální policie a vyšetřování v rámci své působnosti, sleduje a vyhodnocuje bezpečnostní situaci a přijímá potřebná opatření, vede evidence a statistiky pro plnění svých úkolů apod. Ve vztahu k působnosti v rámci trestního řízení stanovuje PPP 103/2013 v čl. 6 písm. c) odst. 1, že útvar je pověřen šetřením, prověřováním a vyšetřováním trestné činnosti organizovaných zločineckých skupin (§ 361 trestního zákoníku), zvláště závažných a organizovaně páchaných zločinů, v oblasti násilných projevů, vydírání a nástražných výbušných systémů užitých proti životu, zdraví nebo majetku, nedovoleného obchodování se zbraněmi, výbušninami, vojenským materiálem, chemickými, biologickými, radioaktivními a ostatními vysoce nebezpečnými látkami a ostatními komoditami, nelegální migrace a obchodu s lidmi, krádeží motorových vozidel, terorismu a extremismu, padělání a pozměňování peněz a jiných platebních prostředků, financování terorismu. V souvislosti s vymezenou působností je pak útvar vnitřně členěn na odbor násilí, odbor nelegálních obchodů, odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace, odbor zločineckých struktur, odbor terorismu a extremismu, odbor padělání a odbor závažné majetkové trestné činnosti. Organizační řád útvaru podrobně definuje oblast působnosti každého odboru (např. u odboru násilí řád stanovuje, že rozpracovává případy zvláště závažné trestné činnosti násilného charakteru, jako jsou zejména vraždy, loupeže, únosy, braní rukojmí, vydírání, použití nástražných výbušných systémů, a dokumentuje tuto trestnou činnost zločineckých seskupení, nebo rozpracovává případy trestné činnosti vydírání formou kontaminace potravinářských výrobků apod.). Jde-li o územní členění, jedná se o útvar s působností na celém území republiky s tím, že existují expozitury v Českých Budějovicích, Plzni, Teplicích, Hradci Králové, Brně a Ostravě. V čele útvaru stojí

ředitel, který odpovídá za řízení a činnost složky náměstku policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování.

5.1.1.2 Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování

Jedná se o celorepublikový policejní útvar, v jehož čele stojí ředitel, který je za chod složky odpovědný náměstku policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování. Dle čl. 2 organizačního řádu útvaru se zaměřuje na odhalování korupce a finanční kriminality, včetně kriminality daňové a trestných činů spáchaných v souvislosti s legalizací vynosů z trestné činnosti patřící do příslušnosti útvaru, jako nedílné součásti závažné hospodářské kriminality, a v rámci své působnosti odpovídá především za plnění úkolů při odhalování, šetření, prověřování, vyšetřování a dokumentaci trestných činů spadajících do věcné a funkční příslušnosti útvaru v rozsahu stanoveném právními předpisy a interními akty řízení. V čl. 6 písm. b) PPP 103/2013 je podrobně rozvedena věcná příslušnost, kdy je stanoveno, že útvar šetří, prověřuje a vyšetřuje úmyslné trestné činy, k jejichž dozoru je příslušné vrchní státní zastupitelství, s výjimkou trestných činů uvedených v části druhé, hlavě VI, díl 1 trestního zákoníku (jedná se o trestné činy proti měně a platebním prostředkům, jako např. trestný čin padělání a pozměňování peněz, nebo trestný čin udávání padělaných a pozměněných peněz – tyto trestné činy jsou v případech závažných útoků řešeny útvarem pro odhalování organizovaného zločinu, konkrétně jeho odborem padělání viz. shora), dále je útvar věcně příslušný u trestných činů spáchaných v souvislosti s výkonem pravomoci ústavních činitelů, včetně soudců a státních zástupců, představitelů ústředních orgánů státní správy (v postavení ministra, náměstka ministra, ředitele úřadu

a jeho zástupce), které odhalí vlastním šetřením, nebo jsou mu předány útvarem s územně vymezenou působností, nebo jiným útvarem s celostátní působností, představitelů územní samosprávy krajů v postavení hejtmána a jeho náměstka, které odhalí vlastním šetřením, nebo jsou mu předány útvarem s územně vymezenou působností, nebo jiným útvarem s celostátní působností. Taktéž projednává trestné činy spáchané v souvislosti s legalizací výnosů z trestné činnosti v těch případech, kde je založena věcná příslušnost útvaru. V souvislosti s přijetím nového pokynu policejního prezidenta č. 103/2013 došlo k zúžení rozsahu působnosti útvaru. V původním závazném pokyn č. 30/2009 bylo navíc stanoveno, že útvar je věcně příslušný k šetření, prověřování a vyšetřování trestných činů přijetí úplatku, podplacení a nepřímé úplatkářství (§ 331 až 333 trestního zákoníku), zneužití pravomoci úřední osoby a maření úkolu úřední osoby z nedbalosti (§ 329 a 330 trestního zákoníku) spáchaných v souvislosti s výkonem pravomoci volených nebo jmenovaných funkcionářů státní správy nebo samosprávy, povinně zaslaných všemi policejními orgány, u nichž po posouzení nerozhodne o postoupení dle příslušnosti. Nově je tedy od okamžiku účinnosti závazného pokynu útvar věcně příslušný jen ve věcech závažných trestných činů taxativně vymezených subjektů, jejichž okruh byl proti původní úpravě značně zúžen. Pro všechny zde uvedené subjekty platí, že jde o nositele nejvyšších ústavních funkcí a postů ve veřejné správě a samosprávě. Popsanou změnu věcné příslušnosti si vyžádala neudržitelná situace útvaru, který byl již delší dobu paralyzován značným nárůstem méně závažné kriminality, a z toho důvodu nebyl schopen adekvátně řešit nejzávažnější trestní kauzy.

Dle § 15 vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb. o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli vykonává Vrchní státní

zastupitelství dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení např. ve věcech úmyslných trestných činů spáchaných při činnosti banky, investiční společnosti nebo investičního fondu, obchodníka s cennými papíry, pojišťovny, zdravotní pojišťovny, penzijního fondu, stavební spořitelny anebo spořitelního a úvěrního družstva, byla-li jimi způsobena škoda nejméně 150 mil. Kč, dále trestné činnosti fyzických, nebo právnických osob spáchaných v souvislosti s neoprávněným výkonem činnosti zmíněných subjektů, byla-li jimi způsobena škoda nejméně 150 mil. Kč, nebo těch trestných činů, jimiž byla způsobena na majetku, nebo majetkovém podílu státu škoda nejméně 150 mil. Kč, případně u těch trestných činů, jimiž byly dotčeny finanční nebo ekonomické zájmy Evropské unie, pokud jimi byla způsobena škoda opět nejméně 150 mil. Kč. V odstavci 4 téhož paragrafu je stanoveno, že Vrchní státní zastupitelství vykonává dozor v přípravném řízení i tehdy, vyžaduje-li to závažnost, skutková či právní složitost věci, a to i tehdy pokud u shora uvedených trestných činů nedosáhne způsobená škoda částky ve výši 150 mil. Kč, případně na majetku jiného subjektu než je uvedeného shora vznikne škoda ve výši alespoň 150 mil. Kč. K takovému postupu však Vrchní státní zastupitelství potřebuje předchozí souhlas nejvyššího státního zástupce. Útvar je v souladu se svou věcnou příslušností vnitřně členěn na odbor korupce, odbor závažné hospodářské trestné činnosti, odbor daní a odbor výnosů a praní peněz. Z hlediska místní příslušnosti jde o útvar s působností na celém území republiky, kdy jsou pro lepší koordinaci zřízeny expozitury v Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Brně a Ostravě.

5.1.1.3 Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování

Národní protidrogová centrála je celorepublikový útvar policie zřízený za účelem boje proti drogové kriminalitě. Dle čl. 6 písm. a) PPP 103/2013 je centrála pověřena šetřením, prověřováním a vyšetřováním trestných činů nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283, přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284, nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285, výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286, šíření toxikomanie podle § 287, výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem podle § 288 trestního zákoníku a trestných činů spáchaných v souvislosti s těmito trestnými činy, které odhalí vlastním šetřením, pokud nerozhodne o jejich postoupení dle místní a věcné příslušnosti jinému policejnímu orgánu, nebo které převezme na základě rozhodnutí ředitele útvaru, nebo u nichž to vyžaduje operativní situace, nebo o nichž bylo zjištěno, že byly spáchány jako organizovaná nebo pokračující trestná činnost na území více krajských ředitelství, případně byly spáchány s mezinárodním prvkem, s přihlédnutím k jejich rozsáhlosti a závažnosti, nebo které byly přikázány na základě rozhodnutí nadřízeného vedoucího pracovníka nebo státního zástupce včetně trestných činů spáchaných v souvislosti s legalizací výnosů z těchto trestné činnosti. Centrála také zajišťuje metodickou a odbornou pomoc ostatním policejním orgánům v trestních věcech spadajících do působnosti útvaru. Další z řady činností útvaru je mimo jiné např. účast na preventivní činnosti v oblasti nespecifické primární protidrogové prevence, případně spolupráce s resortními i mimoresortními subjekty v oblasti protidrogové represe i prevence a s nevládními organizacemi na úseku protidrogové prevence, centrála dále stanovuje koncepce práce na úseku boje proti drogové kriminalitě a podílí se na stanovování koncepce práce na úseku boje proti trestné

činnosti mládeže apod.⁶⁹ Z hlediska trestního řízení je uvnitř útvaru zřízen odbor přírodních drog a odbor syntetických drog, pod který náleží oddělení prekurzorů, chemických látek a anabolik. Útvar má zřízeny expozitury v Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Brně a Ostravě.

5.1.1.4 Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování

Dle čl. I. pokynu ministra vnitra č. 32/2008 ze dne 3. června 2008 je stanovena působnost útvaru tak, že prověřuje oznámení a podněty a koná vyšetřování o trestných činech spáchaných v době od 25. února 1948 do 29. prosince 1989, pokud z politických důvodů neslučitelných se základními zásadami právního řádu demokratického státu nedošlo k pravomocnému odsouzení nebo zproštění obžaloby, dále prověřuje oznámení a podněty a odhaluje trestné činy, které byly spáchány v souvislostech uvedených v § 1 zákona č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu, zjišťuje jejich pachatele a koná vyšetřování o těchto trestných činech a provádí šetření v evidencích a archivních svazcích vzniklých z činnosti bezpečnostních složek československého státu v době od 25. února 1948 do 29. prosince 1989, v souvislosti s prováděním bezpečnostních prověrek fyzických osob podle zákona č. 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. Shodně definuje věcnou příslušnost útvaru i čl. 6 písm. d) PPP 103/2013. Současné se policejní orgány úřadu na dožádání spolupodílí na odhalování a vyšetřování nacistických válečných zločinů a rovněž poskytuje nezbytnou součinnost příslušným orgánům Policie ČR při prověřování trestných činů spáchaných v průběhu 2.

---

⁶⁹ <http://10.85.76.4/index1280.htm> intranet PČR ke dni 3.5.2013

světové války a po jejím skončení. Nedílnou součástí činnosti útvaru je také dokumentace období od 25. února 1948 do 29. prosince 1989, včetně rozmezí let 1945 až 1947, které nástupu totalitní moci předcházelo a zpřístupňování materiálů a informací získaných útvarem veřejnosti, a to formou vlastní publikace, školení, přednášek, výstav a spolupráci s tiskem, rozhlasem, televizí a jinými masmédií.⁷⁰ Úřad sídlí v Praze a má zřízeno jedno detašované pracoviště v Brně.

5.1.1.5 Služba kriminální policie a vyšetřování

Služba kriminální policie a vyšetřování (dále také SKPV) je univerzálním policejním útvarem, jehož primárním úkolem je vedení trestního řízení v jeho přípravné fázi a provádění dílčích procesních úkonů, které jsou trestním řádem svěřeny do pravomoci policejního orgánu, a to jak pro stádium prověřování, tak i vyšetřování. Služba kriminální policie a vyšetřování také provádí činnost na úseku šetření při odhalování trestné činnosti dle jiných zákonů. Členění SKPV vychází ze základní organizační struktury policie, kdy je zřízena SKPV při policejním prezídiu a při krajských ředitelstvích, u kterých jsou dále zřízeny útvary v působnosti jednotlivých okresních, obvodních či městských soudů.

V pozici policejního orgánu útvarů SKPV zřízených při policejním prezídiu vystupují převážně shora uvedené tzv. celorepublikové útvary. Útvar služby kriminální policie a vyšetřování zřízený v rámci policejního prezidia se vnitřně dále člení na odbor obecné kriminality, který např. metodicky ovlivňuje činnost a poskytuje odbornou pomoc útvarům a organizačním článkům služby na všech úrovních jejího řízení při řešení konkrétních problémů v boji se zvláště závažnou, sériově nebo organizovaným

---

⁷⁰ <http://udv-portal.pcr.cz/SitePages/O%20n%C3%A1s.aspx> intranet PČR ke dni 10.5.2013

způsobem páchanou trestnou činností či jinou trestnou činností hodnou zvláštního zřetele, zajišťuje výkon koordinační činnosti, spolupráci se zahraničními subjekty a právní styk s cizinou na základě dožádání policejních nebo justičních orgánů jiných států a pokynů příslušného státního zástupce, plní úkoly při poskytování právní pomoci v trestních věcech, podílí se na přípravě právních předpisů a interních aktů řízení atd., odbor hospodářské kriminality, který zastává stejnou pozici jakožto odbor obecné kriminality s tím rozdílem, že se okruh jeho činnosti týká pouze hospodářských trestných činů, odbor informační kriminality, který např. plní úkoly policejních orgánů v trestním řízení v oblasti informační kriminality a kriminality, při jejímž páchání jsou zásadním způsobem využívány informační a komunikační technologie, vyhledává, sleduje a vyhodnocuje informační kriminalitu a další nově vznikající formy trestné činnosti v oblasti informačních a komunikačních technologií, navrhuje opatření k jejich řešení a koncepci práce pro další období, provádí odborné nebo technicky náročné kriminalisticko-technické úkony při zajišťování výpočetní techniky a elektronických dat zejména v počítačové síti Internet, včetně jejich následné analýzy atd., odbor pátrání, který např. zabezpečuje plnění úkolů v oblasti pátrání po osobách a věcech, včetně silničních vozidel, zbraní, předmětů kulturní hodnoty a dalších věcí, identifikace osob, mrtvol, částí lidského těla nebo kosterních nálezů neznámé totožnosti, plní úkoly při operativně pátrací činnosti a úkoly policejních orgánů v trestním řízení při pátrání po osobách a věcech, zajišťuje vyhledávání pátrání formou mimořádných pátracích opatření atd. a odbor analýz, který např. zpracovává analytické materiály pro potřeby řídicí a rozhodovací činnosti ředitele úřadu nebo vedoucích pracovníků policie a ministerstva a podklady pro tvorbu koncepčních materiálů na úseku bezpečnostní, migrační a vízové politiky po linii služby, sleduje vývoj kriminality, identifikuje hrozby

a rizika na centrální, regionální a lokální úrovni, získává, soustřeďuje, vyhodnocuje a využívá informace důležité pro prevenci a boj s trestnou činností apod.⁷¹

Na úrovni krajských ředitelství policie jsou v rámci služby kriminální policie a vyšetřování vždy zřizovány dva základní odbory, kterými jsou odbor obecné kriminality a odbor hospodářské kriminality, přičemž stejné členění je zachováno i na úrovni nižších územních článků. Rozdělení SKPV na zmíněné základní odbory vychází z členění zvláštní části trestního zákoníku, konkrétně jeho hlavy VI. pojednávající o hospodářských trestných činech. S ohledem na množství nápadu trestné činnosti, jeho strukturu a dalších specifik jednotlivých území se odbory SKPV dále mohou členit na oddělení, která se zaměřují na řešení konkrétní problematiky. Z tohoto pohledu má specifické postavení hl. město Praha, které, jak již bylo uvedeno na jiném místě této práce, je administrativně rozděleno na Obvodní ředitelství policie Praha I (územně odpovídá rozloze městských částí Prahy 1,6,7), Praha II (územně odpovídá rozloze městských částí Prahy 2 a 5), Praha III (územně odpovídá rozloze městských částí Prahy 3,8,9) a Praha IV (územně odpovídá rozloze městských částí Prahy 4 a 10). Jednotlivá obvodní ředitelství následně zřizují, a to převážně v návaznosti na charakteru páchané trestné činnosti v obvodu svém územní působnosti, samostatná oddělení odborů, která se zabývají, tedy jsou specializována na konkrétní okruh trestné činnosti, tak např. u Obvodního ředitelství policie Praha I, je zřízeno u odboru obecné kriminality: 1. oddělení se zaměřením na násilnou trestnou činnost, 2. oddělení se zaměřením na vloupání do bytů a objektů, 3. oddělení se zaměřením na krádeže prosté, 4. oddělení se zaměřením na ostatní majetkovou trestnou činnost, tedy převážně podvody a zpronevěry, 5. oddělení se zaměřením na drogovou trestnou činnost, 6. oddělení se zaměřením na mravnostní trestnou činnost a trestní řízení za účasti mladistvých, 7.

---

⁷¹ <http://portal.pcr.cz/nppskpv/uskp/SitePages/DomovskaStranka.aspx> intranet PČR ke dni 20.6.2013

oddělení se zaměřením na kapesní krádeže, 8. oddělení se zaměřením na motorová vozidla, 9. oddělení zaměřené na extremismus, požáry a pomluvy a 10. oddělení zabývající se pátráním. Taktéž odbor hospodářské kriminality je u OŘP Praha I dále členěn na tři samostatná oddělení, která se však již vnitřně nespecializují na konkrétní hospodářské trestné činy. Vedle odborů obecné a hospodářské kriminality se většinou při SKPV zřizuje i odbor analytiky v rámci kterého je zřízeno oddělení informační kriminality a oddělení kriminálních analýz a dále odbor kriminalistické techniky a expertiz. Jde-li o členění odborů krajských ředitelství, pak v rámci hl. města Prahy je členění obdobné jako u obvodních ředitelství. U zbylých krajských ředitelství, včetně jim podřízených územních součástí, pak vychází členění SKPV na oddělení z konkrétních požadavků územního článku. Obecně však platí, že vnitřní členění Krajského ředitelství hl. m. Prahy je natolik specifické, že žádný jiný kraj se ani nepřibližuje počtu samostatných oddělení, která jsou v rámci hlavního města zřízena. V praxi je naopak velmi časté, že služba kriminální policie a vyšetřování daného územního článku je rozdělena na odbor obecné a hospodářské kriminality, v rámci kterých již nejsou zřizována samostatná oddělení. Specializace těchto odborů je však přesto zachována na personální úrovni, kdy je jednotlivým policistům opakovaně svěřována práce spadající do konkrétní problematiky (např. násilná trestná činnost, majetková, mravnostní apod.).

K výkonu konkrétních procesních úkonů trestního řízení, případně celého jeho vedení, jsou pověřeni jednotliví policisté, kteří jsou u policejního útvaru služebně zařazeni, přičemž toto zařazení a s tím i související rozsah vykonávané činnosti vyplývá z nařízení vlády č. 104/2005 Sb., kterým se stanoví katalog činností v bezpečnostních sborech. Každý odbor či oddělení služby kriminální policie a vyšetřování je nadto vnitřně členěno na úsek vyšetřování a úsek odhalování trestné činnosti, který je v praxi

označován jako „operativa“. Pro úsek vyšetřování, ve kterém jsou služebně činní policisté, jejichž úkolem je převážně zahajovat trestní stíhání a provádět další dílčí úkony vyšetřování, je typické, že na okresní úrovni se jedná o policisty zařazené v 7. tarifní třídě se služebním označením komisař, na úrovni krajské v 8. tarifní třídě se služebním označením vrchní komisař a na celorepublikové úrovni jde o policisty zařazené v 9. tarifní třídě se služebním označením rada. Zmíněné nařízení vlády pak společně u všech uvedených tarifních tříd stanovuje, že jde o výkon nejnáročnějších policejních činností v trestním řízení při odhalování, dokumentaci a vyšetřování skutkově a právně složité trestné činnosti v příslušnosti útvarů s územně vymezenou působností nižšího stupně, vyššího stupně či působnosti na celém území České republiky, a to v závislosti na konkrétní tarifní třídě. Nicméně i zde uvedené dělení neplatí zcela absolutně a vždy bude vycházet z aktuálních potřeb konkrétního policejního útvaru, přičemž nemalou úlohu zde bude mít tzv. systematizace služebních míst, v rámci které jsou u policie pevně stanoveny počty policistů s jejich případným tarifním zařazením. Příslušníci vykonávající činnost na úseku odhalování trestné činnosti (operativci) jsou zařazováni do konkrétní třídy v souladu s přijatou systematizací a s ohledem na náročnost jimi vykonávané práce.

Jde-li o věcnou příslušnost jednotlivých odborů služby kriminální policie a vyšetřování, tato analogicky vychází z § 16 a 17 tr. řádu. Pro účely policie ČR je věcná příslušnost podrobně upravena v čl. 4 až 6 PPP 103/2013. Shora již bylo pojednáno o věcné příslušnosti tzv. celorepublikových útvarů SKPV, z toho důvodu odkazují na zde uvedený text. V čl. 4 PPP 103/2013 je ve vztahu ke službě kriminální policie a vyšetřování na úrovni územních odborů krajských ředitelství a obvodních a městských ředitelství stanoveno, že oddělení (odborů) obecné kriminality, oddělení (odborů) hospodářské kriminality a skupin případových analýz a informační kriminality provádí

vyšetřování trestných činů, o kterých v prvním stupni koná řízení okresní soud, a též šetření a prověřování trestných činů, pokud jim byly oznámeny a pokud u nich zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje tři roky, které samy odhalí, které jim byly předány z důvodu věcné a místní příslušnosti, které jimi byly převzaty rozhodnutím vedoucího pracovníka, které jim byly přikázány rozhodnutím nadřízeného vedoucího pracovníka, nebo státního zástupce, nebo, jde-li o případy sebevražd, nálezů neznámých mrtvol, úmrtí za podezřelých okolností, související s extremismem, související s ochranou práv duševního vlastnictví, jejichž předmětem útoku je životní prostředí, pokud tyto úkoly nepřevzaly policejní orgány uvedené v čl. 5 až 7 a 9 citovaného závazného pokynu (jedná se o krajské a celorepublikové útvary SKPV a kontrolních útvary policie do doby zjištění skutečností nasvědčujících tomu, že příslušnou k řízení je Generální inspekce bezpečnostních sborů).

V čl. 5 PPP 103/2013 je ve vztahu ke službě kriminální policie a vyšetřování krajských ředitelství stanoveno, že provádí šetření, prověřování a vyšetřování trestných činů, o kterých v prvním stupni koná řízení krajský soud, které sama odhalí, které jí byly předány z důvodu věcné a místní příslušnosti, které jí byly převzaty rozhodnutím vedoucího pracovníka, které jí byly přikázány rozhodnutím nadřízeného vedoucího pracovníka, nebo trestných činů v působnosti okresního soudu, proti měně a platebním prostředkům s výjimkou trestného činu dle ust. § 234 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku a trestných činů, které jí byly přikázány rozhodnutím nadřízeného vedoucího pracovníka nebo státního zástupce. Jistým specifikem v rámci služby kriminální policie a vyšetřování Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy je vznik samostatného odboru vyšetřování dopravních nehod, který je dle zmíněného pokynu 103/2013 pověřen šetřením, prověřováním a vyšetřováním trestných činů v dopravě, o kterých v prvním stupni koná řízení krajský soud. Dále je odbor

dopravních nehod pověřen i vyšetřováním trestných činů v dopravě, které spadají do věcné příslušnosti okresních, potažmo obvodních soudů.

Z věcné příslušnosti vymezené pokynem policejního prezidenta č. 103/2013 vyplývá, že v prostředí Policie České republiky je služba kriminální policie a vyšetřování univerzálním orgánem, který je nositelem oprávnění tzv. vyšetřovacího orgánů, tedy takového subjektu, který v souladu s ust. § 161 odst. 2 tr. řádu koná vyšetřování.

5.1.1.6 Vnější služba

Na úkonech trestního řízení se vedle shora uvedené služby kriminální policie a vyšetřování také podílí vnější služba, kterou dle čl. 1 písm. g) PPP 103/2013 tvoří služba pořádkové policie, služba dopravní policie a služba cizinecké policie. Dle čl. 4 odst. 1 písm. a) závazného pokynu provádí obvodní (místní) oddělení policie a oddělení železniční policie a doprovodu vlaků šetření a prověřování trestných činů, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 3 roky a které nespádají do příslušnosti jiných organizačních článků územního odboru. Dle č. 4 odst. 1 písm. b) závazného pokynu provádí dopravní inspektoráty šetření a prověřování trestných činů, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 3 roky a které nespádají do příslušnosti jiných organizačních článků územního odboru. Také zde má specifické postavení oddělení dopravních nehod odboru služby dopravní policie Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy, které provádí šetření a prověřování trestných činů, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 3 roky, spáchaný porušením právního předpisu. Jak v případě dopravních inspektorátů, tak i oddělením dopravních nehod je

okruh věcné příslušnosti vymezen trestnými činy spáchanými v souvislosti s činností dle zvláštního zákona, kterým se rozumí zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů (zákon o silničním provozu). Další složkou dopravní policie, která má postavení policejního orgánu, je dálniční policie, a to v těch případech, kdy šetří a prověřuje trestné činy v územní příslušnosti stanovené interním aktem řízení (ZPPP č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu), za které zákon opět stanovuje trest s horní hranicí nepřevyšující 3 roky a zároveň nespádající do příslušnosti jiných organizačních článků. V rozsahu služby cizinecké policie závazný pokyn stanovuje, že oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort, oddělení pobytových agend, oddělení dokladů a specializovaných činností a oddělení dokumentace odboru cizinecké policie provádí šetření a prověřování trestných činů, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 3 roky, spáchaných v souvislosti s porušením pobytového režimu cizinců na území České republiky a napomáhání k neoprávněnému pobytu, s poškozením zařízení určených k vyznačení a avizaci státních hranic a zařízení určených k zabránění nedovoleného překročení státní hranice, s přeshraniční trestnou činností, s organizováním, umožněním či napomáháním k nedovolenému překročení státních hranic nebo napomáhání s přepravou přes území České republiky po nedovoleném překročení státní hranice a dále v těch případech, které samy odhalí v souvislosti s protiprávním jednáním na úseku řízení motorového vozidla a s provozováním prostitutky a ohrožováním mravnosti.

Z podaného výkladu vyplývá, že zatímco věcná příslušnost služby pořádkové policie při šetření a prověřování trestné činnosti je obecná, spadající do jakékoliv problematiky upravené trestním zákoníkem, není-li samozřejmě přímo svěřena některé ze složek služby kriminální policie a vyšetřování, věcná příslušnost dopravní a

cizinecké policie je speciální, uplatňující se pouze v úzkém rozsahu základního zaměření konkrétní služby.

5.1.1.7 Vyšetřovatel

Do dne 1. 1. 2002, který byl počátkem účinnosti novely trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb. o změně trestního řádu a některých dalších předpisů, se v trestním řízení vyskytoval vedle policejního orgánu, státního zástupce a soudu další subjekt v postavení orgánu činného v trestním řízení, kterým byl vyšetřovatel. Dle § 17 zákona č. 100/1979 Sb. o služebním poměru příslušníků národní bezpečnosti mohl být do funkce vyšetřovatele ustanoven příslušník, který dosáhl věku 24 let a měl vysokoškolské právnické vzdělání. Podmínku vzdělání mohl ve výjimečných případech z důležitých důvodů prominout ministr vnitra, jestliže příslušník ustanovený do funkce vyšetřovatele jinak dával záruku řádného výkonu této funkce. Obdobně upravoval kvalifikační podmínky kladené na vyšetřovatele i zákon č. 186/1992 Sb. o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, který v pozdější době upřesnil otázku vzdělání tak, že vyšetřovatel musel získat vysokoškolské vzdělání absolvováním bakalářského či magisterského studijního programu v oblasti práva. Věková hranice zůstala zákonem nedotčena. Splnil-li příslušník stanovené kvalifikační požadavky, byl jmenován do funkce ministrem vnitra. V souladu s § 4 odst. 2 zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky byl vyšetřovatel ve věcech, které vyšetřoval, vázán pouze ústavou, zákony a ostatními obecně závaznými právními předpisy, a to v rozsahu stanoveném trestním řádem, též pokyny státního zástupce, přičemž dle ust. § 164 odst. 5 tr. řádu mohl vyšetřovatel odeprít splnění pokynu státního zástupce jen tehdy, měl-li za to, že pokyn není v souladu se zákonem. Trval-li státní zástupce na svém pokynu,

předložil věc státnímu zástupci bezprostředně vyššího stupně, který pokyn buď zrušil, nebo věc přikázal jinému vyšetřovateli. Toto ustanovení bylo posléze novelou z trestního řádu vypuštěno, neboť zpochybňovalo dominantní postavení státního zástupce. V ostatních věcech týkajících se výkonu služby v policii byli vyšetřovatelé podřízeni vedoucím útvarů vyšetřování. Útvary vyšetřování byly zřizovány ministerstvem vnitra, kterému byly také podřízeny. Šlo o výjimku z obecného ustanovení zakotvujícího podřízenost všech policistů policejnímu prezidentovi, neboť dle § 3 odst. 5 zákona o policii se tato podřízenost nevztahovala na policisty povolané k plnění úkolů v ministerstvu nebo v útvarech vyšetřování.

Důvodová zpráva k zamýšlené a posléze i realizované změně trestního řízení, která byla tak významná, že je označována jako malá rekodifikace trestního řízení a v jejímž kontextu došlo i ke zrušení institutu vyšetřovatelů, uváděla, že snahou změny postupů, do té doby uplatňovaných v rámci přípravného řízení, byly jeho zcela zásadní nedostatky spočívající v rigorózní procesní formě projevující se převážně v dokazování a rozhodování ve všech stádiích trestního řízení, přičemž činnost jednotlivých orgánů trestního řízení se stávala duplicitní místo toho, aby na sebe především navazovala. Dalším požadavkem zamýšlené změny mělo být posílení postavení státního zástupce v přípravném řízení a při rozhodování v tomto stádiu řízení. K naplnění vytyčených cílů došlo k úplnému zrušení diferenciaci trestního řízení na stádium před policejním orgánem a před vyšetřovatelem. Nově bylo zakotveno jednotné pojetí policejního orgánu jako orgánu činného před podáním obžaloby, nadále se již nerozlišovalo mezi vyšetřovatelem a ostatními policisty, které zákon podřazoval pod pojem policejní orgán. Zrušením vyšetřovatelů byly jejich rozhodovací pravomoci přeneseny na státní

zástupce, do jejichž výlučné působnosti nově patří veškeré rozhodování v přípravném řízení s výjimkou odložení věci.⁷²

5.1.2 Generální inspekce bezpečnostních sborů

V souvislosti s výkladem o policejních orgánech je nutné také zmínit Generální inspekci bezpečnostních sborů, která byla zřízena zákonem č. 341/2011 Sb. o Generální inspekci bezpečnostních sborů a změně dalších zákonů. Generální inspekce je ozbrojeným bezpečnostním sborem, v jehož čele stojí ředitel, kterého jmenuje a odvolává na návrh vlády a po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny příslušném ve věcech bezpečnosti předseda vlády, jemuž je ředitel z výkonu své funkce zároveň i odpovědný. Úkoly inspekce plní příslušníci inspekce vykonávající v inspekci službu podle zákona upravujícího služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů. Vznik generální inspekce, jakožto specializovaného sboru pověřeného odhalováním, šetřením, prověřováním a vyšetřováním trestných činů taxativně uvedených příslušníků bezpečnostních sborů a jejich zaměstnanců, byl spojován s požadavky na efektivní a nezávislou kontrolu zákonnosti chování příslušníků a zaměstnanců, přičemž se vycházelo z do té doby aplikované praxe, která v těchto směrech vykazovala značné nedostatky. Jedním z významných argumentů pro vznik generální inspekce, který reflektovala také důvodová zpráva zákona, byla skutečnost, že trestná činnost příslušníků bezpečnostních sborů bývá typicky trestnou činností „profesionálů“, protože vzhledem ke své činnosti bývají příslušníci těchto sborů velmi dobře obeznámeni se způsoby a podmínkami páčání protiprávních jednání, která odhalují či jinak potlačují a se způsoby jejich šetření a stíhání. Dále bylo navrhovatelem zákona poukázáno, že u

---

⁷² důvodová zpráva k zákonu č. 265/2001 Sb. sněmovní tisk č. 383/1999

příslušníků inspekčních orgánů zařazených ve stejné instituci jako je pachatel-příslušník nebo zaměstnanec lze pak navíc předpokládat v některých případech i určitou institucionální podjatost plynoucí z existujících kontaktů, popř. určité solidarity s těmi, jejichž trestnou činnost mají odhalovat a stíhat.⁷³

Obsahem činnosti generální inspekce je dle ust. § 2 odst.1 zákona vyhledávání, odhalování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je příslušník Policie České republiky, celník, příslušník Vězeňské služby České republiky anebo příslušník inspekce a dále zaměstnanec České republiky zařazený k výkonu práce v Policii České republiky nebo v inspekci, nebo zaměstnanec České republiky zařazený k výkonu práce v Celní správě České republiky anebo Vězeňské službě České republiky, pokud trestný čin byl spáchán v souvislosti s plněním jeho pracovních úkolů. Z uvedeného tedy vyplývá, že zatímco prověřování trestných činů u zaměstnanců inspekce a policie je prováděno generální inspekci ve všech případech, tak u zaměstnanců celní správy a vězeňské služby jen v těch případech, kdy ke spáchání trestného činu došlo v souvislosti s plněním jejich pracovních úkolů. Působnost generální inspekce je v daných případech stanovena jak pro fázi předprocesní, tak i pro prověřování trestných činů. Dle ust. § 2 odst. 2 zákona inspekce vyšetřuje trestný čin příslušníka Policie České republiky, celníka, příslušníka Vězeňské služby České republiky nebo zaměstnance České republiky zařazeného k výkonu práce v Policii České republiky a zaměstnance České republiky zařazeného k výkonu práce v Celní správě České republiky nebo Vězeňské službě České republiky, pokud trestný čin byl spáchán v souvislosti s plněním jeho pracovních úkolů. Oproti fázi šetření a prověřování, generální inspekce nevyšetřuje vlastní inspektory či zaměstnance, jejichž trestní stíhání je svěřeno státnímu zástupci. V tomto ohledu zůstal zachován postup,

---

⁷³ důvodová zpráva k zákonu č. 265/2001 Sb. sněmovní tisk č. 410/2011

který byl aplikován před účinností zákona, neboť dřívější inspekce policie neměla oprávnění zahájit trestní stíhání konkrétního příslušníka, nebo zaměstnance. Šlo-li o trestní stíhání policistů, příslušníků Vojenské policie a Vojenského zpravodajství, příslušníků Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace, pak inspekce policie předávala věc k zahájení trestního stíhání specializovanému státnímu zástupci, který následně vedl celé vyšetřování. V případě zaměstnanců policie předávala inspekce věc k vyšetřování policii.

Vedení vyšetřování státním zástupcem z obecného hlediska naráží na jisté problémy, neboť vyšetřování samo o sobě není pouze soubor administrativně procesních úkonů, ale obsahuje i celou řadu výkonných policejních činností, na které však státní zástupce nemá výcvik, ani materiální a personální prostředky. Z toho důvodu si státní zástupce může některé důkazy opatřovat jen prostřednictvím pokynů udělených inspekci, potažmo jinému policejnímu orgánu. Je jen logickým vyústěním uvedeného, že zákon nově přenechal v zásadě celé vyšetřování na generální inspekci s tím, že je pouze na státním zástupci, zda si některá vyšetřování povede sám, případně je nechá provést jinému policejnímu orgánu (např. z důvodu větší odbornosti v případě vražd, závažných hospodářských kauz, dopravních nehod apod.). Generální inspekce bezpečnostních sborů je dle nové právní úpravy tedy i vyšetřujícím orgánem. Týká-li se pak případů obligatorního vyšetřování státním zástupcem, vychází se z toho, že v daných trestních řízeních je z důvodu nezávislé kontroly lepší přenechat vyšetřování na státním zástupci, kdy navíc mají tyto případy zcela marginální dopad na vyšetřujícího státního zástupce, neboť jde celkově o jednotky případů ročně.⁷⁴ Na základě vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 4/2014 ze dne 2. 1. 2014 došlo k novele ustanovení § 10 odst. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb. o jednacím

---

⁷⁴ důvodová zpráva k zákonu č. 265/2001 Sb. sněmovní tisk č. 410/2011

řádu státního zastupitelství, na základě kterého je vedením vyšetřování a zkráceného přípravného řízení u trestných činů spáchaných příslušníky Generální inspekce bezpečnostních sborů, příslušníky Bezpečnostní informační služby, příslušníky Úřadu pro zahraniční styky a informace, příslušníky Vojenského zpravodajství, příslušníky Vojenské policie a zaměstnanci České republiky zařazenými k výkonu práce v Generální inspekci bezpečnostních sborů, nově pověřen státní zástupce krajského státního zastupitelství, jehož příslušnost se určí podle zásad uvedených v § 12, 14 a 16 vyhlášky. Rovněž je státní zástupce příslušný k zastupování návrhu na potrestání, který v těchto věcech podal, a to i u jiného soudu, než u kterého působí, pokud věc nepředal státnímu zástupci, který by jinak byl příslušný. Státní zástupce vrchního státního zastupitelství v těchto uvedených věcech činí výkon dozoru v trestní řízení a zastupuje obžalobu, a to i před jiným soudem, než u kterého působí, pokud věc nepředal státnímu zástupci, který by jinak byl příslušný. Před změnou provedenou shora citovanou vyhláškou byla věcná příslušnost upravena tak, že vedením vyšetřování, případně zkráceného přípravného řízení, byl v těchto taxativně uvedených případech pověřen státní zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1, který byl rovněž shodně s novou úpravou příslušný i k zastupování návrh na potrestání. Výkon dozoru ve věci byl svěřen státnímu zástupci Městského státního zastupitelství v Praze, který byl současně příslušný k zastupování obžaloby.

5.1.3 Pověřené orgány vystupující v postavení policejního orgánu

V úvodu této části práce byl podán výčet těch útvarů, které trestní řád považuje za policejní orgán. Vedle již zmíněných útvarů Policie České republiky a Generální inspekce bezpečnostních sborů se na trestním řízení podílejí i jiné útvary, jejichž věcná

působnost je založena na příslušnosti konkrétní osoby pachatele ke sboru (jedná se o příslušníky bezpečnostních sborů dle zákona č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a příslušníky ozbrojených sil dle zákona č. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání), potažmo v případě vězeňské služby na podřízenosti osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence vycházející ze zákonné povinnosti respektovat pokyny a příkazy uložené těmto osobám příslušníky vězeňské služby (viz. např. § 28 zákona č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody, nebo obdobně § 21 zákona č. 293/1993 Sb. o výkonu vazby a § 17 zákona č. 129/2008 o výkonu zabezpečovací detence). Jisté specifikum tvoří pověřené celní orgány, neboť tyto orgány vykonávají činnost policejního orgánu v řízení o trestných činech spáchaných porušením celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, a to i v případech, kdy se jedná o trestné činy příslušníků ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru, a dále porušením právních předpisů při umístění a pořízení zboží v členských státech Evropských společenství, je-li toto zboží dopravováno přes státní hranice České republiky, a v případech porušení předpisů daňových, jsou-li celní orgány správcem daně podle zvláštního právního předpisu. Dle čl. 9 služebního předpisu č. 42/2005 o postupu pověřených celních orgánů v trestním řízení a na něj navazující přílohy jsou celní orgány věcně příslušné k úkonům trestního řízení u 32 zde uvedených trestných činů, mezi které například patří neoprávněné odebrání tkání a orgánů, šíření pornografie, zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby, porušování předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží, porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou, porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití, provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence, porušení práv k ochranné známce a jiným označením, neoprávněné nakládání s odpady apod.

Pověřeným orgánem Vězeňské služby ČR je dle § 2 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 2/2012 o pověření orgánů Vězeňské služby České republiky prováděním úkonů policejního orgánu jednak odbor kontroly Generálního ředitelství Vězeňské služby a dále oddělení prevence a stížností vazební věznice, věznice nebo ústavu pro výkon zabezpečovací detence Vězeňské služby. Zásadně je ve věci založena věcná příslušnost oddělení prevence a stížností s tím, že po projednání se stáním zástupcem, který činí ve věci dozor, může být objasňování a prověřování trestní věci převzato, případně státním zástupcem příkázáno, odboru kontroly Generálního ředitelství Vězeňské služby. Místně příslušný je ten pověřený orgán, v jehož místě služebního působení byl trestný čin spáchán, a nelze-li místo činu určit, je místně příslušný pověřený orgán, v jehož místě služebního působení je vězněná osoba nebo chovanec kmenově nebo fyzicky zařazena. Na základě dohody ze dne 22. 12. 2012 o spolupráci a vzájemné pomoci mezi Vězeňskou službou České republiky a Policií České republiky vykonává policie na žádost pověřeného orgánu vězeňské služby kriminalisticko-technické činnosti spočívající v zajištění a vyhodnocení stop nezbytných při předcházení, odhalování, dokumentaci a prověřování trestné činnosti vězněných osob spáchané ve věznici, nebo v ústavu pro výkon zabezpečovací detence. Taktéž policie dle zmíněné dohody zajišťuje pro vězeňskou službu vysoce specializované služby, které jsou poskytovány Útvarem zvláštních činností SKPV.

Pověřeným celním orgánem v trestním řízení je dle zákona č. 17/2012 Sb. o Celní správě České republiky jednak dle ust. § 4 odst. 1 písm. d) v těch případech, které mají celostátní či mezinárodní význam, Generální ředitelství cel a dále ve zbylých věcech je dle ust. § 8 odst. 2 písm. b) zákona věcně příslušný celní úřad. Místní příslušnost se odvozuje od místa spáchání trestného činu v návaznosti na území obvodů jednotlivých celních úřadů, které jsou v příloze služebního předpisu č. 42/2005 blíže

vymezeny ve vztahu k územním obvodům jednotlivých okresních a krajských soudů. Celkem je zřízeno patnáct celních úřadů, čtrnáct pro jednotlivé kraje a jeden speciální Celní úřad Praha Ruzyně. Konkrétní jednotlivé úkony pověřeného policejního orgánu vykonává při Generálním ředitelství cel odbor 31 pátrání a u celních úřadů oddělení 71 odhalování trestné činnosti, dle čl. 9 odst. 6 služebního předpisu č. 42/2005, je-li z trestného činu podezřelý celník nebo občanský zaměstnanec celní správy, oddělení 71 celní správy, spolupracují se samostatným oddělením 050 vnitřních činností, pokud to okolnosti případu dovolují. Shodně jako u Vězeňské služby České republiky je i mezi Celní správou České republiky a Policií České republiky uzavřena dohoda o součinnosti ze dne 11. 2. 2014, která upravuje postup při poskytování vzájemné součinnosti při plnění úkolů celní správy a policie. Dohoda mimo jiné upravuje rozsah a podmínky spolupráce a koordinace činností policie a celní správy při předcházení, odhalování a objasňování trestné činnosti, zejména na úseku terorismu, včetně vyhledávání zdrojů, z nichž je financován, organizovaného zločinu, včetně vyhledávání zdrojů, z nichž je financován, legalizace výnosů pocházejících z trestné činnosti, krádeží kulturních statků, nakládání s látkami CBRN, daňové trestné činnosti, porušování práv k duševnímu vlastnictví, nelegální migrace, obchodování s lidmi a nelegálního zaměstnávání, nelegálního obchodování se zbraněmi, vojenským materiálem a kontrolovaným zbožím a technologiemi či drogové kriminality. Dohoda dále upravuje součinnost při využívání operativně pátracích prostředků, výměně informací při plnění úkolů, zřizování společných pracovních týmů, odborné přípravy a používání techniky apod. Není-li např. dle čl. 4 odst. 3 dohody pověřený celní orgán schopen zabezpečit provedení úkonů souvisejících s ohledáním místa činu (vypracování odborných posudků, zkoumání kriminalistických stop, věcí a listin, speciální zámečnické práce apod.), zajistí je na odůvodněný požadavek policie. V současné době byl ze strany

Generálního ředitelství cel přeložen Ministerstvu financí České republiky věcný záměr, který navrhuje do roku 2017 rozšířit pravomoci Celní správy ČR v oblasti trestního řízení, a to tak, aby mohla nejen prověřovat, ale i vyšetřovat všechny trestné činy spáchané porušením daňových předpisů. Dle vyjádření dotčených celních orgánů by však nemělo jít o výlučnou pravomoc Celní správy, neboť by za zatím přesně nestanovených podmínek zůstala vyšetřovací pravomoc i Policii České republiky, tak jak je tomu dosud.⁷⁵ S navrhovaným postupem vyjádřil nesouhlas současný policejní prezident Tomáš Tuhý, který uvedl, že oblast trestněprávní odpovědnosti za daňové delikty a jejich vyšetřování by měla i v budoucnu zůstat pouze v pravomoci Policie ČR. Dle jeho slov by měl být klíčovým útvarem policie pro vyšetřování daňové kriminality Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality.⁷⁶

Pověřeným orgánem vojenské policie je v souladu se závazným pokynem náčelníka vojenské policie č. 1/2013 o postupu pověřených orgánů vojenské policie při plnění úkolů v trestním řízení odbor kriminální služby Hlavního velitelství Vojenské policie Praha. Zmíněný odbor se vnitřně člení na pět oddělení, kde prvé oddělení u velení hlavního velitelství vykonává řídicí a metodickou činnost, druhé oddělení s územní působností pro Čechy je zaměřeno na přímý výkon, přičemž část oddělení má charakter celorepublikového útvaru pověřeného prověřováním závažné majetkové trestné činnosti a vyšších funkcionářů, třetí oddělení je zaměřeno na přímý výkon pro oblast Čech, čtvrté oddělení je pověřeno přímým výkonem pro oblast Moravy a Slezska a páté oddělení je oddělením kriminalistické techniky a expertíz. U vojenské policie dále působí oddělení inspekce a vnitřní kontroly, které koná úkoly pověřeného orgánu ve věcech vojenských policistů. V této souvislosti je nutné také upozornit, že pověřené

---

⁷⁵ <http://www.1-zpravy.cz/babis-bude-mit-svou-policii-celni-sprava-chce-vysetrovat-1845365/> ke dni 6.6.2014

⁷⁶ <http://www.ceska-justice.cz/2014/05/policejni-prezident-odmita-aby-se-celnikum-posilovaly-pravomoci/> ke dni 6.6.2014

orgány vojenské policie mohou ve specifických případech vykonávat i funkci vyšetřovacího orgánu na rozdíl od jiných tzv. pověřených orgánů. Dle ust. § 161 odst. 7 tr. řádu tak mohou pověřené orgány vojenské policie vést vyšetřování o trestných činech příslušníků ozbrojených sil spáchaných při plnění úkolů v zahraničí. Obdobně jsou koncipovány vyšetřovací pravomoci kapitána lodi při dálkových plavbách o trestných činech spáchaných na této lodi. Kapitán lodi není uveden ve výčtu vymezujícím policejní orgán, avšak dle ust. § 161 odst. 6 tr. řádu postupuje při své činnosti přiměřeně podle ustanovení upravujících postup policejního orgánu konajícího vyšetřování.

Pověřeným policejním orgánem Úřadu pro zahraniční styky a informace je v souladu s organizačním řádem úřadu, který je přijat ve formě nařízení ředitele, oddělení inspekce a kontroly, které je také řediteli úřadu přímo podřízeno. Místní příslušnost oddělení je stanovena pro celou Českou republiku, potažmo na všechny případy, kde je založena místní působnost českých policejních orgánů. Věcná příslušnost pověřeného orgánu také není omezena a vztahuje se na všechny příslušníky úřadu. Pro případ, kdyby došlo k trestnímu řízení ve věci ředitele či příslušníka oddělení inspekce a kontroly, by bylo vhodné, za účelem větší objektivity trestního řízení, uvažovat o přikázání věci jinému policejnímu orgánu dle ust. § 157 odst. 2 písm. b) tr. řádu. Veškeré vnitřní předpisy úřadu jsou v režimu utajení.

Postavení policejního orgánu Vojenského zpravodajství a výkon jeho činností upravuje Statut Vojenského zpravodajství, který je schvalován vládou. Konkrétní policejní orgán je určen vnitřním rozkazem ředitele Vojenského zpravodajství. Působnost tohoto orgánu je celorepubliková, osobní působnost se vztahuje na všechny příslušníky Vojenského zpravodajství. S ohledem na charakter činnosti Vojenského zpravodajství jsou všechny zmíněné dokumenty v režimu utajení.

5.2 Státní zástupce

Předmětem rigorózní práce je role policejního orgánu v trestním řízení, přesto musí být v této souvislosti krátce poukázáno na specifické postavení, jež má v rámci trestního řízení státní zástupce, který je trestním řádem, konkrétně jeho ust. § 174 odst. 2 písm. c), oprávněn k osobnímu provedení jednotlivých úkonů, nebo i celého vyšetřování a vydání rozhodnutí v kterékoliv věci. Státní zástupce přitom postupuje podle ustanovení trestního řádu upravující postavení a pravomoci policejního orgánu, přičemž proti jeho rozhodnutí je přípustná stížnost ve stejném rozsahu jako proti rozhodnutí policejního orgánu (dle ust. § 146 odst. 2 písm. b) tr. řádu předkládá státní zástupce stížnost, které v rámci autoremedury nevyhověl nadřízenému státnímu zástupci či v taxativně uvedených věcech soudu). Aby v těch případech, kdy státní zástupce koná vyšetřování namísto policejního orgánu, byl zachován dozor nad dodržováním zákonnosti přípravného řízení, stanovuje trestní řád v ust. § 175 odst. 2, že dozorové pravomoci v přípravném řízení vykonává státní zástupce nejbližší vyššího státního zastupitelství. Tím není dotčeno právo státního zástupce, který koná vyšetřování, učinit rozhodnutí podle § 171 až 173, podle § 307 nebo podle § 309 tr. řádu za podmínek tam uvedených, pokud si toto právo nevyhradil státní zástupce vykonávající dozor. Na stranu druhou však trestní řád v § 161 odst. 4 stanovuje, že při vyšetřování, které provádí státní zástupce, se ustanovení o souhlasu státního zástupce, který je třeba k provedení úkonu policejním orgánem, neužijí.

6 Zahájení trestního řízení

Do koncepce trestního řízení, jak bylo na území dnešní České republiky uplatňováno ve druhé polovině 20. století, výrazně zasáhla již několikrát zmiňována novelizace provedena zákonem č. 265/2001 Sb., která mimo jiné podstatně rozšířila fázi přípravného řízení, které bylo do té doby definováno jako úsek tr. řízení od zahájení trestního stíhání, případně od provedení neodkladných nebo neopakovatelných úkonů (§ 160 odst. 1, 2) do podání obžaloby, postoupení věci, přerušení nebo zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby. Vzhledem k zavedenému širšímu pojetí přípravného řízení, které nově zasahovalo do fáze před zahájením trestního stíhání, musel být zákonem jasně vymezen okamžik jeho zahájení, kdy se tak stalo v § 12 odst. 10 tr. řádu, který počátek přípravného řízení spojuje se sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedením neodkladných a neopakovatelných úkonů.

6.1 Záznam o zahájení úkonů trestního řízení

Dle ust. § 158 odst. 3 tr. řádu o zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, sepíše policejní orgán neprodleně záznam, ve kterém uvede skutkové okolnosti, pro které řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich dověděl. Opis záznamu zašle do 48 hodin od zahájení trestního řízení státnímu zástupci. Hrozí-li nebezpečí z prodlení, policejní orgán záznam sepíše po provedení potřebných neodkladných a neopakovatelných úkonů. Hlavní funkcí záznamu o zahájení úkonů tr. řízení k objasnění a prověření skutečností nasvědčujícím tomu, že byl spáchán trestný čin (dále jen také „záznam o úkonech“), je funkce informační. Od sepsání záznamu je zahájeno trestní řízení, o kterém se státní zástupce dozví jeho doručením (záznam musí být do 48 hodin k věcně a místně příslušnému státnímu zastupitelství odeslán, nikoliv doručen), čímž je zároveň

informován o vzniku jeho dozorových práv v probíhajícím řízení.⁷⁷ Z hlediska obsahových náležitostí musí policejní orgán v záznamu o zahájení úkonů vymezit skutkové okolnosti, pro které je trestní řízení zahajováno, a způsob, jakým se o nich dozvěděl.

Vzhledem k tomu, že jde o ranou fázi řízení, pro kterou je typické, že orgány činné v trestním řízení budou mít většinou jen základní penzum informací, což také vychází z omezených možností tyto informace získat procesními postupy mimo rámec trestního řízení (nejčastěji se v praxi bude postupovat dle zákona o policii, který však například neumožňuje pro účely šetřené věci prolomení bankovního tajemství, kdy nezajistí-li si policejní orgán dostatek informací např. součinností s majitelem účtu, který je zároveň oznamovatel, je zcela odkázán až na postup dle ust. § 8 odst. 2 tr. řádu, který je však možné provést až po zahájení úkonů tr. řízení), vymezují se v záznamu o zahájení úkonů toliko skutkové okolnosti, které není možno zaměňovat s popisem skutku, který je vyžadován pro usnesení o zahájení tr. stíhání (§ 160 odst. 1 tr. řádu). Obsah skutkových okolností záznamu bude záviset na množství a kvalitě informací, které policejní orgán v okamžiku jeho vyhotovení má. Záznam o zahájení úkonů je zcela neformálním aktem, jehož účelem je pouze stanovit počátek trestního řízení jakožto okamžik, od kterého orgány činné v trestním řízení postupují dle trestně procesních norem. Z uvedeného plyne, že pro účely popisu skutkových okolností uváděných v záznamu o zahájení úkonů bude zcela postačovat i jen obecné konstatování podstaty jednání (např. obchodování s lidmi, podvod apod.) s případným uvedením časových a místních skutečností, avšak ani tyto zákon výslovně neuvádí. Neobsahuje-li záznam o úkonech podrobný popis všech skutkových okolností, které však existují v objektivní realitě a jsou dokumentovány ve spise policejního orgánu,

---

⁷⁷ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F., NOVOTNÁ, J., *Přípravné řízení trestní*. Praha: C.H.Beck, 2003, s.212

není to samo o sobě na újmu zákonnosti samotného záznamu o úkonech, ani následně vedeného trestního řízení.⁷⁸ Zákon taktéž nevyžaduje, aby policejní orgán v záznamu uvedl právní kvalifikaci jednání, pro které je tr. řízení zahajováno. Záznam o zahájení úkonů je zcela samostatný procesní akt, který nemá přímou vazbu na usnesení o zahájení tr. stíhání. Ze zákona taktéž nevyplývá, že by se výroková část usnesení o zahájení tr. stíhání musela být z části překrývat se záznamem o zahájení úkonů.⁷⁹ Jestliže má policejní orgán dostatek relevantních informací, je však vhodné popis skutkových okolností vyhotovit v rozsahu blížícím se popisu skutku vymezeném v usnesení o zahájení tr. stíhání (přesný popis skutkových okolností bude mít i dopad ryze praktický, kdy dozorový státní zástupce bude schopen posoudit důvodnost zahájení tr. řízení již na základě údajů uvedených v záznamu o úkonech, aniž by si musel vyžadovat od policejního orgánu předložení tr. spisu, ze kterého by dané údaje mohl vyčíst). Dojde-li v průběhu následného trestního řízení ke změně skutkových okolností, nebo právní kvalifikace, není třeba provádět opravy, doplňování či úpravy záznamu a taktéž není nutné jen z tohoto důvodu sepisovat záznam o úkonech nový. Zrušení záznamu o úkonech jen z ryze formálních důvodů není možné, neboť záznam lze zrušit jen pro nezákonnost vedeného trestního řízení (§ 174 odst. 2 písm. e) tr. řádu), a tu je nutno odvozovat nikoli z formálních náležitostí záznamu, ale od neexistence důvodů pro provádění úkonů trestního řízení, tedy jen v těch případech, kdy není zjevně dáno podezření ze spáchání trestného činu.⁸⁰ Navíc tento postup přichází v úvahu jen tehdy, když bylo trestní řízení zahájeno pouze na základě záznamu, neboť všude tam, kde záznamu předcházelo provedení neodkladného či neopakovatelného úkonu dle ust. § 158 odst. 3, třetí věty tr. řádu, by faktickým zrušením záznamu musely být zrušeny i

---

⁷⁸ Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 1/2012 Sb. v.s. NSZ s. 8-9

⁷⁹ Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 1/2012 Sb. v.s. NSZ s. 7-8

⁸⁰ Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 1/2012 Sb. v.s. NSZ s. 8-9

tyto úkony, což však pojmově není možné, neboť tyto úkony již byly provedeny.⁸¹ Právní praxe byla do vydání citovaných právních závěrů, které jsou převážně obsaženy v závazném pokynu nejvyššího státního zástupce č. 1/2012, zcela různorodá a roztržitá, kdy nebylo nic neobvyklého, požadoval-li státní zástupce například u pokračujících trestných činů vyhotovování dodatků záznamů o zahájení úkonů u každého nově vyhledaného poškozeného v průběhu prověřování.

Další obligatorní obsahovou náležitostí záznamu je uvedení způsobu, jakým se policejní orgán dozvěděl o okolnostech popsanych v záznamu o zahájení úkonů tr. řízení. I v tomto případě se vychází z minimálních formálních požadavků, které zákonodárce na obsah záznamu klade. V praxi nejčastěji půjde o případy, kdy bylo oznamovatelem, jehož národně se do záznamu vyznačí, podáno trestní oznámení, nicméně stačí, aby bylo v záznamu uvedeno, že je řízení např. zahajováno na základě vlastního šetření, reportáže uveřejněné ve sdělovacích prostředcích apod. (v příloze č. 4 je uveden vzor záznamu o zahájení úkonů tr. řízení, který je v současné době užíván Policií České republiky).

Z hlediska práva je zcela stěžejním pojmem každého zahájení úkonů tr. řízení, se kterým se musí policejní orgán, potažmo i státní zástupce vypořádat, zjištění míry důvodnosti podezření na spáchání trestného činu. Takové podezření bude vždy tam, kde je dána jeho reálná existence vycházející ze zjištění skutečností umožňujících závěr založený na logickém soudu neodporujícím objektivně existujícímu stavu, že by za předpokladu prokázání rozhodných skutečností mohly být naplněny znaky některého z trestných činů uvedených ve zvláštní části trestního zákoníku. U reálné existence podezření nejde o posuzování z hlediska jeho stupně, neboť takové hodnotící kritérium má zásadní význam zvláště u institutu zahájení trestního stíhání. Závěr o existenci

---

⁸¹ Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 13/2003 Sb. v.s. NSZ s. 10

důvodného podezření bude vycházet z konkrétních poznatků daného případu a jejich posouzení orgánem činným v trestním řízení, přičemž obecně není nutnou podmínkou pro takový závěr existence důkazu ve formálně procesním pojetí, ale postačí k tomu i jen zákonnými postupy zjištěná jakákoli informace, jejíž věrohodnost k takovému závěru vede.⁸²

V nové úpravě trestního řízení je navrhováno zrušení institutu záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, který se příliš neosvědčil. Současné praxi je vyčítáno, že policejní orgány při sepisování záznamu postupují obdobně jako při „rozhodování“ s požadavky, aby se obsah popisovaných skutečností již blížil usnesení o zahájení trestního stíhání včetně popisu skutku a uvedení přesné právní kvalifikace. Původně zamýšlený pozitivní efekt vycházející z jasného určení počátku trestního řízení byl zatlačen negativními jevy spočívajícími v přetížení dozorových státních zástupců. Trestní řízení a postup před zahájením trestního stíhání budou nově zahájeny zcela neformálně prvním úkonem trestního řízení vykonaným policejním orgánem. Státní zástupce si bude moci vyhradit v případech závažné trestné činnosti, aby byl policejním orgánem vyrozuměn o zahájení úkonů. Forma takového vyrozumění není v důvodové zprávě zmiňována, nicméně lze s odkazem na nově vytyčené cíle rekodifikace, promítající se v co největší zjednodušení a odformalizování přípravného řízení a zároveň i s odkazem na vytýkaná negativa současné praxe, předpokládat, že vyrozumění státního zástupce o zahájení tr. řízení bude zcela neformálním úkonem. Nově má být pojímán i dozor státního zástupce v trestním řízení, který bude ve stádiu do zahájení trestního stíhání pouze fakultativní a k jeho zahájení dojde až v okamžiku zahájení trestního stíhání, nebo obdržením žádosti policejního orgánu o vydání určitého rozhodnutí, či udělení souhlasu státního zástupce s určitým úkonem, nebo předložením

---

⁸² Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 1/2012 Sb. v.s. NSZ s. 5

návrhu soudci v přípravném řízení. Přesto bude zachováno právo státního zástupce vyhradit si jeho informování o některých případech.⁸³

V pokynu policejního prezidenta č. 103/2013 o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení je o sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení zmínka hned na několika místech. Tak například v článku 30 odst. 3 pokynu je uvedeno, že je-li z obsahu předávaného trestního oznámení patrné, že jsou splněny důvody pro vedení trestního řízení, popřípadě kdo je pachatelem předpokládaného trestného činu, a není potřebné bezprostředně provádět úkony k zabránění pokračování trestného činu nebo k odvracení hrozícího nebezpečí, postupuje policejní orgán v souladu se svou věcnou příslušností, a to tak, že sepiše záznam o zahájení úkonů trestního řízení. Dle čl. 31 odst. 3 pokynu v návaznosti na podání, které je možno považovat za trestní oznámení, policejní orgán posoudí důvodnost zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření věci, nebo věc předá jinému příslušnému policejnímu orgánu, případně věc odevzdá. Závazný pokyn taktéž v odstavci 2 téhož článku demonstrativně uvádí, co není možno považovat za trestní oznámení, přičemž zmiňuje, že trestním oznámením mimo jiné není podání, které ani po případném doplnění neobsahuje údaje, z nichž lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, ač oznamovatel tvrdí, že jde o trestní oznámení nebo je tak výslovně označil. Předchozí závazný pokyn policejního prezidenta č. 30/2009 o plnění úkolů v trestním řízení byl v mnohých ustanoveních týkajících se zahájení úkonů trestního řízení přesnější a propracovanější. Například v čl. 31 pojednávajícím o postupu policie po obdržení trestního oznámení či jiného podnětu výslovně pokyn uváděl, že v případě, kdy je třeba dalšího šetření k závěru, zda některé podání je, či není trestním oznámením, policie provede šetření, v rámci kterého si například opatří a prostuduje příslušné právní

---

⁸³ Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), čj. OVA 861/08, s. 74, 76

předpisy, a na jejich základě vyhodnotí oznámení, ujasní si příslušnost a zpracuje plán dalšího postupu, případně může využít v přiměřeném rozsahu ustanovení právního předpisu. Tímto postupem nesmí nahrazovat postup stanovený k řádnému objasnění trestného činu, zejména povinnost neprodleně sepsat záznam o zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, případně, hrozí-li nebezpečí z prodlení, záznam sepsat neprodleně po provedení potřebných neodkladných a neopakovatelných úkonů. Tímto způsobem bylo v prostředí Policie České republiky zabráněno obcházení trestního řízení prováděním úkonů typických pro prověřování v rámci tzv. předprocesního stádia, ovšem do nového závazném pokynu tato úprava nebyla převzata. Nový závazný pokyn pouze stroze konstatuje, že v případě, že je třeba dalšího šetření k posouzení podání, policejní orgán takové šetření provede.

V tomto kontextu stojí za povšimnutí závěry hloubkové prověrky, která byla provedena ze strany Nejvyššího státního zastupitelství u trestních spisů vedených Útvarem odhalování korupce a finanční kriminality SKPV. Při kontrole byly vyžádány nejen spisy, které již byly státním zastupitelstvím dozorovány, ale i ty, které byly zatím ve fázi tzv. šetření. U posledně jmenovaných bylo posléze zjištěno, že v 15 případech nejenže nebylo žádné státní zastupitelství o existenci spisů informováno, ale poté, kdy se o nich dozvědělo, v některých případech bylo rovnou zahájeno trestní stíhání.⁸⁴

6.2 Neodkladné a neopakovatelné úkony

Jak již bylo uvedeno, trestní řízení může být zahájeno také provedením neodkladných či neopakovatelných úkonů, které bezprostředně předcházejí sepsání

---

⁸⁴ <http://zpravy.tiscali.cz/protikorupcni-police-proverovala-15-pripadu-bez-dozeru-221963> ke dni 8. 1. 2014

záznamu o zahájení úkonů trestního řízení. Jako neodkladný úkon je považován takový úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání. Mezi neodkladné úkony je možné řadit např. ohledání místa činu, zadržení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu, vydání a odnětí věci, domovní prohlídku a prohlídku jiných prostor a pozemků, osobní prohlídku, otevření zásilky apod. Neopakovatelným úkonem se rozumí takový úkon, který nebude možno před soudem provést. V podstatě přicházejí v úvahu jen dva takové úkony, a to výslech svědka a rekoncise, které budou provedeny před zahájením trestního stíhání za účasti soudce dle ust. § 158a tr. řádu. Navíc se u obou úkonů předpokládá, že jde současně o osobu, jenž umírá, případně o cizince, nebo osobu bez státní příslušnosti, která se nehodlá zdržovat na území České republiky, a nebude tak pro účely trestního řízení dosažitelná, a to i např. formou právní pomoci či videokonference.⁸⁵

V předešlé kapitole bylo také zmíněno, že trestní řízení je v uvedených případech zahajováno právě provedením neodkladného či neopakovatelného úkonu, na základě jehož provedení je následně sepsán záznam o zahájení tr. řízení. V těchto případech nelze rušit záznam o zahájení úkonů pro jeho nezákonnost, neboť tímto procesním úkonem řízení není zahajováno. V praxi nejčastěji půjde o případy, kdy je trestní řízení zahájeno např. ohledáním místa činu výjezdovou skupinou služby kriminální policie a vyšetřování, na základě jehož výsledků je posléze vypracován samotný záznam o zahájení úkonů. Obecně půjde o situace, kdy hrozí nebezpečí z prodlení, a řízení je tedy zahájeno již samotným provedením neodkladného či neopakovatelného úkonu, k jehož zmaření by tak mohlo dojít. Dozorovému státnímu

---

⁸⁵ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F., NOVOTNÁ, J., *Přípravné řízení trestní*. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 244-245

zastupitelství se v těchto případech zasílá nejen záznam o zahájení úkonů, ale také opis protokolu o provedení neodkladného či neopakovatelného úkonu.

7 Ukončení přípravného řízení před policejním orgánem

Smyslem a účelem práce policejního orgánu v přípravném řízení je shromáždění takového množství důkazních prostředků, potažmo důkazů samotných, z jejichž informací je možné učinit kvalifikovaný závěr o tom, zda došlo ke spáchání trestného činu a případně kdo je jeho pachatelem. Přípravné řízení svou povahou a postavením, jaké mu náleží v kontextu celého trestního řízení, nenahrazuje řízení před soudem, ani není jeho jistou „prvoinstanční“ fází. Nicméně náležitě provedené přípravné řízení svými výsledky vytváří předpoklady pro řádné provedení řízení před soudem, a to samozřejmě za předpokladu, že trestní řízení do této fáze dospěje a nebude zcela ukončeno již v přípravném řízení. Skončení přípravného řízení policejním orgánem lze rozdělit na ukončení řízení před zahájením trestního stíhání (v tomto případě půjde o odložení věci dle ust. § 159a tr. řádu a jistou časově omezenou alternativou spočívající v dočasném odložení trestního stíhání) a po zahájení trestního stíhání (zde bude řízení nejčastěji ukončováno vyhotovením návrh na podání obžaloby dle ust. 166 odst. 3 tr. řádu, nebo návrh na zastavení trestního stíhání dle ust. § 172 tr. řádu, případně návrh na podmíněné zastavení tr. stíhání dle ust. § 307 tr. řádu apod.).

7.1 Skončení přípravného řízení před zahájením trestního stíhání

Ukončení přípravného řízení ve fázi před zahájením trestního stíhání je upraveno v ust. § 159a tr. řádu, který podrobně rozebírá jednotlivé případy odložení či jiného vyřízení věci (terminologií zákona půjde o tzv. odevzdání věci) a v ust. § 159b tr. řádu, který pojednává o dočasném odložení trestního stíhání. Jednotlivé důvody vyřízení věci lze na základě shodných vlastností členit do dvou základních skupin, kde prvou skupinu tvoří obligatorní důvody pro ukončení trestního řízení (zde řadíme odložení věci dle ust. § 159a odst. 1, 2, 5 tr. řádu) a skupinu druhou vymezují důvody ukončení, které mají fakultativní charakter (zde náleží odložení dle ust. § 159a odst. 3, 4 tr. řádu). Dále je možné ukončení řízení posuzovat také z hlediska toho, který orgán má právo to které rozhodnutí učinit, zde přichází v úvahu rozdělení na rozhodnutí, k jejímž vydání je oprávněn státní zástupce, nebo policejní orgán (jedná se o odložení věci dle ust. § 159a odst. 1, 2, 3 a 5 tr. řádu) a rozhodnutí, která může učinit pouze státní zástupce (§ 159a odst. 4 tr. řádu).

7.1.1 Odevzdání věci

Nejde-li ve věci o podezření z trestného činu, státní zástupce nebo policejní orgán věc odloží usnesením dle prvního odstavce § 159a, jestliže není na místě věc vyřídit jinak. Zákon demonstrativně uvádí dva nejčastější způsoby takového vyřízení, kterým může být odevzdání věci příslušnému orgánu k projednání přestupku, případně jiného správního deliktu, nebo odevzdání věci jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání. Odevzdání věci policejní orgán činí formou opatření, proti kterému není možné podat stížnost. Ve věci lze následně pokračovat, aniž by bylo

opatření rušeno⁸⁶ (vzor opatření o odevzdání věci používaný Policií České republiky je uveden v příloze č. 5).

7.1.2 Odložení věci

Jako první důvod pro ukončení přípravného řízení odložením stanovuje trestní řád v § 159a odst. 1 odložení věci z důvodu, že nejde o podezření ze spáchání trestného činu a zároveň není na místě věc vyřídit jinak (tedy věc odevzdat příslušnému orgánu, jak o tom bylo pojednáno výše). Jedná se o obligatorní způsob rozhodování, ke kterému je oprávněn jak státní zástupce, tak i policejní orgán, oba pak rozhodují formou usnesení (obecný vzor usnesení o odložení věci užívaný Policií České republiky je uveden v příloze č. 6). Dle odstavce 2 téhož paragrafu odloží obligatorně shodné orgány trestní věc tehdy, pokud je trestní stíhání nepřipustné. Konkrétní důvody nepřipustnosti trestního stíhání jsou taxativně vymezeny v § 11 tr. řádu. Trestní stíhání tak dle zmíněného paragrafu nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno například z důvodu, nařídí-li to prezident republiky, uživ svého práva udílet milost nebo amnestii, je-li trestní stíhání promlčeno, jde-li o osobu, která je vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení (§ 10 tr. řádu), nebo o osobu, k jejímuž stíhání je podle zákona třeba souhlasu, jestliže takový souhlas nebyl oprávněným orgánem dán, jde-li o osobu, která pro nedostatek věku není trestně odpovědná, proti tomu, kdo zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého, nebo proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem soudu nebo bylo rozhodnutím soudu, jiného oprávněného orgánu pravomocně zastaveno, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno, případně je-li trestní stíhání

---

⁸⁶ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F., NOVOTNÁ, J., *Přípravné řízení trestní*. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 256

podmíněno souhlasem poškozeného a souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět apod. (k dalším důvodům viz. blíže § 11 tr. řádu). Dle ust. § 159 odst. 3 tr. řádu státní zástupce nebo policejní orgán může před zahájením trestního stíhání usnesením věc odložit, je-li trestní stíhání neúčelné vzhledem k okolnostem uvedeným v § 172 odst. 2 písm. a) nebo b) tr. řádu. Jako okolnosti, za nichž lze trestní řízení dle odst. 3 odložit, jsou stanoveny ty skutečnosti, že trest, k němuž může trestní stíhání vést, je zcela bez významu vedle trestu, který pro jiný čin byl obviněnému (potažmo zde přesněji prověřovanému) již uložen, nebo který ho podle očekávání postihne, případně bylo-li o skutku obviněného již rozhodnuto jiným orgánem, kázeňsky, kárně anebo cizozemským soudem nebo úřadem anebo mezinárodním trestním soudem, mezinárodním trestním tribunálem, popřípadě obdobným mezinárodním soudním orgánem. Na základě novely trestního řádu provedené zákonem č. 41/2009 Sb. o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku bylo do § 159a odst. 4 nově vloženo oprávnění státního zástupce odložit věc, jestliže z výsledků prověřování vyplývá, že nastaly okolnosti uvedené v § 172 odst. 2 písm. c) tr. řádu, tedy jestliže vzhledem k významu a míře porušení nebo ohrožení chráněného zájmu, který byl dotčen, způsobu provedení činu a jeho následku nebo okolnostem, za nichž byl čin spáchán, a vzhledem k chování obviněného po spáchání činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu, je zřejmé, že účelu trestního řízení bylo dosaženo. Zmíněné oprávnění bylo nutné zakotvit s ohledem na změnu, kterou učinil nově přijatý trestní zákoník v pojetí trestného činu z materiálního na formální tak, aby „bagatelní“ trestné činy, u nichž je jejich závažnost velmi nízká, nebyly trestně stíhány, a to nikoli proto, že „nejde o trestný čin“, jak tomu bylo na základě uplatnění materiálního pojetí trestného činu, ale proto, že sice jde o trestný čin (formální pojetí trestného činu), ale vzhledem k jeho nepatrné závažnosti zde není zájem společnosti na jeho trestním stíhání. Úprava

obsažená v § 159a odst. 4 tr. řádu logicky navazuje na úpravu § 172 odst. 2 písm. c) tr. řádu, a to tak, aby poskytla státnímu zástupci (oprávnění věc odložit zde nenáleží policejnímu orgánu, jak je to u zbylých důvodů vymezených v § 159a tr. řádu) právo odložit věc ze stejných důvodů ještě před zahájením trestního stíhání, neboť není ekonomické, aby při naplnění důvodů pro zastavení trestního stíhání pouze formálně trestní stíhání zahájil a krátce poté jej ze stejných důvodů zastavil.⁸⁷ Uvedený fakultativní důvod pro odložení věci z důvodu účelnosti trestního stíhání je uplatněním principu oportunité, který je opakem zásady oficiality a z ní vycházejícího principu legality zakotveného v § 2 odst. 3 tr. řádu, podle kterého je státní zástupce povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak. V teorii práva je tento důvod odložení trestního řízení také nazýván procesním korektivem trestního bezpráví.⁸⁸ Posledním vymezeným důvodem pro odložení věci je dle ust. § 159a odst. 5 tr. řádu okolnost, kdy se policejnímu orgánu nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání (§ 160), tedy se nepodaří zjistit konkrétní osobu, jež se měla dopustit trestného činu. Pominou-li důvody odložení (např. se později na základě výzvy uveřejněné v médiích podaří pachatele ztotožnit), trestní stíhání se zahájí.

Pro všechny zde uvedené důvody odložení věci platí jistá vnitřní hierarchie vyplývající nejen z obligatornosti a fakultativnosti postupů orgánů činných v trestním řízení, ale především z logického členění jednotlivých důvodů pro odložení věci. Tak je zřejmé, že primárním cílem policejního orgánu bude zjistit, zda jednání, které prověřuje, naplňuje znaky trestného činu, či nikoliv. Pokud v prvním okamžiku nedojde k odložení či předání věci, musí policejní orgán dále zjistit, zda je možné zahájit trestní stíhání

---

⁸⁷ důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb. sněmovní tisk č. 411/2008 s. 64-65

⁸⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 1 vyd., Praha: Leges, 2010, s. 135

konkrétní osoby a současně neexistují překážky daného postupu. Následně pak zahájí trestní stíhání.

Jestliže dojde k odložení věci, a to z jakéhokoliv zákonem vymezeného důvodu, musí policejní orgán usnesení doručit poškozenému pokud je znám. Poškozený má právo podat si stížnost do usnesení o odložení věci, která má odkladný účinek. Zároveň musí policejní orgán usnesení doručit do 48 hodin státnímu zástupci, kterému dle ust. § 174 odst. 2 písm. e) tr. řádu, náleží právo rušit nezákonná a neodůvodněná rozhodnutí policejního orgánu, přičemž u usnesení o odložení věci tam může učinit do 30 dnů ode dne jeho doručení. Jestliže rozhodnutí policejního orgánu státní zástupce nahradil vlastním rozhodnutím jinak než na podkladě stížnosti oprávněné osoby proti usnesení policejního orgánu, je proti jeho rozhodnutí přípustná stížnost ve stejném rozsahu jako proti rozhodnutí policejního orgánu (viz. citované ustanovení § 174 tr. řádu). Oznamovatel, který není současně poškozeným, se o odložení věci vyrozumí pokud o to požádal v souladu s ust. 158 odst. 2 tr. řádu.

7.1.3 Dočasné odložení trestního stíhání

Policejní orgán se souhlasem státního zástupce může na nezbytnou dobu, nejvýše však na dva měsíce, dočasně odložit zahájení trestního stíhání, je-li takového postupu třeba k objasnění trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny, nebo jiného úmyslného trestného činu, anebo zjištění jejich pachatelů. Pokud důvody dočasného odložení dále trvají, může státní zástupce na návrh policejního orgánu lhůtu prodloužit o další dva měsíce, a to i opakovaně. Policejní orgán o dočasném odložení vyhotoví záznam, jenž má formu opatření, který musí do 48 hodin zaslat státnímu zástupci. V průběhu doby trvání dočasného odložení trestního

stíhání lze provádět úkony uvedené v § 158 odst. 3 tr. řádu. Pominou-li důvody pro dočasné odložení trestního stíhání, musí policejní orgán zahájit trestní stíhání, a to i před uplynutím stanovené doby, na kterou bylo stíhání dočasně odloženo.⁸⁹ Uvedený postup je výjimkou ze zásady, že trestní řízení má být zahájeno neprodleně, jakmile jsou pro to splněny zákonné podmínky (blíže viz. § 160 odst. 1 tr. řádu).

7.2 Skončení přípravného řízení po zahájení trestního stíhání

Považuje-li policejní orgán vyšetřování za skončené a jeho výsledky za postačující k podání obžaloby, umožní obviněnému, jeho obhájci a nově též i poškozenému, který podal návrh podle § 43 odst. 3 (tedy se jako poškozený k trestnímu řízení připojil s návrhem soudu, aby v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit v penězích škodu nebo nemajetkovou újmu, jež mu byla trestným činem způsobena, nebo vydal bezdůvodné obohacení, které obžalovaný na jeho úkor trestným činem získal) v přiměřené době prostudovat spisy a učinit návrhy na doplnění vyšetřování. Na tuto možnost policejní orgán upozorní obviněného, jeho obhájce a poškozeného nejméně tři dny předem, přičemž uvedenou lhůtu lze se souhlasem dotčených subjektů zkrátit (vzor vyrozumění o možnosti prostudovat tr. spis používaný Policií České republiky je uveden v příloze č. 7). K prostudování předkládá policejní orgán zpravidla originál trestního spisu s řádně očíslovanými listy a všemi přílohovými materiály, které jsou s trestním spisem předávány státnímu zástupci. Obviněnému, jeho obhájci nebo jinému účastníku tr. řízení se musí poskytnout přiměřená doba k prostudování tr. spisu, pokud by však tyto osoby, zjevně v úmyslu mařit vyšetřování anebo oddalovat jeho ukončení, bezdůvodně zdržovaly své seznámení s trestním

---

⁸⁹ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F., NOVOTNÁ, J., *Přípravné řízení trestní*. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 262

spisem, policejní orgán jim stanoví přiměřenou dobu, po kterou jim bude trestní spis ponechán k prostudování, tuto skutečnost zaznamená na záznam o prostudování trestního spisu včetně vyjádření dotčených osob. Ukazují-li výsledky vyšetřování, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, je jiným trestným činem, než jak byl v zahájení trestního stíhání právně posouzen, nebo že obviněný bude posuzován ve smyslu § 59 odst. 1 trestního zákoníku, policejní orgán jej na tyto okolnosti upozorní ještě před tím, než začne studovat trestní spis, pokud tak neučinil již v průběhu vyšetřování, a poznamená to na záznamu o prostudování trestního spisu (čl. 63 PPP 103/2013). Jestliže je ze strany oprávněných subjektů navrhováno doplnění vyšetřování, policejní orgán buď návrhu vyhoví a dokazování v požadovaném rozsahu doplní (v tomto případě musí po doplnění dokazování opět dotčené subjekty vyrozumět o možnosti seznámit se s kompletním trestním spisem a možností učinit návrhy na doplnění vyšetřování), nebo návrhy na doplnění odmítne. Odmítnutí návrhů činí policejní orgán neformálně opatřením, a to buď přímo při seznámení se spisem do záznamu o jeho prostudování, případně později přípisem, který doručí obviněnému, jeho obhájci nebo poškozenému. V odmítnutí návrhů na doplnění dokazování policejní orgán uvede, na základě jakých skutečností těmto návrhům nevyhověl. Vzhledem k tomu, že odmítnutí návrhu na doplnění vyšetřování nemá formu usnesení, nenáleží dotčeným subjektům právo stížnosti. Nesouhlasí-li tyto osoby se zamítnutím jejich návrhů, mohou se obrátit na státního zástupce s podnětem na přezkum postupu policejního orgánu dle ust. § 157a tr. řádu (vzor záznamu o prostudování spisu používaný Policií České republiky je uveden v příloze č. [8](#)). Neumožnění obviněnému a jeho obhájci seznámit se s výsledky vyšetřování a učinit případné návrhy na jeho

doplnění je považováno jako vážná vada trestního řízení, konkrétně porušení práva na obhajobu. V takovém případě bude nutné úkon nově provést.⁹⁰

7.2.1 Návrhy policejního orgánu při skončení vyšetřování

Po novele provedené zákonem č. 265/2001 Sb. již nepřísluší policejnímu orgánu právo činit meritorní rozhodnutí v přípravném řízení po zahájení trestního stíhání (oproti tomu v dřívější právní úpravě byl například dle ust. § 172 tr. řádu vyšetřovatel oprávněn zastavit trestní stíhání z důvodů zde uvedených). V současné době je policejní orgán oprávněn pouze k odložení věci před zahájením trestního stíhání a posléze jsou veškerá oprávnění ve vztahu k meritorním rozhodnutím ponechána jen státnímu zástupci. Přesto však policejní orgán zodpovídá za řádné ukončení věci, neboť jeho návrhy musí vycházet ze závěrů jím provedeného dokazování a následného právního posouzení, které si však činí policejní orgán jakožto samostatný procesní subjekt.⁹¹

Dle ust. § 166 odst. 3 tr. řádu předloží policejní orgán po skončení vyšetřování státnímu zástupci spis s návrhem na podání obžaloby se seznamem navrhovaných důkazů a zdůvodněním, proč nevyhověl návrhu na provedení dalších důkazů (vzor návrhu na podání obžaloby používaný Policií České republiky je uveden v příloze č. 9). V české úpravě trestního řízení náleží pouze státnímu zástupci právo jménem státu podávat obžalobu (viz. § 175 odst. 1 písm. b) tr. řádu) a jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu může soud rozhodovat. Státní zástupce ze své funkce není jakkoliv návrhem policejního orgánu vázán (to platí ostatně o jakémkoliv návrhu, kterým se

---

⁹⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní. I vyd.*, Praha: Leges, 2010, s. 488

⁹¹ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F., NOVOTNÁ, J., *Přípravné řízení trestní*. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 481

přípravné řízení před policejním orgánem končí) a může tak učinit jakákoliv rozhodnutí či opatření, kterými disponuje.

Vedle návrhu na podání obžaloby můžeme mezi nejčastější návrhy, jimiž policejní orgán končí přípravné řízení zařadit např. návrh na zastavení trestního stíhání dle ust. § 172 tr. řádu, návrh na podmíněné zastavení trestního stíhání dle ust. § 307 tr. řádu, návrh na postoupení věci jinému orgánu dle ust. 171 tr. řádu, návrh na předání trestního řízení do ciziny dle ust. § 105 zákona č. 104/2013 Sb. o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, případně u zkráceného přípravného řízení podnět k podání návrhu na potrestání dle ust. § 179c tr. řádu, potažmo ve věcech mládeže podnět k odstoupení od trestního řízení dle ust. § 70 zákona č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).

Závěr

Cílem rigorózní práce bylo popsat jednotlivé procesní instituty přípravného trestního řízení z hlediska praxe jednotlivých orgánů, které se na něm podílejí a na konkrétních příkladech demonstrovat nejednotnost postupů při aplikaci příslušných ustanovení. Součástí takto vytyčeného cíle bylo předloženo řešení vzniklých konfliktů, a to převážně formou jednotného výkladu obsaženého v interních normativních aktech řízení, ale také v podobě úvah nad novou úpravou procesních institutů prezentovanou ve věcném záměru zákona o trestním řízení soudním. Konkrétně byl předesťřen problém samotného okamžiku zahájení trestního řízení a s tím úzce spojené problematiky tzv. předprocesního stádia. Z předloženého textu je zřejmé, že současné úvahy ve vztahu k chystané rekodifikaci trestního řízení jsou založeny na úplném odformalizování počátku trestního řízení, kdy by mělo být řízení do budoucna zahajováno výlučně na základě prvního úkonu bez nutnosti sepisování záznamu o jeho zahájení. Taktéž se v nové právní úpravě nadále počítá se zachováním samostatné předprocesní fáze, jejíž instituty budou jako doposud primárně upraveny ve zvláštních zákonech. V této souvislosti je možné polemizovat i o explicitním zakotvení dozorových oprávnění státního zástupce pro předprocesní stádium. Naznačenému přístupu však nenasvědčují legislativní práce, kdy je naopak i pro fázi trestního řízení před zahájením vyšetřování nově navrhováno upravit fakultativní dozor státního zástupce oproti současně uplatňovanému dozoru obligatornímu. Rigorózní práci byl dále předložen výklad ve vztahu k vybraným činnostem policejního orgánu vykonávaných v přípravném řízení, které byly prakticky prezentovány prostřednictvím připojených vzorů jednotlivých procesních úkonů užívaných Policií České republiky. Smyslem práce současně nebylo podat vyčerpávající výklad všech činností, které policejním orgánům přísluší, ale spíše

ukázat penzum nejčastějších úkonů, se kterými se tyto orgány v průběhu trestního řízení setkávají. V samostatné části práce bylo pojednáno o jednotlivých subjektech, které jsou trestním řádem souhrnně nazývány jako policejní orgán, spolu s vymezením jejich věcné a místní příslušnosti. Text byl také doplněn o případné úvahy směřující ke změně příslušnosti jednotlivých složek policejního orgánů, potažmo byl učiněn výklad ke změnám již uskutečněným. V neposlední řadě byl také podán výklad o pramenech práva jak vnitrostátních, tak mezinárodních, které upravují postavení a postup policejního orgánu se zřetelem na samostatnou část pojednávající o problematice interních normativních aktů, jež sice nejsou obecně závaznými normami práva, avšak materie kterou upravují, zcela úzce souvisí a ovlivňuje přípravné řízení.

Je zřejmé, že české procesní právo trestní i nadále pokračuje v trendu započatém po změně politického systému v počátcích 90. let minulého století, kterým došlo k značnému omezení do té doby silně pojímaného postavení přípravného řízení vedeného po vzoru sovětského modelu, pro který bylo mimo jiné charakteristické silné postavení vyšetřovatele, ale také například i duplicitní dokazování v přípravném řízení a řízení před soudem. Z obsahu legislativních prací vyplývá, že dosud uplatňované postupy ve vztahu k přípravnému řízení, které má v zásadě sloužit jen k opatření důkazů pro obžalobu a dokumentaci neodkladných a neopakovatelných úkonů tak, aby osoba, proti níž se trestní řízení vede, nebyla zjevně nedůvodně stíhána nebo nedůvodně stavěna před soud, budou novou úpravou nejenže reflektovány, ale prohloubeny. Až praxe ukáže, zda se skutečně podaří naplnit záměry předkladatelů rekodifikace a reálně dojde ke zjednodušení a zrychlení přípravného trestního řízení za současného zachování jeho základní funkce, kterou v systému trestního řízení má.

Přílohy

č. 1

Plánované a skutečné početní stavy policistů zařazených na útvarech PČR k 1. listopadu 2011						
	Příslušníci					
	Plán. počet polic.	Počet policistů	Počet plac. záloh	Celkem evid. stav	Rozdíl proti plánu	Počet nepl. záloh
Policie ČR - Celkem	46 951	39 878	90	39 968	-6 983	694
Policejní prezidium ČR + SLZ PP ČR	604	544	47	591	-13	21
Útvary s celorepublik. působností	4 547	4 199	6	4 205	-342	80
Zálohy Policie ČR	4 060	0	0	0	-4 060	0
Krajská ředitelství policie - Celkem	37 740	35 135	37	35 172	-2 568	593
Policejní prezidium České republiky	604	544	47	591	-13	21
Správa logistického zabezpečení	0	0	0	0	0	0
Celkem	604	544	47	591	-13	21
PČR útvar pro odhal.organiz.zločinu SKPV	439	401	0	401	-38	3
PČR útv.odhal.kor.a fin.krim.SKPV	385	340	0	340	-45	9
PČR útvar zvláštních činností SKPV	625	579	0	579	-46	12
PČR národní protidrogová centrála SKPV	163	150	0	150	-13	4
PČR úřad dokum.a vyš.zloč.komunismu SKPV	24	20	0	20	-4	0
PČR útvar pro ochranu ústavních činitelů	1 233	1 170	1	1 171	-62	12
PČR útvar pro ochranu prezidenta ČR	212	199	0	199	-13	1
Ředitelství SCP	939	875	5	880	-59	27
PČR útvar rychlého nasazení	124	112	0	112	-12	1
PČR letecká služba	46	43	0	43	-3	0
PČR pyrotechnická služba	75	66	0	66	-9	0
PČR kriminalistický ústav Praha	152	128	0	128	-24	8
PČR útvar speciálních činností SKPV	130	116	0	116	-14	3
Celkem	4 547	4 199	6	4 205	-342	80
Krajské ředitelství policie hl.m. Prahy	7 125	6 523	6	6 529	-596	110
Krajské ředitelství policie Středočeského kraje	4 012	3 621	11	3 632	-380	82
Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje	2 402	2 266	2	2 268	-134	29
Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje	2 406	2 271	1	2 272	-134	58
Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje	3 387	3 176	7	3 183	-204	50
Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje	1 868	1 779	1	1 780	-88	29
Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje	3 732	3 493	4	3 497	-235	71

Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje	4 286	3 939	0	3 939	-347	56
Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje	1 383	1 283	1	1 284	-99	28
Krajské ředitelství policie Libereckého kraje	1 402	1 311	4	1 315	-87	22
Krajské ředitelství policie Pardubického kraje	1 305	1 251	0	1 251	-54	15
Krajské ředitelství policie kraje Vysočina	1 289	1 212	0	1 212	-77	9
Krajské ředitelství policie Zlínského kraje	1 364	1 285	0	1 285	-79	17
Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje	1 779	1 725	0	1 725	-54	17
Celkem	37 740	35 135	37	35 172	-2 568	593

Poznámka: Uvedená data byla čerpána z IS EKIS II. Bez záruky.

Zdroj: http://ppportal.pcr.cz/oppv/pocetni_stavy/2011/11/Stavy_vznik_zanik_1_11_11.htm - Intranet PČR

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha I
Služba kriminální policie a vyšetřování
odbor obecné kriminality
4. oddělení obecné kriminality
Bartolomějská 6, 110 00 Praha 1

Č. j.

Praha 17. října 2012

Vyrozumění

Kvalifikovaným posouzením obsahu Vašeho podání (§ 59 odst.1 trestního řádu) ze dne

17.9.2012 označeného jako „Jan Novák – trestní oznámení podvodu neznámého pachatele“

a provedeným šetřením podle § 158 odst.1 trestního řádu a dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, nebyly zjištěny skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin a odůvodňující zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst.3 trestního řádu.

Poučení:

Orgány činné v trestním řízení projevují svoji vůli jak rozhodnutím, tak i opatřením. Obsah a forma opatření nejsou přesněji trestním řádem upraveny a nelze proti nim uplatnit opravný prostředek.

Vzhledem k tomu, že nebyly shledány důvody k zahájení trestního řízení podle § 158 odst.3 tr.řádu, není možno ve věci podat řádný opravný prostředek (stížnost dle § 141 tr. řádu).

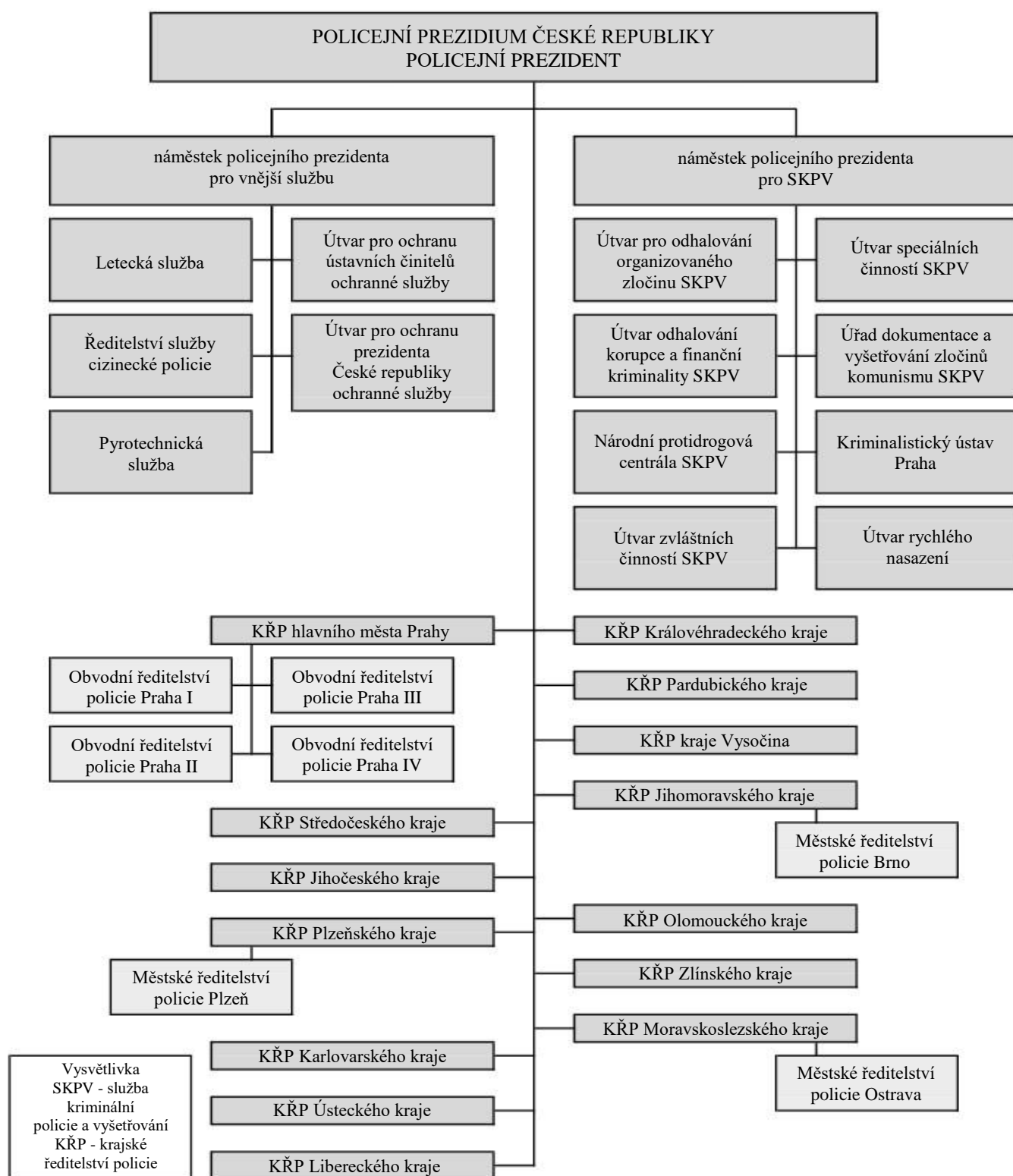
Místo opravného prostředku (stížnosti § 141 tr. řádu) máte právo v dané věci podat opětovný podnět, pokud bude obsahovat nové skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, nebo se s tímto podáním obrátit na příslušné státní zastupitelství v rámci jeho působnosti v dozoru nad zachováním zákonnosti v předsoudním stádiu trestního řízení.

Podle § 157 odst.2, písm.a) trestního řádu je státní zástupce oprávněn na policejním orgánu vyžadovat k přezkumu i spisy v nichž nebyly zahájeny úkony trestního řízení.

Na podkladě výše uvedených skutečností, bude Vaše podání uloženo bez dalšího opatření pod výše uvedeným Č.j.

por. Mgr. Martin Konečný
komisař

Organizační schéma policie

č. 4

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha I
odbor obecné kriminality
4. oddělení obecné kriminality
Bartolomějská 6, 110 00 Praha 1

Č. j.

Praha 1. února 2014

Záznam o zahájení úkonů trestního řízení

Podle § 158 odstavec 3 trestního řádu byly dne **1.2.2014** na základě oznámení **od** Jana Nováka, nar. 1.1.1980 zahájeny úkony trestního řízení ve věci **POD. ZEMAN, OZN. NOVÁK - TO NA MOŽNÝ PODVOD**, neboť na podkladě zjištěných skutečností, a to z trestního oznámení pošk. Nováka a příloh k němu připojených, je dostatečně odůvodněn závěr, že dne 26.7.2012 v 17:00 mohl být (kým):

David ZEMAN,

nar. 1.6.1980 v Praze, trvale bytem Václavské nám. 1, 110 00 Praha 1 – Nové Město

spáchán v restauraci Modrá Zahrada na adrese, Národní 416/37, 110 00 Praha 1 - Staré Město

přečin **podvodu dle ust. § 209 odst. 1 trestního zákoníku**

tím, že

dne 26.7.2012 uzavřel pod. David Zeman, nar. 1.6.1980 jakožto prodávající s pošk. Janem Novákem, nar. 1.1.1980, jakožto kupujícím kupní smlouvu ve které se pod. Zeman zavázal nejpozději do 26.8.2012 předat poškozenému Novákovi notebook zn. MacBook Pro v dohodnuté kupní ceně ve výši 32.000,- Kč, kdy za účelem zajištění koupě požadovaného zařízení převzal podezřelý od poškozeného ve shora uvedený den v restauraci Modrá Zahrada na adrese Praha 1 - Staré Město, ul. Národní 416/37, v hotovosti zálohu kupní ceny ve výši 19.000,-Kč, kdy pod. Zenam neměl od počátku v úmyslu předmětný notebook obstarat a převzatou zálohu použil pro svou potřebu, přičemž po četných urgencích do dnešního dne peníze nevrátil a požadované nezařídil čímž měla být poškozenému:

Jan Novák,

nar. 1.1.1980, trvale bytem Na příkopě 1, 110 00 Praha 1 - Staré Město
způsobena škoda ve výši **19.000,- Kč**

por. Mgr. Martin Konečný
komisař

č. 5

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha I
odbor obecné kriminality
4. oddělení obecné kriminality
Bartolomějská 6, 110 00 Praha 1

Č. j.

Praha 1. února 2014
Přílohy: 1/15
originál trestního spisu

Úřad městské části Praha 1
Vodičkova 18
115 68 Praha 1

Odevzdání věci k projednání přestupku

Podle § 159a odst. 1 písm. a) tr. ř. **o d e v z d á v á m**

k projednání přestupku osoby:

David Zeman, nar. 1.6.1980 v Praze,
trvale bytem Václavské nám. 1, 110 00 Praha 1 – Nové Město

pro jednání spočívající v tom, že

dne 1.1.2014 v prostorách obchodního domu Tesco - My Národní, na adrese Národní 63/26, 113 89 Praha 1, si přisvojil z volného prodeje 4 láhve whisky zn. Jack Daniel's Single Barrel 0,7 l, a to tak, že si v nepozorovaném okamžiku láhve vložil do svého batohu a následně bez placení prošel prostorem pokladen, kde byl posléze zadržen ostrahou obchodního domu

čímž se mohl dopustit přestupku dle ust. § 50 odst. 1, písm. a) zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích v platném znění.

Shora uvedený skutkový stav je zjišťován na základě výsledku pod. Davida Zemana, výsledku provozního ředitele pobočky Tesco Národní třída Jiřího Veselého, videozáznamu pořízeného bezpečnostním kamerovým systémem provozovny a výsledku pracovníka ostrahy obchodního domu Marka Tvrdeho.

por. Mgr. Martin Konečný
komisař

č. 6

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha I
odbor obecné kriminality
4. oddělení obecné kriminality
Bartolomějská 6, 110 00 Praha 1

Č. j.

Praha 1. června 2014
Počet stran:

U S N E S E N Í

Podle ustanovení § 159a odst. 1 trestního řádu **o d k l á d á m** trestní věc podezření ze spáchání přečinu zpronevěry dle ust. § 206 odst. 1 trestního zákoníku, kterého se měl dopustit podezřelý:

David ZEMAN,

nar. 1.6.1980 v Praze, trvale bytem Václavské nám. 1, 110 00 Praha 1 – Nové Město
tím, že

dne 1.7.2012 v prostorách kanceláře pod. Davida Zemana, na adrese Celetná 1, Praha 1, podepsal ozn. MgA. Jiří Zoubek, nar. 21.8.1988 s podezřelým vystupujícím pod obchodním jménem David Zeman - Novue Atelier, IČ., s místem podnikání Kanovnická 68/1, 118 00, Praha 1 – Hradčany, smlouvu o provedení dobrovolné dražby, kterou se podezřelý zavázal pro oznamovatele nabídnout k prodeji formou dražby na svém aukčním webu umístěném na adrese www.zemannovueatelier.cz obraz „Dívka s náhrdelníkem“, který mu téhož dne oznamovatel předal, kdy opakované dražby nebyly úspěšné, přičemž se oznamovatel s podezřelým domluvily na časově neomezené nabídce prodeje převzatého obrazu a následně dne 1.1.2014 vyzval písemně MgA. Jiří Zoubek pod. Zemana k navrácení předaného obrazu, neboť internetové stránky podezřelého přestaly existovat a podezřelý s oznamovatelem nekomunikoval, nereagoval na jeho výzvy zaslané prostřednictvím elektronické pošty a do dnešního dne tak podezřelý nevrátil převzatý obraz a taktéž nevyplatil oznamovateli peníze případně utržené za prodej zmíněného obrazu

neboť ve věci nejde o podezření trestného činu a není na místě věc vyřídit jinak.

O d ů v o d n ě n í

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, kterou je poškozený oprávněn podat do tří dnů od doručení u policejního orgánu, který usnesení vydal. Stížnost má odkladný účinek.

por. Mgr. Martin Konečný
komisař

č. 7

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha I
odbor obecné kriminality
4. oddělení obecné kriminality
Bartolomějská 6, 110 00 Praha 1

Č. j.

Praha 1. listopadu 2014

Vyrozumění o možnosti prostudovat trestní spis

David Zeman, nar. 1.6.1980, trvale bytem Václavské nám. 1, 110 00 Praha 1 – Nové Město

Dne **11.11.2014** v **9:00** hod.

kde: **odbor obecné kriminality, 4. oddělení obecné kriminality, Pelléova 21, Praha 6**

Vám bude umožněno prostudovat spis **Č. j.** a učinit návrhy na doplnění vyšetřování.

Poučení: Podle ust. § 166 odst. 2 tr. řádu, nevyužijete-li možnosti spis prostudovat, bude policejní orgán postupovat tak, jako by k tomuto úkonu došlo.

por. Mgr. Martin Konečný
komisař

č. 8

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha I
odbor obecné kriminality
4. oddělení obecné kriminality
Bartolomějská 6, 110 00 Praha 1

Č. j.

Praha 11. listopadu 2014

Záznam o prostudování spisu

Dne **11.11.2014** v **9:00** hod. v Praze 6, Pelléova 21 bylo umožněno prostudovat spis

obviněnému: **David Zeman, nar. 1.6.1980**

Doba a způsob vyrozumění: **poštou s datem doručení 5.11.2014**

Obviněnému (obhájci) byl předložen k prostudování trestní spis a byl podle § 166 odstavec 1 trestního řádu poučen o právu navrhnout doplnění vyšetřování.

Obviněný (obhájce) prostudoval čísla listů **1-127**.

Prostudování trvalo od **9:00** do **9:30** hod.

Obviněný (obhájce) prohlašuje, že mu **byla** poskytnuta přiměřená doba k prostudování spisu.

Návrhy na doplnění vyšetřování a jiná vyjádření přítomných osob:

obviněný: bez návrhů na doplnění vyšetřování

por. Mgr. Martin Konečný
komisař

obviněný
David Zeman

č. 9

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha I
odbor obecné kriminality
4. oddělení obecné kriminality
Bartolomějská 6, 110 00 Praha 1

Č. j.

Praha 11. listopadu 2014
Přílohy: 1
originál vyšetřovacího spisu

Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 1
Nábřeží E. Beneše 627/3
110 00 Praha 1

Návrh na podání obžaloby

1 ZT 111/2014

Podle § 166 odstavce 3 trestního řádu po skončení vyšetřování předkládám spis s návrhem na podání obžaloby proti obviněnému:

David ZEMAN,

nar. 1.6.1980 v Praze, trvale bytem Václavské nám. 1, 110 00 Praha 1 – Nové Město

ze spáchání přečinu

podvodu dle ust. § 209 odst. 1 tr. zákoníku

kterého se měl dopustit tím, že

dne 26.7.2012 uzavřel obv. David Zeman, nar. 1.6.1980 jakožto prodávající s pošk. Janem Novákem, nar. 1.1.1980, jakožto kupujícím kupní smlouvu ve které se obv. Zeman zavázal nejpozději do 26.8.2012 předat poškozenému Novákovi notebook zn. MacBook Pro v dohodnuté kupní ceně ve výši 32.000,-Kč, kdy za účelem zajištění koupě požadovaného zařízení převzal podezřelý od poškozeného ve shora uvedený den v restauraci Modrá Zahrada na adrese Praha 1 - Staré Město, ul. Národní 416/37, v hotovosti zálohu kupní ceny ve výši 19.000,-Kč, kdy obv. Zeman neměl od počátku v úmyslu předmětný notebook obstarat a převzatou zálohu použil pro svou potřebu, přičemž po četných urgencích do dnešního dne peníze nevrátil a požadované nezařídil

- tedy -

sebe obohatil tím, že jiného uvedl v omyl a na cizím majetku tak způsobil škodu nikoli nepatrnou

Seznam navrhopvaných důkazů:

1. Protokol o výslechu obviněného – Davida Zemana č.l. 8-11
2. Znalecký posudek MUDr. Petra Navrátila č.l. 16-31
3. Úřední záznam o podaném vysvětlení - Jan Novák č.l. 32-35
4. Kupní smlouva ze dne 26.7.2012 č.l. 36-37
5. Potvrzení o předání zálohy kupní ceny č.l. 38
6. Úřední záznam o vyhodnocení kamerových záznamů č.l. 39-43
7. Pověst PČR – David Zeman č.l. 44
8. Pověst MÚ Praha 4 – David Zeman č.l. 45
9. Opis rejstříku trestů – David Zeman č.l. 46-47

Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem navrhuji, aby na obviněného byla podána obžaloba, jak je shora uvedeno.

por. Mgr. Martin Konečný
komisař

Použité zdroje

Knihy a publikace

BOGUSZÁK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., Teorie práva, 1. vyd., Praha: EUROLEX

Bohemia, 2001, ISBN 80-86432-13-0

CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, ISBN 978-80-7357-348-5

HENDRYCH, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003, ISBN 80-7179-671-9

JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo procesní. 1 vyd., Praha: Leges, 2010, ISBN 978-80-87212-30-1

MALENOVSKÝ, J. Mezinárodní právo veřejné Obecná část. 3. opravené a doplněné vydání. Brno: MU v Brně a Doplněk, 2002, ISBN 80-210-2770-3 (MU v Brně) a ISBN 80-7239-109-7 (Doplněk Brno)

NOVOTNÝ, F. a kol. Praktikum Trestní právo procesní. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006, ISBN 80-86898-74-1

NOVOTNÝ, O., VANDUCHOVÁ, M., ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, ISBN 978-80-7357-509-0

PAVLÍČEK, V. a kol. Ústava a ústavní řád České republiky. 2.díl: Práva a svobody. Praha: Linde Praha, a.s., 2002, ISBN 80-7201-391-2

ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F., NOVOTNÁ, J., Přípravné řízení trestní. Praha: C.H.Beck, 2003, ISBN 80-7179-741-3

Odborné časopisy

Státní zastupitelství, Praha: Novatrix, s.r.o.

Internetové zdroje

<http://www.policie.cz/clanek/v-roce-2013-bylo-na-uzemi-cr-registrovano-pres-tri-sta-tisic-trestnych-cinu.aspx> ke dni 19.10.2014

<http://zpravy.tiscali.cz/protikorupcni-policie-proverovala-15-pripadu-bez-doзору-221963> ke dni 8.1.2014

<http://www.1-zpravy.cz/babis-bude-mit-svou-policii-celni-sprava-chce-vysetrovat-1845365/> ke dni 6.6.2014

<http://www.ceska-justice.cz/2014/05/policejni-prezident-odmita-aby-se-celnikum-posilovaly-pravomoci/> ke dni 6.6.2014

http://en.wikipedia.org/wiki/Schengen_Area ke dni 26.7.2014

Intranetové zdroje – datová síť Policie České republiky a Ministerstva vnitra ČR

http://ppportal.pcr.cz/oppv/pocetni_stavy/2011/11/Stavy_vznik_zanik_1_11_11.htm ke dni 15.1.2012

<http://10.85.76.4/index1280.htm> ke dni 3.5.2013

<http://udv-portal.pcr.cz/SitePages/O%20n%C3%A1s.aspx> ke dni 10.5.2013

<http://portal.pcr.cz/nppskpv/uskp/SitePages/DomovskaStranka.aspx> ke dni 20.6.2013

<http://portal.pcr.cz/kpp/omps/SitePages/Interpol.aspx> ke dni 13.9.2014

<http://portal.pcr.cz/kpp/omps/SitePages/Europol.aspx> ke dni 13.9.2014

<http://portal.pcr.cz/kpp/omps/SitePages/Smlouvy%20o%20policejni%20spolupraci%20s%20ostatnimi%20staty.aspx> ke dni 22.9.2014

<http://portal.pcr.cz/kpp/omps/mss/SitePages/Spolecna%20centra.aspx> ke dni 22.9.2014

Ostatní

Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), Knihovna připravované legislativy
čj. OVA 861/08

Věcný záměr zákona, kterým se mění Listina základních práv a svobod, Sněmovní tisk č.
371/1998

Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 13/2003 Sb. v.s. NSZ

Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 1/2012 Sb. v.s. NSZ

Věcný záměr zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní
řád) ve znění pozdějších předpisů, Sněmovní tisk č. 383/1999

Věcný záměr zákona o generální inspekci a o změně souvisejících zákonů, Sněmovní tisk č.
410/2011

Věcný záměr zákona, o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku,
Sněmovní tisk č. 411/2008

Zpráva Policie České republiky o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na
území ČR v roce 2013

Abstrakt

Cílem rigorózní práce je podat výklad o skupině subjektů, které v přípravném řízení trestním vystupují pod legislativním pojmem „policejní orgán“ a u takto definovaných složek vymezit jejich věcnou, případně i místní příslušnost, a to i v kontextu s její zvažovanou, eventuálně již realizovanou, úpravou. Účelem práce pak je přiblížit zcela konkrétní oddělení či odbory jednotlivých služeb, které se v roli policejního orgánu podílejí na trestním řízení. Tato snaha však v některých případech naráží na tu skutečnost, že požadované informace podléhají režimu utajení dle zvláštního zákona, a tedy nejsou k dispozici vůbec, případně je nutné vycházet jen z obecných, veřejně dostupných, zdrojů. Součástí práce je také pasáž věnující se základním vnitrostátním pramenům práva z hlediska činností zastávaných policejním orgánem v trestním řízení, včetně kapitoly pojednávající o základních postupech vykonávaných v prostřední práva mezinárodního. Poslední část práce je věnována klíčovým okamžikům přípravného řízení, jeho zahájení, ukončení a tzv. předprocesní fázi. Procesní úkony, které v těchto fázích řízení policejnímu orgánu náleží, byly prakticky demonstrovány na jednotlivých vzorech užívaných Policií České republiky, z jejíž praxe rigorózní práce převážně vychází. V textu práce jsou předestřeny také konkrétní aplikační problémy, které se v praxi vyskytují, přičemž jejich řešení je prezentováno hlavně formou závazného výkladu učiněného prostřednictvím interních normativních aktů. Výklad jednotlivých fází trestního řízení, jeho dílčích úkonů a konkrétních složek policejních orgánů v současně aktuálním stavu byl konfrontován s nově navrhovanou úpravou v rámci chystané rekodifikace trestního práva procesního, případně v historickém kontextu právní úpravy minulé.

Abstract

The aims of the thesis is to present an analysis of a group of entities legally referred to as “the Police authorities“ at preparatory criminal proceedings and to define the material and local competency of such authorities, also in the context of the contemplated or, as the case may be, already implemented regulation thereof. The purpose of the thesis is to describe specialised departments or sections participating in criminal proceedings in the role of the Police authorities. These efforts are, however, in some cases obstructed by the fact that the needed information is subject to confidentiality according to special law, so it is not available at all or it is only possible to rely on general publicly accessible sources. The thesis also contains a passage focused on the fundamental national legislation in terms of tasks of the Police authorities at criminal proceedings, including a chapter analysing basic procedures applied in terms of international law. The last part of the thesis concentrates on crucial moments of preparatory proceedings, how it is instituted, closed, and on the so-called pre-trial stage. The procedural tasks of the Police authorities at these stages were practically demonstrated on specific samples followed by the Police of the Czech Republic, on the application of which the thesis is predominantly based. The thesis also addresses specific application problems occurring in practice, while the solution of such problems is presented mostly in the form of mandatory interpretation through internal normative acts. Interpretation of particular stages of criminal proceedings, partial tasks thereof and specific bodies of the Police authorities according to the current status was confronted with the new bill within the upcoming recodification of the criminal procedural law, or in the historical context of the previous legal regulation.

Summary

The thesis analyses selected procedural institutes of preparatory criminal proceedings in terms of application practice of the Police authorities and demonstrates it with samples of decisions applied by the Police of the Czech Republic. The text is then focused on how the criminal proceedings are instituted and what precedes them immediately, namely on the pre-trial stage. Within these stages, the thesis addresses application problems occurring in practice and presents their solution in the form of internal normative acts, presented mostly in the form of instructions of the Police president and interpretation comments of the Supreme State Attorney. At the same time, the text is supplemented with analyses and proposals for solution of particular procedural institutes presented within the framework of the current legislation work on recodification of the criminal proceedings. The passage focused on the pre-trial stage was then confronted with its regulation laid down in the Slovak Criminal Code. Furthermore, the thesis includes description of specific bodies acting in the capacity of the Police authorities at preparatory criminal proceedings. The purpose was to provide a comprehensive overview of all State agencies and their particular organisational units acting as the Police authorities. Owing to the fact that required information of some so-called entrust authority administrators is subject to confidentiality duty according to special law, such information was not gained at all or the text relied on publicly accessible sources, which is however actually not able to provide sufficient relevance of the information. As for particular authorities, their material and local competence was determined with respect to their contemplated or, as the case may be, already implemented regulation. Last but not least, a part of the thesis is reserved for a topic of national legislation in terms of tasks of the Police authorities at criminal proceedings, including a chapter analysing basic procedures applied in terms of international law.

Klíčová slova:

policejní orgán, přípravné řízení trestní

Key Word:

the Police authorities, pre-trial proceedings